

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د عدلیې وزارت

سرمېچنې

- د ژوند دساتنې پروتوکول (کارتاجینا) • پروتوکول حفاظت زیست (کارتاجینا)
نایروبی ۲۰۰۰ کال ۱۳۷۹ هـ. ش. نایروبی سال ۲۰۰۰ مطابق به سال
کال مطابق ۱۳۷۹ هـ. ش.
- د افغانستان داسلامي جمهوریت اوداندونیزیا • موافقتنامه میان حکومت جمهوری
دجمهوریت دحکومتونو ترمنځ دهمکاری- اسلامی افغانستان وحکومت جمهوری
اودوستی. په هکله موافقه لیک اندونیزیا در مورد دوستی وهمکاری
- دافغانستان اسلامي جمهوریت اودسعودی • موافقتنامه همکاری های همه جانبه
عربستان دشاهی حکومت ترمنځ میان جمهوری اسلامی افغانستان
د هراړخیزو همکاریو موافقه لیک وحکومت شاهی عربستان سعودی

تاریخ نشر: (۱۰) حوت سال ۱۳۹۳ هـ. ش.
نمبر مسلسل: (۱۱۶۴)

دخبرېدونېته: ۱۳۹۳ هـ. ش. کال د کب دمیاشتې (۱۰)
پرله پسې نمبر: (۱۱۶۴)

در این شماره :

- . پروتوکول حفاظت زیست (کارتاجینا) نایروبی سال ۲۰۰۰ مطابق به سال ۱۳۷۹ هـ.ش از صفحه (۱- ۷۶)
- . موافقتنامه میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری اندونیزیا در مورد دوستی و همکاری از صفحه (۷۷- ۸۳)
۳. موافقتنامه همکاری های همه جانبه میان جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت شاهی عربستان سعودی از صفحه (۸۴- ۹۳)
۴. مجموعه صفحات این شماره بشمول ابجد، متن و پستی دارای (۱۰۹) صفحه.

د امتیاز خاوند: د عدلیې وزارت

مسئول چلوونکي: قانونمل محمدرحيم "دقيق"

۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷

د دفتر تېلفون: ۰۷۵۲۰۵۲۷۰۹

مرستيال: نورعلم ۰۷۰۰۱۴۷۱۷۸

مهتمم: محمد جان ۰۷۸۳۳۰۶۹۸۲

وب سايټ: www.moj.gov.af

(۶۰) افغانی

قيمت این شماره:

جلد (۳۰۰۰)

تیراژ چاپ:

بهر

مطبعه:

آدرس: وزارت عدلیه، ریاست نشرات و ارتباط عامه، چهارراهی پشتونستان

د بيولوژيکي تنوع په کنوانسيون

پورې اړوند د ژوند د ساتنې په هکله

د کارتاجينا د پروتوکول د توشېح په

اړه، د افغانستان د اسلامي

جمهوريت رئيس

فرمان

گڼه: (۱۰۵)

نېټه: ۱۳۹۱ / ۱۰ / ۱۸

لومړۍ ماده:

د افغانستان د اساسي قانون د (۶۴) مادې

د (۱۶) فقرې د حکم له مخې، د

بيولوژيکي تنوع په کنوانسيون پورې

اړوند د ژوند د ساتنې په هکله په

کارتاجينا د پروتوکول پورې د افغانستان

الحاق چې دملي شوري د ولسي جرگې د

۱۳۹۱ / ۸ / ۱۷ نېټې (۶۸) گڼې او د

مشرانو جرگې د ۱۳۹۱ / ۹ / ۱۹ نېټې

(۶۹) گڼې مصوبو پر بنسټ، په يوه

سريزه، (۴۰) مادو او (۳) ضميمو کې

تصديق شوی دی، توشېح کوم.

دوه يمه ماده:

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ او

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي افغانستان

د باره توشېح، پروتوکول

کارتاجينا د مورد حفظ حيات

مربوط به کنوانسيون

تنوع بيولوژيکي

شماره: (۱۰۵)

تاريخ: ۱۳۹۱ / ۱۰ / ۱۸

ماده اول:

به تاسی از حکم فقره (۱۶) ماده (۶۴)

قانون اساسی، الحاق افغانستان به

پروتوکول کارتاجينا د مورد حفظ

حيات مربوط به کنوانسيون تنوع

بيولوژيکي که توسط مصوبات شماره

(۶۸) مؤرخ ۱۳۹۱ / ۸ / ۱۷ ولسی

جرگه و شماره (۶۹) مؤرخ

۱۳۹۱ / ۹ / ۱۹ مشرانو جرگه شورای

ملی به داخل یک مقدمه، (۴۰) ماده و

(۳) ضمیمه تصدیق گردیده است،

توشیح می دارم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و همراه

رسمي جريده

مسلسل نمبر (۱۱۶۴)

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

د کارتاجينا پروتوکول او د ملي شوري د
مجلسينو له مصوبو سره يو ځای دې، په
رسمي جريده کې خپور شي.
پروتوکول کارتاجينا در جريده رسمي
نشر گردد.

حامد کرزی

حامد کرزی

رئيس جمهوري اسلامي افغانستان

د افغانستان د اسلامي جمهوريت رئيس

دولت جمهوري اسلامي افغانستان

شورای ملي

ولسي جرگه

تصديق ولسي جرگه

از پروتوکول کارتاجينا در مورد

حفظ حیات مربوط به کنوانسیون

تنوع بيولوژيکي

شماره: (۶۸)

تاريخ: ۱۳۹۱/۸/۱۷

به تاسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، پروتوکول کارتاجينا در مورد حفظ حیات مربوط به کنوانسیون تنوع بيولوژيکي در جلسه عمومی مؤرخ ۱۷ ماه عقرب سال ۱۳۹۱ ولسي جرگه به داخل یک مقدمه (۴۰) ماده و (۳) ضمیمه تصديق گردید.

الحاج عبدالرووف "ابراهيمی"

رئيس ولسي جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

ولسي جرگه

د بيولوژيکي تنوع په کنوانسیون

پورې اړوند د حیات د ساتنې د

کارتاجينا پروتوکول په اړه،

د ولسي جرگې تصديق

گڼه: (۶۸)

نېټه: ۱۳۹۱ / ۸ / ۱۷

د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمي مادې له حکم سره سم، د ولسي جرگې د ۱۳۹۱ کال د لړم مياشتې د ۱۷ نېټې په عمومي غونډه کې د بيولوژيکي تنوع په کنوانسیون پورې اړوند د حیات د ساتنې په اړه د کارتاجينا پروتوکول په يوه سريزه، (۴۰) مادو او (۳) ضمیمو کې تصديق شو.

الحاج عبدالرووف "ابراهيمی"

د ولسي جرگې رئيس

رسمي جريده

مسلسل نمبر (۱۱۶۴)

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

دولت جمهوري اسلامي افغانستان

شورای ملی

مشرانو جرگه

تصديق مشرانو جرگه

پيرامون پروتوکول کارتاجينا در

مورد حفظ حیات، مربوط به

کنوانسیون تنوع بيولوژيکي

شماره: (۶۹)

تاريخ: ۱۳۹۱/۹/۱۹

به تاسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، پروتوکول کارتاجينا در مورد حفظ حیات، مربوط به کنوانسیون تنوع بيولوژيکي به داخل یک مقدمه، (۴۰) ماده و (۳) ضمیمه در جلسه عمومی مؤرخ ۱۳۹۱/۹/۱۹ مشرانو جرگه، تصديق گردید.

الحاج محمد علم ايزديار

نایب اول مشرانو جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

مشرانو جرگه

د بيولوژيکي تنوع په کنوانسيون

پورې اړوند د حیات د ساتنې په اړه

د کارتاجينا په هکله،

د مشرانو جرگې تصديق

کڼه: (۶۹)

نېټه: ۱۳۹۱ / ۹ / ۱۹

د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمې مادې له حکم سره سم، مشرانو جرگې ۱۳۹۱ / ۹ / ۱۹ نېټې په عمومي غونډه کې د بيولوژيکي تنوع په کنوانسيون پورې اړوند د حیات د ساتنې په اړه د کارتاجينا پروتوکول، په يوه سريزه، (۴۰) مادو او (۳) ضمیمو کې تصديق کړ.

الحاج محمد علم ايزديار

د مشرانو جرگې لومړی نایب

د ژوند د ساتنې پروتوکول

(کارتاجينا) نايروبي-۲۰۰۰ کال

۱۳۷۹ هـ.ش کال مطابق

د تړون موخه:

د دې پروتوکول موخه د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د ډاډ من لېږد را لېږد، ځای په ځای کولو او ساتنيزې کارونې په اړه د مناسبې کچې په ساتنه کې د مرستې او ملګرۍ باوري کول دي چې د ژوند د نوې تکنالوژۍ حاصل دی او بايد د ژوند د تنوع په ساتلو او دوامداره کارونې باندې او همدارنګه د هغو خطرونو پام کې نيول چې پر انساني روغتيا باندې، په ځانګړي توګه له پولو څخه د بهر لېږد رالېږد ناوړه اغېزه وکړي.

سريزه:

د تړون غړي:

د بيولوژيکي تنوع د کنوانسيون غړي چې له دې وروسته د (کنوانسيون) په نامه يادېږي.

د نوموړي (کنوانسيون) د (۱۹) مادې د (۳) او (۴) بند او د (۸) مادې د (ز) بند

پروتوکول حفاظت زيست

(کارتاجينا) نايروبي سال ۲۰۰۰

مطابق به سال ۱۳۷۹ هـ.ش

هدف معاهده:

هدف اين پروتوکول کمک و همياری در جهت تضمين سطح مناسب حفاظت در زمينه انتقال، جابجایی و استفاده محافظوی از موجودات حيه تغيير شکل يافته است که حاصل تکنالوژي زيستی جديد هستند و با در نظر گرفتن مخاطرات آنها برای سلامت انسان به ويژه نقل و انتقالات بيرون سرحدی اثرات زیان آوری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد.

مقدمه:

اعضای پروتوکول:

اعضاء در کنوانسيون تنوع زيستی پس از اين (کنوانسيون) ناميده می شود.

با توجه به بندهای (۳ و ۴) ماده (۱۹) و بند (ز) ماده (۸) و ماده (۱۷)

او د (۱۷) مادې، او همدارنگه د ۱۹۹۵ کال د نوامبر د مياشتې د ۱۷ نېټې د (۲۶ / ۸ / ۱۳۷۴) د کنوانسيون د غړيو کنفرانس د (۵ / ۱۱) گڼې فيصلې په پام کې نيولو سره، د ژوند ساتنې د پروتوکول تيارول په ځانگړي توگه د ژوند د نوې تکنالوژۍ په وجه د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو لېږد رالېږد چې بڼايي د ژوند د تنوع (بيولوژيکي تنوع) د ساتلو او دوامداره کارونو باندې ناوړه اغيزه وکړي، او له مخکې خبر ورکړی شوې موافقتنامې له پاره د مناسبو دستورالعملونو پر تدوين باندې غور، د ريو د اعلاميې په (۱۵) اصل کې درج د چاپېريال ساتنې او د هغه د ودې په اړه احتياطي روش باندې په بيا تاکيد سره، د ژوند د نوې تکنالوژۍ د چټک پرمختگ، او د ژوند پر تنوع د احتمالي ناوړو اغيزو په هکله د خلکو د مخ په زياتېدونکو اندېښنو باندې په پوهېدو او همدارنگه پر انساني روغتيا باندې د خطرونو په پام کې نيولوسره، د دې خبرې تصديق چې که د ژوند نوې تکنالوژي وده ومومي او د

کنوانسيون، با توجه به تصميم (۱۱/۵) مورخ ۱۷ نوامبر ۱۹۹۵ (۲۶/۸/۱۳۷۴) گردهمايي اعضاي کنوانسيون درباره تهيه پروتوکول زيستي به خصوص درباره نقل و انتقال بيرون سرحدي موجودات حيه تغيير شکل يافته که حاصل تکنالوژي زيستي جديد هستند و ممکن است اثرات زيان آوري بر حفظ و استفاده پايدار از تنوع زيستي داشته باشند و تدوين دستورالعمل هاي مناسبی برای بررسی توافق از قبل اطلاع داده شده، با تأکید مجدد بر رويکرد احتياطي اصل (۱۵) اعلاميه ريو در خصوص محيط زيست و توسعه، با آگاهي از گسترش سريع تکنالوژي زيستي جديد و توجه روزافزون افکار عمومي به اثرات بالقوه زيان آور آن بر تنوع زيستي و نيز در نظر گرفتن خطراتي که برای سلامت انسان دربر دارد، با تصديق اين که اگر تکنالوژي زيستي جديد با معيارهاي مناسب برای سلامت انسان و محيط زيست توسعه يافته و مورد استفاده قرار گيرد، توان بالقوه زيادي برای تأمين رفاه

چاپريال او انساني روغتيا لپاره په مناسب ډول و کارول شي، د بشر د سوکالۍ لپاره ډير ګټور تماميږي، همدارنګه د مبدئي مرکزونو او د ژنتيکي تنوع د مرکزونو د حياتي اهميت په پېژندلو، د طبيعت او د ښه بدلولو شوو ژوندیو موجوداتو اړوند د پېژندل شویو احتمالي خطرونو په وړاندې د ډېرو هېوادونو، په ځانګړې توګه د مخ پر ودې هېوادونو، د محدود قابليتونو په پام کې نيولو سره، پدې باندې په پوهېدو چې سوداګريز او چاپريالي تړونونه، د دوامداره پرمختګ د تر لاسه کولو په موخه بايد د يو بل مرستندوی وي، پدې باندې په تاکيد سره چې دا پروتوکول د کوم بين المللي شته تړون لاندې، د يوه غړي په حقوقو او مکلفيتونو کې د بدلون په مفهوم تفسير نشي. پدې باندې په پوهېدو سره چې د پورتنیو مواردو موخه دا نده چې دا پروتوکول د نورو بين المللي تړونونو تابع وي، په لاندېنيو مواردو باندې موافقه وکړه:

بشر دارد، با درک اهميت حياتي مراکز مبداء و مراکز تنوع ژنتيکي برای انسان، با درنظر گرفتن قابليت های محدود بسياری از کشورها به ويژه کشورهای در حال توسعه برای مقابله با ماهيت و ميزان خطرات بالقوه و شناخته شده مرتبط با موجود حيه تغيير شکل يافته، با تشخيص اين که موافقتنامه های تجاری و زیست محیطی بايد برای رسيدن به توسعه پايدار به طور متقابل از يکديگر حمايت کنند، با تاکيد بر اين که اين پروتوکول به گونه تفسيّر نخواهد شد که به عنوان تغيير در حقوق و تعهدات يک عضو به موجب موافقتنامه های بين المللی موجود به کار رود و با درک اين که هدف از موارد فوق اين نيست که اين پروتوکول را تابع ديگر موافقتنامه های بين المللی قرار دهد، در موارد زير توافق نموده اند:

موخه

لومړۍ مادۀ:

په (۱۵) اصل کې درج له احتياطي طريقې سره سم، د چاپېريال په هکله د ريو اعلاميې، د دې پروتوکول موخه د ژوند د نوې تکنالوژۍ پر مټ د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د ډاډ من لېږد را لېږد، ځای په ځای کولو او د کارونې په اړه د مناسبې کچې په خوندي ساتنه کې د مرستې باوري کول دي چې ښايي د ژوند د تنوع په ساتلو او دوامداره کارونې باندې ناوړه اغېزه وکړي او همدارنګه د هغو خطرونو پام کې نيول چې پر انساني روغتيا باندې، په ځانګړي توګه له پولو څخه د بهر لېږد رالېږد پر مهال اغېزه وکړي.

عمومي مقررات

دوه یمه مادۀ:

- ۱- تر دې پروتوکول لاندې هر غړی هېواد بايد د خپلو ژمنو د پلې کولو له پاره، اړين او مناسب حقوقي، اداري او نور ګامونه اوچت کړي.
- ۲- غړي بايد د هر ډول ښه بدل

هدف

مادۀ اول:

مطابق با شیوه احتیاطی مندرج در اصل (۱۵) اعلامیه ريو در خصوص محیط زیست و توسعه، هدف این پروتوکول کمک و همیاری در جهت تضمین سطح مناسب حفاظت در زمینه انتقال، جابجایی و استفاده ایمن از موجودات حیه تغییر شکل یافته است که حاصل تکنالوژی زیستی جدید هستند و ممکن است با درنظر گرفتن مخاطرات آنها برای سلامت انسان به ویژه نقل و انتقالات بیرون سرحدی اثرات زیان آوری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد.

مقررات عمومی

مادۀ دوم:

- ۱- هر عضو باید اقدامات حقوقی، اداری و دیگر معیارهای لازم و مناسب برای اجرای تعهدات خود بر اساس این پروتوکول را اتخاذ نماید.
- ۲- اعضاء باید تضمین کنند که توسعه،

شوي ژوندي موجود وده، ځای پرځای کول، لېږد رالېږد، کارونه او پرېښودل، پداسي ډول ترسره کړي چې انساني سلامتۍ ته متوجه خطرونو ته په پام سره سره، د ژوند تنوع ته د متوجه خطرونو مخنيوی کوي او یا یې کموي.

۳- په دې پروتوکول کې به هېڅ شی په هېڅ وجه پر ساحلي اوبو باندې د دولتونو پر حاکمیت چې د بین المللي قوانینو مطابق ټاکل شوی دی، او د هغه حاکمیت او واک حقوق چې هېوادونه یې په خپلو اقتصادي انحصاري سیمو او قاره یي فلاتونو کې د بین المللي حقوقو مطابق لرونکي دي او د ټولو هېوادونو د بېړیو او الوتکو په واسطه د بېړۍ چلولو او هوایي چلند د حقوقو او آزادیو اعمال چې په بین المللي حقوقو کې اټکل شوي دي او په هغه ډول چې په بین المللي سندونو کې یې انعکاس موندلی، اغېزه وانه چوي.

۴- د ژوند د تنوع د لا ښې ساتنې، تحفظ او دوامداره کارونې په هکله په

جابجای، حمل و نقل، استعمال و آزاد کردن موجودات حیه تغییر شکل یافته به گونه ای انجام می شود که با درنظر گرفتن مخاطرات آن برای سلامت انسان، از خطرات آن برای تنوع زیستی جلوگیری می کند یا آنها را کاهش می دهد.

۳- هیچ چیز در این پروتوکول به هیچ وجه بر حاکمیت دولت ها بر آب های ساحلی شان که طبق قوانین بین المللی تعیین شده است و حقوق حاکمیت و صلاحیتی که کشورها در مناطق انحصاری اقتصادی خود و فلات های قاره ای شان مطابق با حقوق بین الملل دارا هستند و اعمال حقوق و آزادی های کشتیرانی و هوانوردی توسط کشتی ها و هواپیماهای کلیه کشورها که در حقوق بین الملل پیش بینی شده و به گونه ای که در اسناد بین المللی مربوطه انعکاس یافته است تأثیر نخواهد گذاشت.

۴- هیچ چیز در این پروتوکول نباید به گونه ای تفسیر گردد که محدود کننده

حق یک عضو برای اتخاذ اقدامی در مورد حفاظت بیشتر در جهت حفظ و استفاده مداوم از تنوع زیستی نسبت به آنچه در این پروتوکول درخواست شده با شد، مشروط بر این که این اقدام با اهداف و مقررات این پروتوکول و همچنین با سایر تعهدات آن به موجب حقوق بین الملل سازگار باشد.

۵- اعضاء ترغیب می گردند تا تخصص ها و ابزارهای موجود و کار انجام شده در مراجع رسیدگی بین المللی با صلاحیت در زمینه خطرات، نسبت سلامت انسان را به طور مقتضی مورد توجه قرار دهند.

استفاده از اصطلاحات

ماده سوم:

از لحاظ این پروتوکول:

الف- "گردهمایی اعضاء" به معنای گردهمایی اعضای کنوانسیون می باشد.
ب- "استعمال انحصاری" به معنای هرگونه عملیات در یک مکان، تأسیسات یا سایر ساختارهای فیزیکی است که با موجودات حیه تغییر شکل

اقدام کولو کی، د هغه څه په نسبت چې پدې پروتوکول کې یې غوښتنه شوې، د دې پروتوکول هېڅ شی باید د یوه غړي د حق محدودونکي په توګه تعبیر نشي، پدې شرط چې داسې یو کار د دې پروتوکول له موخو او مقرراتو سره سازګار او همدارنګه د غړي نور مکلفیتونه د نړیوال قانون مطابق وي.

۵- غړي هڅول کېږي تر څو د شته تخصصونو او ابزارو او انساني سلامتۍ ته د متوجه خطرونو په اړه په بین المللي واکمنو مراجعو کې ترسره شوی کار، څنګه چې مناسب وي، په پام کې ونیسي.

د اصطلاحاتو کارونه

درېمه ماده:

ددې پروتوکول له لحاظه:

الف- "د غړيو کنفرانس" د کنوانسیون د غړيو د کنفرانس په معني دی.
ب- "انحصاری کارونه" هر ډول عملیات چې په یوه ځای، تأسیساتو او یا نورو فزیکي جوړښتونو کې ترسره شي کوم چې اصلاح شوي ژوندي موجودات پکې

يافته سروکار دارند و به وسيله اقدامات ويژه اى که به طور مؤثر تماس يا تأثير آنها را بر محيط زيست بيرونى محدود مى سازد، کنترول مى شوند.

ج- "صادرات" به معنای جابجایی بیرون سرحدی تعمدي از یک کشور عضو به کشور عضوی دیگر است.

د- "صادرکننده" به معنای شخص حقوقی یا حقیقی است که تحت صلاحیت عضو صادر کننده، اقدام به صادر نمودن موجود حیه تغییر شکل یافته می کند.

ه- "تورید" به معنای جابجایی بیرون سرحدی تعمدي به داخل کشور عضو از کشور عضو دیگر است.

و- "وارد کننده" به معنای شخص حقوقی یا حقیقی است که تحت صلاحیت عضو وارد کننده اقدام به وارد کردن موجود حیه تغییر شکل یافته می کند.

ز- "موجود حیه تغییر شکل یافته" به معنای هر گونه موجود زنده‌ای است که دارای ترکیب جدید مواد ژنتیکی است که از طریق استفاده از تکنالوژی زیستی

دخیل وي چې له ځانگړيو اقداماتو سره د هغوی تماس او يا اغېزه پر بهرني چاپېريال باندې، په اغېزمن ډول کنترول کېږي.

ج- "صادرات" له يوه غړي هېواد څخه و بل غړي هېواد ته په پولو کې تعمدي لېږد را لېږد.

د- "صادرونکي" حقوقي يا حقيقي شخص دی چې د صادرونکي غړي تر واک لاندې د اصلاح شوي ژوندي موجود په صادرولو لاس پورې کوي.

ه- "واردات" له يوه غړي هېواد څخه و بل غړي هېواد ته په پولو کې عمدي لېږد را لېږد.

و- "واردوونکی" حقوقي يا حقيقي شخص دی چې د صادرونکي غړي تر واک لاندې د اصلاح شوي ژوندي موجود په واردولو لاس پورې کوي.

ز- "اصلاح شوی ژوندي موجود" هر ډول ژوندي موجود چې د نوو ژنتيکي توکو د ترکیب لرونکی وي او د ژوند د نوې تکنالوژۍ د کارولو له لارې ترلاسه

کپري.

جدید به دست می آید.

ح- "ژوندی موجود" هر ډول بیولوژیکي موجود چې د ژنتیکي توکو د لېږدولو یا تکثیر قابلیت لرونکی وي لکه تعقیم شوي توکي، ویروسونه او شبه ویروسونه، او.

ح- "موجود زنده" هر ماهیت زیستی که قابلیت تکثیر یا انتقال ماده ژنتیکی خود را داشته باشد از قبیل ویروس ها، شبه ویروس ها، و.

ط- "د ژوند نوې تکنالوژي" د اعمالولو په معني:

ط- "تکنالوژی زیستی جدید" به معنای اعمال:

۱- له کاربانو کلنیک اسیدونو له جملې د دیوکسي رايونو کلنیک اسیدونو له نوي ترکیب سره د کار ویترو (آزمایشگاهی) روشونه او د نوکلیک اسیدونو مستقیم تزریق د حجراتو یا جهازونو په دننه کې، یا.

۱- روش های آزمایشگاهی کاربانو کلنیک اسیدها از جمله دیو اکسی رايونو کلنیک اسیدها ترکیب و تزریق مستقیم نوکلیک اسیدها به داخل حجرات یا جهازها، یا.

۲- د هغو حجراتو تلفیق کوم چې په یوه کورنۍ کې نه دسته بندي کېږي د طبیعي فزیولوژیک تکثیر پر ځنډونو یا نوو ترکیبي سطحو باندې د غلبې له لارې چې د تولید مثل او انتخاب له پاره د عنعنوي طریقو په ډول نه کارول کېږي.

۲- تلفیق حجراتی که در یک خانواده طبقه بندی نمی شوند از طریق غلبه بر موانع تکثیر فیزیولوژیک طبیعی یا سطوح نو ترکیبی که در روش های سنتی انتخاب و تولید مثل مورد استفاده قرار نمی گیرند.

ی- "د سیمه ییز اقتصادي یووالي سازمان" هغه سازمان په معني دی چې په یوه ځانگړې سیمه کې د حاکمو دولتونو لخوا تأسیس شوی او غړیو هېوادونو ته د هغو

ی- "سازمان های وحدت اقتصادی منطقه یی" به معنای سازمانی است که به وسیله دولت های حاکم در یک منطقه معین تشکیل شده و کشور های عضو

آن صلاحیت در خصوص موضوعاتی که در این پروتوکول مورد حکم قرار گرفته را به آن تفویض کرده باشند و طبق تشریفات داخلی خود به طور مقتضی مجاز به امضاء تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق به آن باشد.

ک- "نقل و انتقالات بیرون سرحدی" به معنای نقل و انتقال موجودات حیة تغییر شکل یافته از یک عضو به عضو دیگر است، جز از نظر مواد (۱۷) و (۲۴) که نقل و انتقال بیرون سرحدی را به نقل و انتقال بین اعضاء و غیر اعضاء تعمیم می دهد.

حیطة شمول

ماده چهارم:

این پروتوکول در مورد نقل و انتقال بیرون سرحدی، عبور، جابجایی و استفاده از کلیه موجودات حیة تغییر شکل یافته، که ممکن است با در نظر گرفتن خطرات برای سلامتی بشر اثرات زیانباری بر حفظ و نگهداری و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد، اعمال خواهد شد.

موضوعاتو په هکله چې د دې پروتوکول لخوا تر حکم لاندې راغلي، واک ورکړی چې د خپلو کورنیو کړنلارو مطابق په مقتضي توګه د پروتوکول د لاسلیک، تأیید، قبول، تصویب او یا الحاق اجازه ولري.

ک- "له پولو څخه بهرته لېږد را لېږد" له یوه غړي هېواد څخه بل غړي هېواد ته د اصلاح شوو ژونديو موجوداتو د لېږد رالېږد په معني دی، له (۱۷) او (۲۴) مادې پرته چې د غړو هېوادونو او نا غړو هېوادونو تر منځ له پولو بهر ته لېږد رالېږد، تعميموي.

د شمول محدوده

خلورمه ماد:

دغه پروتوکول به د ټولو اصلاح شویو ژونديو موجوداتو، چې کېدای شي د ژوند د تنوع په ساتلو او دوامداره کارونه باندې ناوړه اغیزه وکړي، د بشر سلامتی ته په پام سره، له پولو څخه بهر ته پر لېږد را لېږد، تېرېدو، ځای پرځای کولو او کارولو باندې پلي شي.

درمل

پنڄمه ماده:

له (۴) مادې سره سره او د کوم غړي هېواد پر حق له تبعيض پرته، د ټولو اصلاح شويو ژونديو موجوداتو، د واردولو په اړه له هر ډول تصميم نيولو څخه مخکې بايد، د خطر ارزونه تر سره شي، د اصلاح شويو ژونديو موجوداتو چې د انسان لپاره دوايي (درمل) وي او د نورو اړوندو تړونونو او يا سازمانونو لخوا په پام کې نيول شوي وي، دا پروتوکول پر پولو په لېږد را لېږد باندې نه پلي کېږي.

عبوري لېږد را لېږد او کارونه (ګټه

اخيستنه)

شپږمه ماده:

۱- له (۴) مادې سره سره او د کوم غړي هېواد پر حق له تبعيض پرته، د اصلاح شويو ژونديو موجوداتو د لېږد را لېږد تنظيمول دخپلو پولو له لاري د بيولوژيکي معلوماتو د راغونډولو، ساتلو او وېشلو ادارې ته د هر ډول تصميم

ادويه

ماده پنجم:

علي الرغم ماده (۴) و بدون خدشه به حق یک عضو در رابطه با ارزیابی خطرات تمامی موجودات حیه تغییر شکل یافته، قبل از تصمیم گیری راجع به تورید آنها، این پروتوکول در نقل و انتقال بیرون سرحدی موجودات حیه تغییر شکل یافته که جنبه ادویه یی برای انسان دارند و در سایر سازمان ها یا موافقتنامه های بین المللی مربوط درنظر گرفته می شوند، اعمال نمی شود.

انتقال عبوری و

استفاده

ماده ششم:

۱- علی الرغم ماده (۴) وبدون خدشه به حق هر عضو در رابطه با انتقال عبوری جهت تنظیم نقل و انتقال موجودات حیه تغییر شکل یافته از قلمرو آن و ارایه هر تصمیم آن عضو به دفتر حفاظت زیستی با

وړاندې کول، د اصلاح شوي ځانگړي ژوندي موجود د هغه له قلمرو څخه د عبوري لېږد را لېږد په هکله د دې پروتوکول د (۲) مادې (۳) بند ته په پام سره، د پروتوکول مفاد د له مخکې خبر ورکړل شويو توافقي طريقو په اړه، د اصلاح شويو ژونديو موجوداتو پر لېږد را لېږد، نه پلي کېږي.

له مخکې د خبرورکړل شويو توافقي تگلارو کارونه
اوومه ماده:

۱- (۵ او ۶) مادې ته په پام سره، په (۸ تر ۱۰ او ۱۲) مادو کې له مخکې خبر ورکړل شوې توافقي تگلارې د واردوونکي غړي هېواد د ژوند چاپېريال ته د عمدي وړاندې کولو لپاره د اصلاح شوو ژونديو موجوداتو له پولو بهر لومړني عمدي لېږد رالېږد څخه اعمالېږي.

۲- په پورتنی لومړي بند کې "چاپېريال ته عمدي ور وړاندې کول" پر اصلاح شويو ژونديو موجوداتو پورې چې په مستقيم ډول د انساني خوراک يا اهلي حيواناتو د تغذيې او يا پروسس کولو لپاره کارول

رعايت بند (۳) ماده (۲) اين پروتوکول در خصوص انتقال عبوری موجود حیه تغییر شکل یافته خاص از قلمرو آن، مفاد این پروتوکول در مورد روش های توافقی از قبل اطلاع داده شده، در رابطه با انتقال عبوری موجودات حیه تغییر شکل یافته اعمال نمی شود.

استعمال روش های توافقی از قبل اطلاع داده شده
ماده هفتم:

۱- با رعایت مواد (۵ و ۶) روش های توافقی از قبل اطلاع داده شده در مواد (۸ تا ۱۰ و ۱۲) از اولین نقل و انتقال بیرون سرحدی تعمدي موجودات حیه تغییر شکل یافته جهت ارایه تعمدي به محیط زیست عضو وارد کننده اعمال می شود.

۲- "ارایه تعمدي به محیط زیست" در بند (۱) بالا به موجودات حیه تغییر شکل یافته که به طور مستقیم به مصرف غذایی انسان یا حیوانات اهلی می رسند و یا نیاز به پروسس دارند، مربوط نمی

کپري، اړه نلري.

باشند.

۳- (۱۱) ماده پر اصلاح شويو ژونديو موجوداتو چې په مستقيم ډول د خوراک، يا د اهلي حيواناتو د تغذيې او يا د پروسس لپاره وي، له پولو بهر ته له لومړني لېږد څخه مخکې، پلې کېږي.

۳- ماده (۱۱) قبل از اولين نقل و انتقال بيرون سرحدي موجودات حيه تغيير شکل يافته جهت استفاده مستقيم به صورت غذا يا غذای حيوانات اهلي يا جهت پروسس اعمال می شود.

۴- د غړو په ټولنه کې چې ددې پروتوکول د غړو د غوندې په توګه فعاليت کوي په تصميم کې د ټاکلو شوو اصلاح شوو ژونديو موجوداتو بهر ته د عمدي لېږد رالېږد په اړه له مخکې خبر ورکړل شوې تګلارې چې احتمالاً د ژوند د تنوع پر ساتنې او دايمي استفادې باندې ناوړې اغېزې نه لري، د انسان سلامتۍ ته ګواښوونکي خطر ته په پام سره نه اعمالېږي.

۴- روش های توافقی از قبل اطلاع داده شده در رابطه با نقل و انتقال بیرون سرحدی عمدی موجودات حیه تغییر شکل یافته تعیین شده در تصمیم گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند و احتمالاً اثرات زیانباری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی ندارند با توجه به خطرات تهدید کننده سلامت انسان اعمال نمی شود.

خبرتيا

اعلاميه

اتمۀ ماده:

ماده هشتم:

۱- صادروونکي غړی دې، د اصلاح شويو ژونديو موجوداتو په اړه چې د (۷) مادې د (۱) بند په چوکاټ کې راځي، له پولې بهر ته له هر ډول عمدي لېږد څخه د مخه د واردوونکي غړي هېواد

۱- عضو صادر کننده می بایستی مرجع با صلاحیت ملی عضو وارد کننده را قبل از هرگونه نقل و انتقال بیرون سرحدی عمدی موجودات تغییر شکل یافته که در حیطه شمول بند (۱)

صلاحيت لرونکي ملي مرجع ته ليکلي خبر ورکړي. يا دې له صادر وونکي څخه وغواړي چې د ليکلي خبرتيا له استولو څخه ډاډ تر لاسه کړي. دا خبرتيا دې، لږ تر لږه، داسې معلومات ولري چې په (۱) ضميمه کې مشخص شوي دي.

۲- صادر وونکي غړي ښايي تضمين کړي چې د صادر وونکي په واسطه د برابر و شوو اطلاعاتو د صحت له پاره قانوني الزام وجود لري.

د اعلاميې د رسېدو اعلان

نهمه ماده:

۱- وارد وونکي غړي بايد د اعلاميې رسېدل له تر لاسه کولو وروسته د (۹۰) ورځو په ترڅ کې په ليکلي توگه، استوونکي مرجع ته اعلان کړي.

۲- د رسېدو اعلان بايد لاندې برخې ولري:

الف- د اعلاميې د تر لاسه کولو نېټه.

ب- دا چې اعلاميه آيا علي الظاهر په (۸) ماده کې د درج شوو اطلاعاتو لرونکي ده که نه.

ج- دا چې آيا اقدام د وارد وونکي غړي

ماده (۷) قرار می گیرد آگاه سازد يا از صادر کننده بخواهد از ارسال اعلاميه کتبی اطمینان حاصل نماید. این اعلاميه حداقل می با يستی دارای اطلاعات تعيين شده در ضمیمه (۱) باشد.

۲- عضو صادر کننده می بايستی تضمين کند که الزام قانونی برای صحت اطلاعات فراهم شده توسط صادر کننده وجود دارد.

اعلان وصول اعلاميه

ماده نهم:

۱- عضو وارد کننده می بايد وصول اعلاميه را کتباً ظرف (۹۰) روز پس از دریافت به مرجع ارسال اعلان کند.

۲- اعلان وصول می بايد حاوی بخش های زیر باشد:

الف- تاريخ دریافت اعلاميه.

ب- اين که آيا اعلاميه علي الظاهر حاوی اطلاعات مندرج در ماده (۸) است يا خير.

ج- اين که آيا اقدام بر اساس چارچوب

مقررات داخلي عضو وارد كننده يا طبق روند تصريح شده در ماده (۱۰) اين پروتوكول انجام مي شود يا خير؟.

۳- چارچوب مقررات داخلي موضوع جزء (ج) بند (۲) فوق بايد با ۱ ين پروتوكول سازگار باشد.

۴- عدم اعلان وصول اعلاميه توسط وارد كننده دلالت بر رضايست آن از نقل و انتقالات بيرون سرحدی تعمدي نخواهد بود.

روند تصميم گيري

ماده دهم:

۱- تصميمات اتخاذ شده از سوی عضو وارد كننده بايستی مطابق با ماده (۱۵) اين پروتوكول باشد.

۲- عضو وارد كننده در مدت زمان تعيين شده در ماده (۹)، به مرجع ارسال به طور مكتوب اطلاع خواهد داد كه نقل و انتقال بين سرحدی تعمدي می تواند در موارد زیر انجام شود يا خير:

الف- فقط پس از اينكه عضو

هېواد د داخلي مقرراتو په چوكاټ كې تر سره كېږي يا په (۱۰) ماده كې د مشخص شوي طرز العمل مطابق ترسره كېږي يا نه.

۳- د پورتنۍ (۲) بند په (ج) جزء كې د درج داخلي مقرراتو چوكاټ بايد د دې پروتوكول مطابق وي.

۴ - د واردوونكي له خوا د اعلاميې د رسېدو نه اعلانول، له پولې بهر ته له تعمدي لېږد رالېږد سره د هغه پر رضايست دلالت نه كوي.

د تصميم نيونې پروسه

لسمه ماده:

۱- د واردوونكي غړي له خوا نيول شوي تصميمونه بايد د دې پروتوكول د (۱۵) مادې مطابق وي.

۲- واردوونكي غړی به په (۹) ماده كې په ټاكل شوي وخت استوونكې مرجع ته په ليكلې توگه خبر ورکړي چې آيا له پولو بهر ته تعمدي لېږد را لېږد په لاندې مواردو كې تر سره كېداى شي كه نه:

الف- يوازې وروسته له دې چې

- واردوونکی غړی خپل لیکلي رضایت وړاندې کړي، یا.
- ب - لږ تر لږه له (۹۰) ورځو وروسته د وروستي لیکلي رضایت له وړاندې کولو پرته.
- ۳- د اعلاميې د ترلاسه کولو له نېټې څخه د دوه سوه اويا ورځو په ترڅ کې به، واردوونکی غړی خبر ورکوونکي او د ژوند ساتنې دفتر ته د (۲) بند د (الف) جزء د موضوع تصمیم چې لاندې موارد پکې شامل دي، په لیکلي توګه خبر ورکړي:
- الف- د واردولو تصویب یا له شرطونو پرته موافقه، مانا دا چې د هماغو اصلاح شویو ژوندیو موجوداتو پور وروستيو وارداتو باندې به دا تصمیم څنګه کارول کېږي.
- ب- د واردولو بندول.
- ج- د داخلي مقرراتو د چوکاټ یا د (۱) ضميمې مطابق د نورو اړوندو اضافي اطلاعاتو غوښتل؛ د هغه وخت په محاسبه په کوم کې چې واردوونکی غړی باید ځواب ووايي، د هغو ورځو شمیر به چې واردوونکی غړی خپل لیکلي رضایت وړاندې کړي، یا.
- ب- حداقل پس از (۹۰) روز بدون ارایه رضایت کتبی بعدی.
- ۳- ظرف دو صد و هفتاد روز از تاریخ دریافت اعلامیه، عضو وارد کننده به طور مکتوب به آگاه دهنده و دفتر حفاظت زیست، تصمیم موضوع جزء (الف) بند (۲) را که شامل موارد زیر است، اطلاع خواهد داد:
- الف- تصویب توريد یا بدون شرایط از جمله این که چگونه تصمیم مذکور برای توريد بعدی همان موجود حیه تغییر شکل یافته به کار گرفته خواهد شد.
- ب- ممنوعیت توريد.
- ج- درخواست اطلاعات اضافی مربوط، مطابق با چارچوب مقررات داخلی یا ضمیمه (۱)، در محاسبه زمانی که طی آن عضو وارد کننده باید جواب دهد، تعداد روز هایی که وارد کننده

برای اخذ اطلاعات اضافی مربوط باید منتظر باشد، در نظر گرفته نخواهد شد.

د- آگاه ساختن مرجع ارسال در مورد این که مدت تعیین شده در این بند طی دوره مشخص زمانی تمدید می شود.

۴- به استثنای مورد که در آن رضایت بدون قید و شرط اعلان می شود، هر تصمیم به موجب بند (۳) فوق باید متضمن دلایلی باشد که بر اساس آنها اتخاذ شده است.

۵- قصور عضو وارد کننده در اعلان تصمیم خود در مدت دو صد و هفتاد روز از تاریخ دریافت اعلامیه، به منزله موافقت با نقل و انتقال بیرون سرحدی تعمدی نخواهد بود.

۶- عدم قطعیت علمی به دلیل کافی نبودن اطلاعات علمی مربوط و آگاهی از میزان تأثیرات بالقوه زیان بخش موجودات حیه تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در

واردوونکی د اړوندو اضافي اطلاعاتو د اخیستلو له پاره ښايي سترګه په لاره وي، په پام کې ونه نیول شي.

د- په دې هکله چې په دغه بند کې ټاکل شوې موده د مشخصې زمانې دورې په ترڅ کې تمدیدېږي، د استوونکې مرجع خبرول.

۴- له داسې مورد پرته چې په هغه کې بې قیده او شرطه رضائیت اعلانېږي د پورتنې (۳) بند پر موجب هر تصمیم باید د هغو دلایلو متضمن وي چې د هغو پر بنسټ نیول شوی دی.

۵- د واردوونکي غړي له خوا د اعلاميې د ترلاسه کولو له نېټې څخه دوه سوه اويا ورځو په ترڅ کې د خپل تصمیم له اعلان څخه پاتې راتلل، له پولو بهر ته له تعمدې لېږد رالېږد سره د هغه د موافقې په توګه نه وي.

۶- په واردوونکي غړي هېواد کې د اړوندو علمي اطلاعاتو او د ژوند د تنوع د ساتنې او ورڅخه په دايمي ګټه اخیستنه کې د اصلاح شوو ژونديو موجوداتو ته د بالقوي زیان رسوونکو اغېزو له میزان

څخه د نه خبرتيا په دليل، همدارنگه د انسان د سلامتۍ په اړه خطرونو ته په پام سره د اقتضاء په صورت کې په پورته (۳) بند کې درج د بحث وړ اصلاح شوو ژونديو موجوداتو د واردېدو په برخه کې د نوموړو بالقوه زيان رسوونکو اغېزو د مخنيوي يا اقل حد ته د رسولو په منظور د قطعيت نه شتون به د هغه غړي د تصميم د نيولو خنډ نه شي.

۷- د غړيو ټولېدل به چې د دې پروتوکول د غړو د غونډې په توگه فعاليت کوي، پخپله لومړنۍ ناسته کې، د واردوونکو غړيو د تصميم نيونې د تسهيل لپاره، د مناسبو کړنلارو او ميکانيزمونو په هکله تصميم ونيسي.

۷- گردهمابي اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتوکول فعالیت می کنند در اولین جلسه خود در مورد تخنیک ها و روش های مناسب جهت تسهيل نمودن تصميم گيري از سوی اعضای وارد کننده، تصميم گيري خواهد نمود.

مراحل کار درمورد موجودات حیه
تغیر شکل یافته با هدف
استفاده مستقیم به عنوان غذا
یا غذای حیوانات اهلی یا

پروسس

ماده یازدهم:

۱- عضوی که تصمیم نهایی در خصوص استفاده داخلی از جمله قراردادادن در بازار، یک موجود حیه تغییر شکل یافته را اتخاذ می کند که ممکن است مشمول نقل و انتقال بیرون سرحدی جهت استفاده مستقیم به عنوان غذا یا غذای حیوانات اهلی یا پروسس قرار گیرد، باید طی پانزده روز پس از تصمیم گیری مذکور مراتب را از طریق دفتر حفاظت زیستی به اعضاء اطلاع دهد. این اطلاعات حداقل می بایستی شامل اطلاعات تصریح شده در ضمیمه (۲) باشد. عضو می بایستی یک نسخه کتبی از اطلاعات را به مرکز ارتباط ملی هر عضوی که از قبل به سکرتریت اطلاع داده که دسترسی به

د غذا یا د اهلی خارویو د غذا یا
پروسس په توگه د مستقیمې گټې
اخیستنې په موخه د اصلاح شوو
ژوندیو موجوداتو په هکله د

کار پړاوونه

یوولسمه ماده:

۱- هغه غړی چې د یوه بڼه بدل شوي ژوندي موجود د داخلي (کورنۍ) کارونې، له جملې بازار ته د وړاندې کولو په هکله آخرنی تصمیم نیسي چې کېدای شي په مستقیمه توگه د خوراک یا د اهلي حیواني تغذیې او یا پروسس کولو له پاره له پولو څخه بهر ته په لېږد رالېږد کې شامل شي، بنایي له دغې تصمیم نیونې څخه وروسته تر پنځلسو ورځو پورې مراتب د ژوند ساتنې د دفتر له لارې غړو ته خبر ورکړي، دغه اطلاعات بنایي لږ تر لږه په (۲) ضمیمه کې د تصریح شوو اطلاعاتو لرونکي وي. غړي بنایي د اطلاعاتو یوه لیکلې نسخه، هر هغه غړي چې د منځه یې سکرتریت ته خبر ورکړی چې د ژوند ساتنې دفتر ته لاس رسی نه

دفتر حفاظت زیستی ندارد، ارایه نماید. این مقررات در مورد تصمیمات مربوط به آزمایشات ساحوی اعمال نمی شود. ۲- عضوی که به موجب بند (۱) فوق تصمیمی را اتخاذ می کند باید اطمینان حاصل کند که الزام قانونی برای دقت و صحت اطلاعات تهیه شده از سوی متقاضی وجود دارد.

۳- هر عضو می تواند اطلاعات اضافی را از مقام مسئول تعیین شده در بند (ب) ضمیمه (۲) درخواست کند. ۴- یک عضو می تواند در چارچوب مقررات داخلی خود که با اهداف این پروتوکول سازگار است، در مورد توريد موجودات حیه تغییر شکل یافته با اهداف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا غذای حیوانات اهلی یا پروسس تصمیم گیری کند.

۵- هر عضو باید نسخه هایی از قوانین، مقررات و رهنمودهای ملی جاری مربوط به توريد موجودات حیه تغییر شکل یافته با اهداف استفاده مستقیم به عنوان

لري وړاندې کړي. دغه مقررات په ساحوي ازمېښتونو پورې د اړوندو تصمیمونو په هکله نه اعمالېږي.

۲- هغه غړی چې د پورتنی (۱) بند پر بنسټ یو تصمیم نیسي، باید ډاډ ترلاسه کړي چې د غوښتونکي له خوا د برابرې شوو اطلاعاتو د خپرني (دقت) او سموالي له پاره قانوني الزام شتون لري.

۳- هر غړی کولای شي د (۲) ضمیمې د (ب) په بند کې له ټاکل شوي مسئول مقام څخه اضافي اطلاعات وغواړي.

۴- یو غړی هېواد کولای شي چې د خپلو کورنیو مقرراتو په چوکاټ کې چې د دې پروتوکول له موخو سره مطابقت لري، د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو په مستقیمه توګه د غذا یا اهلي حیواناتو د غذا او یا پروسس کولو په نوم د استفادې په موخه، د واردولو په هکله تصمیم و نیسي.

۵- هر غړی باید په مستقیمه توګه د غذا، اهلي حیواناتو د غذا یا پروسس کولو په نوم د استفادې په موخه، د شتون په صورت کې د اړوندو جاري (روانو)

ملي قوانينو، مقرراتو او لارښودونو يوه يوه نسخه د ژوند ساتنې د دفتر په واک کې ورکړي.

۶- يو مخ پر ودې غړی هېواد يا هغه غړی چې اقتصاد يې د عبور په حال کې وي، کولای شي چې د داخلي مقرراتو د چوکاټ د نه شتون په صورت کې چې پورته په (۴) بند کې درج دی، له خپل داخلي واک څخه په استفادې سره، اعلان کړي چې په هکله به يې په مستقیمه توګه د غذا يا اهلي حيواناتو د غذا او يا پروسس کولو په نوم د استفادې په موخه د يوه بڼه بدل شوي ژوندي موجود له لومړي ځل واردولو څخه مخکې د هغه په اړه د پورتنې (۱) بند مطابق اطلاعات برابر شوي دي، د لاندېنيو مواردو مطابق به تصميم و نيول شي:

الف- د خطر برآورد او ارزونه چې د (۳) ضميمې مطابق يې صورت موندلی دی.

ب- په زماني اټکل وړ قالب کې چې له دوه سوه او اويا ورځو څخه زيات نشي، تصميم نيول شوی دی.

غذا، غذای حیوانات اهلی یا پروسس را در صورت موجودیت در اختیار دفتر حفاظت زیستی قرار دهد.

۶- کشور عضو در حال توسعه یا عضو با اقتصاد در حال گذر می تواند در صورت فقدان چارچوب مقررات داخلی موضوع بند (۴) فوق و در اعمال صلاحیت داخلی خود از طریق دفتر حفاظت زیستی اعلان کند که تصمیم آن قبل از اولین توريد یک موجود حيه تغيير شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا، غذای حیوانات اهلی یا پروسس که درباره آن به موجب بند (۱) فوق اطلاعاتی فراهم شده مطابق موارد زیر اتخاذ خواهد شد:

الف- بر آورد و ارزیابی خطر که مطابق با ضمیمه (۳) صورت گرفته است.

ب- تصمیم گیری در قالب زمانی قابل پیش بینی که از دو صد و هفتاد روز تجاوز نکند، اتخاذ شده است.

۷- قصور عضو در اعلان تصميم خود طبق بند (۶) فوق به منزله رضایت یا امتناع آن از توريد موجود حيه تغيير شکل یافته با هدف استفاده مستقيم به عنوان غذا یا غذای حیوانات اهلی یا پروسس نخواهد بود، مگر این که به نحو دیگری توسط عضو تعیین شده باشد.

۸- عدم قطعیت علمی به دلیل کافی نبودن اطلاعات علمی مربوط و آگاهی از تأثیرات بالقوه زیانبار موجودات حيه تغيير شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در کشور عضو وارد کننده با در نظر گرفتن خطراتی برای سلامتی انسان مانع تصميم گیری آن عضو، در صورت اقتضاء، در خصوص توريد موجودات حيه تغيير شکل یافته با هدف استفاده مستقيم، به عنوان غذا، غذایی حیوانات اهلی یا پروسس به منظور جلوگیری یا به حداقل رسانیدن

۷- د پورتنی (۶) بند مطابق، د یوه غړي لخوا د خپل تصميم په اعلانولو کې پاتې راتلل به په مستقیمه توګه د غذا یا اهلي حیواناتو د غذا او یا پروسس کولو په نوم د استفادې په موخه د یوه بڼه بدل شوي ژوندي موجود په واردولو کې د هغه د رضایت یا امتناع په توګه نه وي، مګر دا چې د غړي له خوا بل ډول ټاکل شوي وي.

۸- په واردوونکي غړي هېواد کې د اړوندو علمي اطلاعاتو او د ژوند د تنوع د ساتنې او ورڅخه په دایمي ګټه اخیستنه کې د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو ته د بلقوي زیان رسوونکو اغېزو له میزان څخه د نه خبرتیا په دلیل، همدارنګه د انسان د سلامتی په اړه خطرونو ته په پام سره د اقتضاء په صورت کې د پورته (۳) بند کې درج د بحث وړ بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د واردېدو په برخه کې په مستقیمه توګه د غذا یا اهلي حیواناتو د غذا او یا پروسس کولو په نوم د استفادې په موخه د نوموړو بالقوه زیان رسوونکو اغېزو د مخنیوي یا اقل حد ته د رسولو په

منظور د قطعیت نه شتون به د هغه غړي د
تصميم د نیولو خنډ نه شي.

۹- غړی کولای شي د تخنیکي او مالي
اړتیاوو او د غذا، د حیواناتو د غذا یا
پروسس کولو د استفادې په موخه د ښه
بدلو شوو ژوندیو موجوداتو په برخه کې د
ظرفیت د جوړولو له پاره خپلې اړتیاوې
بیان کړي، غړي به ددغو اړتیاوو د لرې
کولو په غرض د (۲۲ او ۲۸) مادې
مطابق همکاري وکړي.

په تصمیمونو کې نوې کتنه

دوولسمه ماده:

۱- د ژوند د تنوع پر ساتنې او دوامداره
کاروونې باندې او پر انساني روغتیا د هغو
خطرونو په پام کې نیولو سره، چې د
انسان سلامتۍ ته متوجه دي د بالقوې
ناوړو اغېزو په هکله د نویو علمي
اطلاعاتو په رڼا کې، یو واردوونکی غړی
هېواد، په هر وخت کې، کولای شي له
پولو څخه بهر ته د تعمدی لېږد رالېږد د
تصميم په اړه، بیا کتنه وکړي او هغه بدل
کړي. غړی باید، په دېرشو ورځو کې
دنده، هرې خبر ورکونکې مرجع ته چې

اثرات بالقوه زیانبار مذکور نخواهد
شد.

۹- عضو می تواند نیازهای خود را
برای کمک های تخنیکي و مالی و ایجاد
ظرفیت در خصوص موجودات حیة تغییر
شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به
عنوان غذا، غذای حیوانات با پروسس
بیان نماید، اعضاء برای رفع این نیاز ها
مطابق با مواد (۲۲ و ۲۸) همکاری
خواهند کرد.

تجدید نظر در تصمیمات

ماده دوازدهم:

۱- عضو وارد کننده در هر زمان،
اطلاعاتی علمی جدید در مورد اثرات
بالقوه زیان آور بر حفظ و استفاده
مداوم تنوع زیستی با در نظر گرفتن
خطراتی که متوجه سلامت انسان است
می تواند تصمیم راجع به نقل و انتقال
بیرون سرحدی تعمدی را مورد
تجدید نظر قرار داده و آن را تغییر
دهد. در این صورت عضو مذکور
ظرف سی روز مرجع ارسالی را
که قبلاً نقل و انتقال موجودات حیة تغییر

شکل یافته موضوع تصميم مذکور را اطلاع داده و نیز (دفتر حفاظت زیستی) را مطلع خواهد نمود و دلایل تصميم خود را شرح خواهد داد.

۲- هر عضو صادر کننده یا مرجع ارسال می تواند در صورت تشخیص موارد زیر از عضو وارد کننده بخواهد در تصميمی که به موجب ماده (۱۰) اتخاذ نموده است تجدید نظر نماید:

الف- وقوع تغییر در شرایطی که بتواند نتیجه ارزیابی خطر را که براساس آن تصميم گرفته شد، تحت تأثیر قرار دهد، یا.

ب- اطلاعات علمی یا تخنیکي اضافی مربوط در دسترس قرار گرفته باشد.

۳- عضو وارد کننده موظف است در ظرف نود روز به چنین درخواستی جواب کتبی ارایه داده و دلایل اتخاذ تصميم خود را شرح دهد.

۴- عضو وارد کننده می تواند بنا به صلاح دید خود برای توريد آتی

پخوايي په داسې تصميم کې درج د بڼه بدل شوي ژوندي موجود د لېږد را لېږد په هکله خبر ورکړی وي، او د ژوند ساتنې دفتر ته به هم خبر ورکړي او د خپل تصميم دلایل به تشریح کړي.

۲- هر صادروونکی غړی یا استوونکي مرجع کولای شي د لاندې مواردو د تشخیص په صورت کې له واردوونکي غړي څخه وغواړي تر څو تر (۱۰) مادې لاندې پر خپل نیولي تصميم باندې نوې کتنه وکړي:

الف- په هغو شرایطو کې بدلون چې کېدای شي د خطر د ارزونې پر پایله تأثیر وکړي کوم چې د تصميم بنسټ وو، یا.

ب- اړین علمي اضافي یا تخنیکي معلومات لاس ته راغلي وي.

۳- واردوونکی غړی باید په نوي ورځو کې دننه داسې غوښتنې ته په لیکلي توګه ځواب ورکړي او د خپل تصميم لپاره دلایل وړاندې کړي.

۴- واردوونکی غړی کولای شي، پخپل واک، د راتلونکو وارداتو لپاره د

خطرازونه وغواړي.

درخواست ارزيايي خطر بنمايد.

ساده تگلاره

روش ساده

ديارلسمه ماده:

ماده سيزدهم:

۱- هر واردوونکي غړي، پدې شرط چې د دې پروتوکول د موخو مطابق د بڼه بدلو شويو ژونديو موجوداتو له پولو څخه بهر ته د بې خطرې او تعمدي لېږد را لېږد د تايمينولو له پاره مناسب اقدامات تر سره کړي وي، کولای شي لاندې موارد مخکې له مخکې د ژوند ساتنې دفتر ته مشخص کړي:

۱- هر عضو وارد کننده می تواند موارد زیر را از قبل برای دفتر حفاظت زیستی مشخص نماید، مشروط بر اینکه اقدامات مناسب را در جهت تأمین نقل و انتقال بیرون سرحدی بی خطر و تعمدي موجودات حیة تغییر شکل یافته مطابق با هدف این پروتوکول انجام دهد:

الف- داسې موارد چې په هغو کې له پولو څخه بهر ته تعمدي لېږد را لېږد واردوونکي غړي ته د لېږد له اعلان سره په یوه وخت صورت مومي، دغه شان اعلانونه ممکنه ده هماغه غړي ته د وروستي ورته لېږد را لېږد له پاره وکارول شي.

الف- مواردی را که در آن نقل و انتقال بین سرحدی تعمدي همزمان با اعلان انتقال به عضو وارد کننده صورت می گیرد، چنین اعلان هایی ممکن است برای نقل و انتقال مشابه بعدی برای همان عضو به کار رود.

ب- د هغو بڼه بدلو شويو ژونديو موجوداتو واردات چې له مخکې خبر ورکړل شوې توافقي تگلارې څخه معاف دي.

ب- توريد موجودات حیة تغییر شکل یافته ای که از روش توافقی از قبل اطلاع داده شده معاف می باشند.

۲- له پولو څخه بهر ته د تعمدي لېږد را

۲- اطلاعات مربوط به نقل و انتقال

لېږد په هکله اطلاعات چې بايد د (۱) بند د (الف) جزء د اعلانونو په موضوع کې وړاندي شي، ټاکل شوي اطلاعات به په (۱) ضميمه کې وي.

دوه اړخيز، سيمه ييز او څو اړخيز

ترتيبات او تړونونه

څوارلسمه ماد:

۱- غړي کولای شي د بڼه بدلو شوو ژوندیو موجوداتو له پولې بهر تعمدی لېږد رالېږد له پاره ددې پروتوکول د موضوع مطابق دوه اړخيز، سيمه ييز او څو اړخيز موافقه لیکونه او ترتيبات منعقد کړي، په دې شرط چې نوموړي موافقه لیکونه او ترتيبات نسبت هغه څه ته چې په دې پروتوکول کې اټکل شوي دي د ساتنې ټيټې سطحې ته ونه رسېږي.

۲- غړي موظف دي د ژوند ساتنې د دفتر له لارې هر ډول دوه اړخيز، سيمه ييز او څو اړخيز موافقه لیکونه او ترتيبات چې ددې پروتوکول له لازم الاجراء کېدو د مخه يا وروسته يې منعقد کړي دي، د يو بل خبرتيا ته ورسوي.

۳- ددې پروتوکول مفاد به، له پولو بهر

بيرون سرحدی تعمدی که بايد در اعلان های موضوع جزء (الف) بند (۱) ارایه شود، اطلاعات تعیین شده در ضمیمه (۱) خواهد بود.

ترتيبات و موافقتنامه های دوجانبه،

منطقه‌یی و چند جانبه

ماده چهاردهم:

۱- اعضاء می توانند مطابق با اهداف این پروتوکول موافقتنامه ها و ترتيبات دوجانبه، منطقه یی و چند جانبه‌ای را برای نقل و انتقال بیرون سرحدی تعمدی موجودات حیة تغییر شکل یافته منعقد سازند مشروط براینکه موافقتنامه ها و ترتيبات مذکور منجر به سطح حفاظت پایین تری نسبت به آنچه در این پروتوکول پیش بینی شده نشود.

۲- اعضاء موظف اند از طریق دفتر حفاظت زیستی هر گونه موافقتنامه و ترتيبات دو جانبه، منطقه یی و چند جانبه را که قبل یا بعد از لازم الاجراء شدن این پروتوکول منعقد ساخته اند به اطلاع یکدیگر برسانند.

۳- مفاد این پروتوکول، نقل و انتقال

بيرون سرحدی تعمدي را که به موجب موافقتنامه ها و ترتيبات مذکور بين اعضاي آن موافقتنامه يا ترتيبات صورت مي گيرد، تحت تأثير قرار نخواهد داد.

۴- هر عضو مي تواند معين نمايد که براي توريد خاص، مقررات داخلي آن اعمال شود و موظف است تصميم خود را به اطلاع (دفتر حفاظت زيستي) برساند.

ارزيابي خطر

ماده پانزدهم:

۱- تقبل ارزيابي خطر به موجب اين پروتوکول بر اساس روش صحيح علمي و مطابق با ضميمه (۳) و با درنظر گرفتن روش هاي شناخته شده ارزيابي خطر انجام خواهد شد. به منظور شناسايي و ارزيابي اثرات زيان آور احتمالي موجودات حيه تغيير شکل يافته بر حفظ و استفاده پايدار از تنوع زيستي و نيز با درنظر گرفتن مخاطرات آن براي سلامت انسان، چنين ارزيابي هايي حداقل بايد بر پايه اطلاعات به

تعمدي لېږد رالېږد چې د نوموړي موافقه ليکونو يا ترتيباتو پر موجب د هغو موافقه ليکونو او ترتيباتو د غړو تر منځ صورت مومي، تر اغېزې لاندې رانه ولي.

۴- هر غړی کولای شي وټاکي چې د ځانګړي (خاص) توريد له پاره د هغه کورني مقررات اعمال شي او موظف دی خپل تصميم د (ژوند ساتنې دفتر) خبرتيا ته ورسوي.

د خطر ارزونه

پنځلسمه ماده:

۱- ددې پروتوکول پر موجب د خطر د ارزونې منل به، د سمې علمي تګلارې پر بنسټ او د (۳) ضميمې مطابق او د خطر د ارزونې د پېژندل شوو تګلارو په پام کې نيولو سره، سرته ورسېږي. د ژوند د تنوع پر ساتنې او ورڅخه پر دوامدارې ګټې اخيستنې باندې د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د احتمالي زيان رسوونکو اغېزو د پېژندلو او ارزونې په منظور او هم د انسان د سلامتۍ (سلامتيا) له پاره د هغو د خطرونو په پام کې نيولو سره، دغه شان ارزونې لږ تر لږه بايد د لاسته راغلو

اطلاعاتو پر بنسټ د (۸) مادې او نورو لاس رسي وړ علمي مداركو او شواهدو پر بنسټ وي.

۲- واردوونكي غړي بايد ډاډ تر لاسه كړي چې د نيول شوو تصميمونو له پاره د خطر ارزونه، د (۱۰) مادې پر موجب صورت مومي او كولای شي له صادروونكي څخه وغواړي د خطر ارزونې سرته ورسوي.

۳- د واردوونكي غړي د غوښتنې په صورت كې د خطر ارزونې د سرته رسولو لگښت د استوونكي مرجع پر غاړه دی.

د خطر كنترول

شپاړسمه ماده:

۱- غړي موظف دي د كنوانسيون د (۸) مادې د (ز) بند په پام كې نيولو سره، د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو څخه د گټې اخيستني، ځای پر ځای كولو او له پولو بهر لېږد رالېږد په اړه ددې پروتوكول د خطر د ارزونې په مقرراتو كې د مشخصو (په گوته) شوو خطرونو د مدیریت او تنظيم له پاره، مناسب تخنيكونه، اقدامات او استراتيژۍ وضع او

دست آمده، طبق ماده (۸) و ديگر مدارك و شواهد علمي قابل دسترس باشد.

۲- عضو وارد كننده بايد اطمینان حاصل كند كه ارزیابی های خطر برای تصمیمات اتخاذ شده به موجب ماده (۱۰) صورت می گیرد و می تواند از صادر كننده بخواهد ارزیابی های خطر را انجام دهد.

۳- در صورت درخواست عضو وارد كننده، هزینه انجام ارزیابی خطر به عهده مرجع ارسال می باشد.

كنترول خطر

ماده شانزدهم:

۱- اعضاء موظف اند با درنظر گرفتن بند (ز) ماده (۸) كنوانسيون، تخنيک ها، اقدامات و استراتيژي های مناسبی را برای تنظيم، مدیریت و كنترول خطرهای مشخص شده در مقررات ارزیابی خطر این پروتوكول در ارتباط با استفاده، جابجایی و نقل و انتقال بیرون سرحدی موجودات حیة تغییر شكل یافته وضع و اجراء

اجراء کړی.

نمایند.

۲- د خطر ارزونې پر بنسټ د اقداماتو سرته رسول، باید تر هغه حده پورې چې د واردوونکي غړي په قلمرو کې د انسان سلامتی ته د خطر د میزان له په پام کې نیولوسره د ژوند د تنوع د ساتنې او ورڅخه پر دوامدارې کتنې اخیستنې باندې د ښه بدلو شوو ژوندیو موجوداتو له زیان رسولونکو اغېزو څخه د مخنیوي له پاره اړین دي، صورت ومومي.

۲- انجام اقدامات براساس ارزیابی خطر باید تا حدی که برای جلوگیری از اثرات زیان آور موجود حیه تغییر شکل یافته برحفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی، با درنظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان در قلمرو عضو وارد کننده ضروری است، صورت گیرد.

۳- هر غړی موظف دی د ښه بدلو شوو ژوندیو موجوداتو له پولو څخه د بهر غیر تعمدي لېږد رالېږد د مخنیوي په منظور، مناسب اقدامات وکړي، له دې جملې هغه اقدامات چې د یوه ښه بدل شوي ژوندي موجود له لومړي آزادولو څخه د مخه د خطر د ارزونې د سرته رسولو مستلزم وي، صورت ومومي.

۳- هر عضو موظف است اقدامات مناسب را به منظور جلوگیری از نقل و انتقال بیرون سرحدی غیر تعمدي موجودات حیه تغییر شکل یافته انجام دهد، از جمله، اقداماتی که مستلزم انجام ارزیابی خطر پیش از نخستین آزاد کردن یک موجود حیه تغییر شکل یافته صورت گیرد.

۴- پورتنی (۲) بند ته له زیان رسېدو پرته، هر غړی باید هڅه وکړي چې هر ښه بدل شوی وارد یا په دننه کې روزل شوی ژوندی موجود، هغه مناسبه څارنیزه دوره تېره کړي چې د ژوندانه له څرخ یا

۴- بدون خدشه به بند (۲) فوق، هر عضو باید تلاش نماید که هر موجود حیه تغییر شکل یافته، اعم از وارد شده و یا در داخل پرورش داده شده، دوره نظارتی مناسبی را بگذارند که

منځکي له دې چې تر گټې اخيستنې لاندې راشي د هغه تکثير له وخت سره متناسبه وي.

۵- غړي په لاندې مواردو کې په همکارۍ مؤظف دي:

الف- د بني بدلو شوو ژونديو موجوداتو يا بني بدلو شوو ژونديو موجوداتو د ځانگړو صفتونو پېژندل چې ممکن د ژوند د تنوع پر ساتنې او ورڅخه پر دوامدارې گټې اخيستنې باندې زيان رسوونکې اغېزې ولري او هم د هغو خطرونو په پام کې نيول چې بنايي د انسان سلامتۍ ته يې ولري.

ب- د دغه شان بني بدلو شوو ژونديو موجوداتو د کردار يا د هغو ځانگړو صفتونو په برخه يې د مناسب اقدامات کول.

له پولو څخه بهر ته غير تعمدي لېږد

رالېږد او اضطراري اقدامات

اوولسمه ماده:

۱- هر غړی لکه څرنگه چې خبر ترلاسه کړي چې د واک په حوزه کې يې له آزادولو څخه راپيدا داسې پېښه رامنځته

متناسب با چرخه زندگی یا زمان تکثیر آن قبل از این که مورد استفاده قرار گیرد، باشد.

۵- اعضاء مؤظف به همکاری در موارد زیر می باشد:

الف- شناسایی موجودات حیة تغییر شکل یافته یا صفات خاص موجودات حیة تغییر شکل یافته که ممکن است اثرات زیانبار بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی و نیز با درنظر گرفتن خطراتی که ممکن است برای سلامت انسان داشته باشد.

ب- اتخاذ اقدامات مناسب در خصوص رفتار چنین موجودات حیة تغییر شکل یافته یا صفات خاص آنها.

نقل و انتقالات بیرون سرحدی غیر

تعمدی و اقدامات اضطراری

ماده هفدهم:

۱- هر عضو چنانچه اطلاع حاصل کند که در حوزه صلاحیت آن رخداد ناشی از آزاد کردن اتفاق افتاده

که منجر به نقل و انتقال بیرون سرحدی غیر تعمیدی یک موجود حیه تغییر شکل یافته شده یا ممکن است منجر به این اتفاق شود و احتمال می رود که اثرات زیانبار قابل توجهی بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی بگذارد، اقدامات لازم را در جهت مطلع کردن کشورهای که تحت تأثیر واقع شده اند یا به طور بالقوه تحت تأثیر قرار گرفته اند، دفتر حفاظت زیستی و در صورت اقتضاء سازمان های بین المللی مربوط با در نظر گرفتن خطراتی که متوجه سلامت انسان در کشورهای مذکور است، انجام خواهد داد. اطلاع رسانی باید در اسرع وقت و به محض حصول اطلاع عضو از موقعیت فوق انجام گیرد.

۲- هر عضو می باید جزئیات مربوط به مرکز ارتباط تماس خود به منظور دریافت اطلاعاتی ها به موجب این ماده را حداکثر تا تاریخ لازم الاجراء شدن این پروتوکول در مورد خود در

شوی ده د یوه بڼې بدل شوي ژوندي موجود له پولې څخه د بهر غیر تعمیدی لېږد رالېږد باعث شوي یا ممکنه ده د هغه باعث شي او احتمال لري چې د ژوند د تنوع پر ساتنې اوله هغې څخه پر دوامدارې ګټې اخیستنې باندې د پام وړ زیان رسوونکې اغېزې پرېږدي، د ژوند ساتنې دفتر او د اقتضا په صورت کې اړوند بین المللي سازمانونه به د هغو هېوادونو د خبرتیا له پاره چې تر اغېزې لاندې واقع شوي یا په بلقوه توګه تر اغېزې لاندې راغلي، د هغو خطرونو له پام کې نیولو سره چې په نوموړو هېوادونو کې د انسان سلامتی ته متوجه دي، لازم اقدامات وکړي، خبر رسونه باید په لنډ وخت او له پورتني موقعیت څخه د غړي محض د خبر په ترلاسه کولو سره سرته ورسېږي.

۲- هر غړی باید ددې مادې پر موجب د خبرتیاوو د ترلاسه کولو په منظور له ځان سره د تماس د ارتباط په مرکز پورې اړوند جزئیات زیات نه زیات د ځان په هکله ددې پروتوکول د لازم الاجراء

- کېدو تر نېټې پورې د ژوند ساتنې دفتر په واک کې ورکړي.
- ۳- له پورتنې (۱) بند څخه راپیدا ټولې خبرتیاوې بنایي د لاندې مواردو لرونکې وي:
- الف- د بڼې بدل شوي ژوندي موجود د برآورد شوو کمیټونو او مشخصاتو او یا اړوندو صفتونو په هکله د لاس رسی وړ مربوط اطلاعات.
- ب- د آزادولو په شرایطو او تخمیني نېټې او په مبدأ غړي کې له بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو څخه په ګټې اخیستنې پورې اړوند اطلاعات.
- ج- د ژوند د تنوع د ساتنې او له هغې څخه د دوامدارې ګټې اخیستنې د احتمالي زیان رسوونکو اغېزو په هکله د هغو خطرونو له په پام کې نیولو سره چې د انسان سلامتۍ ته متوجه دي، ټول اطلاعات او هم په لاس کې د خطر د مدیریت د احتمالي اقداماتو په هکله اطلاعات.
- د- نور اړوند ټول اطلاعات.
- ه- د زیاتو اطلاعاتو له پاره د غړو
- اختیار دفتر حفاظت زیستۍ قرار دهد.
- ۳- تمامی اطلاعاتی های ناشی از بند (۱) فوق می بایستی شامل موارد زیر باشد:
- الف- اطلاعات مربوط قابل دسترس در مورد کمیت های برآورد شده و مشخصات و یا صفات مربوط موجود حیه تغییر شکل یافته.
- ب- اطلاعات مربوط به شرایط و تاریخ تخمیني آزاد کردن و استفاده از موجودات حیه تغییر شکل یافته در عضو مبدأ.
- ج- تمامی اطلاعات موجود در مورد اثرات زیانبار احتمالی بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی، با در نظر گرفتن خطراتی که متوجه سلامت انسان است و نیز اطلاعات در دسترس در مورد اقدامات احتمالی مدیریت خطر.
- د- تمامی اطلاعات مربوط دیگر.
- ه- ارتباط اعضاء برای اطلاعات

ارتباط (اړيکې).

بيشتر.

۴- د ژوند د تنوع د ساتنې او له هغې څخه د دوامدارې ګټې اخيستنې د پام وړ زيان رسوونکو اغېزو اقل حد ته د رارسولو په منظور، د انسان سلامتۍ ته د خطر د ميزان له په پام کې نيولو سره هر غړی چې د واک په حوزه کې يې د ښه بدل شوي ژوندي موجود د (۱) بند موضوع پېښه شوې ده، ښايي بې له ځنډه له هغو هېوادونو سره چې تر اغېزې لاندې راغلي يا په بالقوه توګه تر اغېزې راغلي، سلا وکړي تر څو هغوی وکولای شي مناسب غبرګونونه وټاکي او لازم اقدامات له جملې اضطراري اقدامات وکړي.

۴- به منظور به حداقل رساندن اثرات زيانبار قابل توجه بر حفظ و استفاده پايدار از تنوع زيستی، با درنظر گرفتن ميزان خطر برای سلامت انسان هر عضو که در حوزه صلاحيت آن رها شدن موجود حيه تغيير شکل يافته موضوع بند (۱) اتفاق افتاده است، می بايد بلافاصله با کشورهایی که تحت تأثير واقع شده اند يا به طور بالقوه تحت تأثير قرار گرفته اند، مشورت کند تا آنها بتواند واکنش های مناسب را تعيين و اقدامات لازم از جمله اقدامات اضطراری را اتخاذ کنند.

ځای پر ځای کول، لېږد رالېږد،

جابهجایی، حمل ونقل، بسته بندی و

بسته بندي او پېژندنه

شناسایی

اتلسمه ماده:

ماده هجدهم:

۱- د ژوند د تنوع د ساتنې او له هغې جملې څخه پر دوامدارې ګټې اخيستنې باندې له زيان رسوونکو اغېزو څخه د ډډې کولو په منظور، او د انسان سلامتۍ ته د خطر د ميزان له په پام کې نيولو سره به هر غړی لازم اقدامات وکړي تر څو

۱- به منظور اجتناب از اثرات زيانبار بر حفظ و استفاده پايدار از تنوع زيستی و با درنظر گرفتن ميزان خطر برای سلامت انسان، هر عضو اقدامات لازم را اتخاذ خواهد کرد، تا موجودات حيه تغيير

شکل یافته ای که حمل و نقل بیرون سرحدی تعمدی آنها در حیطه شمول این پروتوکول قرار می گیرد با در نظر گرفتن قواعد و معیارهای بین المللی مربوط تحت شرایط، جابه جا، بسته بندی و حمل و نقل شوند.

۲- هر عضو در مورد حفاظت اسناد و مدارک اقداماتی را اتخاذ خواهد کرد:

الف- موجودات حیه تغییر شکل یافته با اهداف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا غذای حیوانات اهلی یا پروسس، باشد و به روشنی مشخص کند که ممکن است محتوای موجودات حیه تغییر شکل یافته باشد و به منظور آزاد کردن تعمدی در محیط زیست نمی باشد و نیز فوکل پاینت را برای اطلاعات بیشتر مشخص کند. گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند حداکثر دو سال پس از لازم الاجراء شدن این پروتوکول، در مورد الزامات برای این منظور، از جمله تصریح هویت

هغه بنه بدل شوي ژوندي موجودات چې د هغو له پولې بهر ته تعمدي لېږد رالېږد، ددې پروتوکول د شاملېدو په دایره (حیطه) کې ځای نیسي، د اړوندو بین المللي قواعدو او معیارونو، تر شرایطو لاندې ځای پر ځای، بسته بندي او لېږد رالېږد شي.

۲- هر غړی به د سندونو او مدارکو د ساتنې په هکله ځینې اقدامات وکړي:

الف- بنه بدل شوي ژوندي موجودات، د غذا یا د اهلي حیواناتو د غذا یا پروسس په نوم د مستقیمې کتنې اخیستنې په موخو وي او په رڼه توګه په ګوته (مشخصه) کړي چې ممکنه ده د بنه بدلو شوو ژونديو موجوداتو محتوي وي او د ژوند په چاپېریال کې د تعمدي آزادولو په منظور نه دي، او هم دې فوکل پاینت د زیاتو اطلاعاتو له پاره په ګوته کړي. د غړو راتولېدنه به چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي ددې پروتوکول له لازم الاجراء کېدو څخه زیات نه زیات دوه کاله وروسته، د دې منظور له پاره د الزاماتو له جملې د هویت

و هر نوع مشخصه منحصر به فرد آنها اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ب- موجودات حیه تغییر شکل یافته که برای استفاده انحصاری معین شده اند و به روشنی مشخص کند که آنها موجودات حیه تغییر شکل یافته هستند و هرگونه الزامات جابجایی، انبار کردن، نقل و انتقال و استفاده محفوظ آنها، مرکز ارتباط تماس برای اطلاعات بیشتر از جمله نام و نشانی فرد یا مؤسسه که موجود حیه تغییر شکل یافته برای آنها ارسال شده را مشخص کند.

ج- موجودات حیه تغییر شکل یافته با هدف عرضه تعمدي در محیط زیست کشور عضو وارد کننده و هر موجود حیه تغییر شکل یافته دیگر که مشمول این پروتوکول است، باشد و به روشنی مشخص کند که آنها موجودات حیه تغییر شکل یافته هستند و هویت و صفات و یا مشخصات مربوط آنها و هرگونه الزامات جابجایی، انبار

د تصریح او د هغو به فرد پورې منحصر د هویت د هر ډول خصوصیت په هکله تصمیم ونیسي.

ب- بڼه بدل شوي ژوندي موجودات چې د انحصاري ګټې اخیستنې له پاره ټاکل شوي دي، او په رڼه توګه په ګوته کړي چې هغه بڼه بدل شوي ژوندي موجودات دي او د ځای پر ځای کولو، انبارولو، لېږد رالېږد او د هغو د خوندي ګټې اخیستنې هر ډول الزامات، د زیاتو اطلاعاتو له پاره د تماس د ارتباط مرکز له جملې د فرد یا مؤسسې نوم یا نښه چې بڼه بدل شوی ژوندی موجود هغوی ته استول شوی دی، په ګوته کړي.

ج- بڼه بدل شوي ژوندي موجودات او هر بل بڼه بدل شوی ژوندی موجود چې په دې پروتوکول کې شامل دی د واردوونکي غړي هېواد د ژوند په چاپیریال کې د تعمدي وړاندېني (وړاندې کولو) په موخه وي او په رڼه توګه په ګوته کړي چې هغه بڼه بدل شوي ژوندي موجودات دي او په هغو پورې اړوند هویت، صفتونه او یا مشخصات او د

ځای پر ځای کولو، انبارولو، لېږد رالېږد او د هغو د خوندي کتنه اخیستنې هر ډول الزامات او د زیاتو اطلاعاتو له پاره د تماس مرکز او د اقتضا په صورت کې د واردوونکي او صادروونکي نوم او نېټه په ګوته کړي او د داسې ژمنې متضمن وي چې وبښي لېږد ددې پروتوکول د شرایطو چې د صادروونکي په وړاندې اجراء وړ دي مطابق سرته رسېږي.

۳- د غړو راټولېدنه به چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي، د نورو بین المللي اړوندو بنسټونو په سلا د هویت د تشخیص، ځای پر ځای کولو، بسته بندۍ او لېږد رالېږد معمولو تګلارو ته په پام سره، د ودې د معیارونو اړتیا او څرنگوالي تر څېړنې لاندې ونیسي.

د ملي واک لرونکي مقامات او د

ملي ارتباط مرکز

نولسمه ماده:

۱- هر غړی باید د ملي ارتباط یو مرکز وټاکي چې د هغه له لوري د سکرتریت سره د ارتباط مسئول وي. هر غړی ښايي

کړن، نقل و انتقال و استفاده محفوظ آنها و مرکز ارتباط تماسی برای اطلاعات بیشتر و در صورت اقتضاء نام و نشانی وارد کننده و صا در کننده را مشخص کند و متضمن تعهدی باشد که نشان دهد انتقال مطابق با شرایط این پروتوکول که در مورد صادر کننده قابل اجراء است، انجام می شود.

۳- ګردهمایی اعضای که به عنوان اجلاس أعضاء این پروتوکول فعالیت می کند، ضرورت و چگونگی معیارهای توسعه را با توجه به روش های معمول تشخیص هویت، جابجایی، بسته بندی و نقل و انتقال با مشورت دیگر نهادهای بین المللی مربوط، مورد بررسی قرار خواهد داد.

مقامات با صلاحیت ملی و مرکز

ارتباط ملی

ماده نهم:

۱- هر عضو می باید یک مرکز ارتباط ملی تعیین کند که مسئول ارتباط با سکرتریت از طرف آن باشد. هر عضو

می باید یک یا چند مقام باصلاحیت ملی را نیز تعیین کند که مسئول اجرای امور اداری مقرر در این پروتوکول باشند و مجاز باشند از طرف آن وظایف مذکور را انجام دهند. یک عضو می تواند یک واحد را جهت انجام وظایف مرکز ارتباط ملی و مقام باصلاحیت ملی تعیین کند.

۲- هر عضو می باید حداکثر تاریخ لازم الاجراء شدن این پروتوکول در مورد آن، اسامی و نشانی مرکز ارتباط ملی و مقام یا مقامات صلاحیت دار ملی خود را به سکرتریت اعلان کند. در صورتی که یک عضو بیش از یک مقام صلاحیت دار ملی را تعیین کند، می باید اطلاعات مربوط در مورد مسئولیت های مقامات مذکور را همراه اطلاعیه خود به سکرتریت ارسال کند. در صورتی که قابل اجراء باشد این اطلاعات می باید حداقل مشخص کند که کدام مقام صلاحیت دار مسئول چه نوع موجود حیه تغییر شکل یافته است. هر عضو باید هر نوع تغییر در تعیین مرکز ارتباط ملی

یو یا خو د ملي واک لرونکي مقامونه هم وټاکي چې په دې پروتوکول کې د مقرر و اداري چارو د اجراء مسئول وي او اجازه ولری د هغه له لوري نوموړي دندې سرته ورسوي. یو غړی کولای شي د ملي ارتباط د مرکز او د ملي واک لرونکي مقام د دندو د سرته رسولو له پاره یو واحد وټاکي.

۲- هر غړی باید د خپل ملي ارتباط د مرکز او د ملي واک لرونکو مقاماتو نومونه او نښې زیات نه زیات د هغه په هکله ددې پروتوکول د لازم الاجراء کېدو تر نېټې پورې سکرتریت ته اعلان کړي. په هغه صورت کې چې یو غړی د ملي واک لرونکي له یوه څخه زیات مقامونه وټاکي، ښایي د نوموړو مقامونو د مسئولیتونو په هکله اړوند اطلاعات له خپلې اطلاعې سره یو ځای سکرتریت ته واستوي. په هغه صورت کې چې د اجراء وړ وي دغه اطلاعات ښایي لږ تر لږه په ګوته کړي چې کوم مقام د څه ډول بڼه بدل شوي ژوندي موجود مسئول دی. هر غړی باید د خپل ملي ارتباط د مرکز په

خود يا نام و نشانی يا مسئوليت های مقام يا مقامات صلاحيت دار ملی خود را بلافاصله به سكرتريت اطلاع دهد.

۳- سكرتريت بلافاصله اعضاء را از اطلاعاتی كه به موجب بند (۲) فوق دريافت می كند، مطلع ساخته و چنين اطلاعاتی را از طريق دفتر حفاظت زيستی نیز قابل دسترس می سازد.

مشاركت دراطلاعات ودفترحفاظت

زيستی

ماده بیستم:

۱- بدین وسیله دفتر حفاظت زيستی به عنوان بخشی از تخنيك های دفتر حفاظت زيستی موضوع بند (۳) ماده (۱۸) کنوانسیون به منظور زیر، تأسيس می شود:

الف- تسهيل تبادل اطلاعات و تجارب در زمینه های علمی، تخنيکی، محیط زیست و حقوقی در خصوص موجودات حيه تغيير شكل یافته.

ب- کمک به اعضاء در زمینه اجرای پروتوكول بادرنظر گرفتن نیازهای خاص

ٲاڪلو يا د خپل د ملي واک لرونکي مقام يا مقامونو په نوم، نښه يا مسئولیتونو کې هر ډول بدلون بې له ځنډه سكرتريت ته خبر ورکړي.

۳- سكرتريت بې له ځنډه غړي له هغو اطلاعاتو څخه چې د پورتنی (۲) بند پر موجب يې ترلاسه کوي، خبروي او دغه شان اطلاعات د ژوند ساتنې د دفتر له لارې هم د لاس رسی وړ گرځوي.

د اطلاعاتو او د ژوند ساتنې د دفتر

تر منع ګلډون (مشارکت)

شلمه ماده:

۱- په دې وسیله د ژوند ساتنې دفتر، د کنوانسیون د (۱۸) مادې د (۳) بند موضوع، د ژوند ساتنې د دفتر د تخنيکونو د یوې برخې په نوم، په لاندې منظور جوړېږي:

الف- د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو په هکله په علمي، تخنيکي، د ژوند چاپېريال او حقوقي برخو کې د اطلاعاتو او تجربو تبادلې آسانول.

ب- د ودې په حال کې هېوادونو په خاصه د کمې ودې موندونکو هېوادونو

کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه و کشورهای دارای اقتصادی در حال انتقال و نیز کشورهای که مراکز مبدأ و مراکز تنوع ژنتیکی هستند.

۲- دفتر حفاظت زیستی باید ابزاری باشد که از طریق آن اطلاعات برای مقاصد بند (۱) فوق در دسترس قرار بگیرد. دفتر می باید اطلاعات مربوط به اجرای پروتوکول را در دسترس اعضاء قرار دهد. علاوه بر این در صورت امکان باید دستیابی به سایر تخنیک های تبادل اطلاعات زیستی بین المللی را فراهم کند.

۳- بدون خدشه به حفظ اطلاعات محرمانه، هر عضو می باید تمامی اطلاعات مورد نیاز را که طبق این پروتوکول باید در اختیار دفتر حفاظت زیستی قرار گیرد و نیز موارد زیر را در اختیار دفتر حفاظت زیستی قرار دهد:

او د ودې په حال کې کوچنیو جزیره یي هېوادونو او د لېږد په حال کې اقتصاد لرونکو هېوادونو او هم هغو هېوادونو چې د مبدأ مرکزونه او د ژنتیکي تنوع مرکزونه دي د ځانگړو اړتیاوو په پام کې نیولو سره د پروتوکول د اجراء په برخه کې له غړو سره مرسته.

۲- د ژوند ساتنې دفتر باید هغه ابزار (وسایل) وي چې د هغو له لارې د پورتنی (۱) بند د مقاصدو له پاره اطلاعات ترلاسه کړی شي. دفتر ښايي د پروتوکول په اجراء پورې اړوند اطلاعات د غړو په واک کې ورکړي، سربېره پر دې د امکان په صورت کې د ژوندانه د بین المللي اطلاعاتو د تبادلې د راکړې ورکړې نورو تخنیکونو ته لاس رسی برابر کړي.

۳- د محرمو اطلاعاتو ساتنې ته د زیان له رسېدو پرته، هر غړی ښايي ټول هغه د اړتیا وړ اطلاعات چې ددې پروتوکول مطابق باید د ژوند ساتنې د دفتر په واک کې ورکړل شي او هم دې لاندې موارد د ژوند ساتنې د دفتر په واک کې ورکړي:

- الف- د پروتوکول د اجراء له پاره ټول قوانین، مقررات او موجود لارښودونه او هم له مخکې څخه د خبر ورکړل شوې توافقي تگلارې په هکله د غړو د اړتیا وړ اطلاعات.
- ب- ټول دوه اړخیز، سیمه ییز او څو اړخیز موافقه لیکونه او ترتیبات.
- ج- د خطر د ارزونې یا د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د ژوند چاپیریالي څېړنې لنډیز چې د (۱۵) مادې مطابق د ځانگړو ازمېښتونو له لارو سرته رسېدلې دي.
- له جملې د اقتضاء په صورت کې د هغو د محصولاتو په هکله اړوند اطلاعات یعنې نوم، هغه پروسس شوی مواد چې بڼه بدل شوي ژوندي موجود له منشاء څخه وي او د ژوند له نوې تکنالوژۍ څخه په گټې اخیستنې سره لاس ته راغلي دي د تکثیر وړ ژنتیکي موادو څخه د پېژندنې وړ نوي ترکیبات پکې شامل وي.
- د- د بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د واردولو یا ازادولو په برخه کې خپل وروستي تصمیمونه.
- ه- د (۳۳) مادې پر بنسټ د هغه په
- الف- تمامی قوانین، مقررات و رهنمودهای موجود برای اجرای پروتوکول و نیز اطلاعات مورد نیاز اعضا در مورد روش توافقی از قبل اطلاع داده شده.
- ب- تمامی موافقتنامه ها و ترتیبات دوجانبه، منطقه‌یی و چند جانبه.
- ج- خلاصه از ارزیابی خطر یا بررسی زیست محیطی موجودات حیه تغییر شکل یافته که از طرق آزمایشات خاص مطابق ماده (۱۵) انجام شده اند. از جمله در صورت اقتضاء اطلاعات مربوط راجع به محصولات آن یعنی نام، مواد پروسس شده‌ای که از منشاء موجود حیه تغییر شکل یافته می باشند و شامل ترکیبات جدید قابل شناسایی از مواد ژنتیکی قابل تکثیر حاصل از استفاده از تکنالوژی زیستی جدید هستند.
- د- تصمیمات نهایی خود در خصوص توریید یا آزاد کردن موجودات حیه تغییر شکل یافته.
- ه- گزارشات آرایه شده توسط آن بر

واسطه وړاندې شوي رپوټونه له جملې له مخکې څخه د خبر ورکړل شوې توافقي تگلارې په اجراء پورې اړوند رپوټونه.

۴- د ژوند ساتنې د دفتر د کړنې څرنگوالي، له جملې د غړو د راټولېدنې په واسطه چې ددې پروتوکول د غړو د غوندې په توګه فعالیت کوي د هغه په فعالیتونو پورې اړوند رپوټونه د هغې په لومړنۍ غونډه کې خپرل کېږي او تصمیم پرې نیول کېږي او وروسته له هغې به تر نوې کتنې لاندې ونيول شي.

محرمانه اطلاعات

یوويشتمه ماده:

۱- واردوونکي غړی باید استوونکې مرجع ته اجازه ورکړي، ددې پروتوکول د تگلارو پر موجب تسلیم شوي اطلاعات یا د واردوونکي غړي د اړتیا وړ اطلاعات له مخکې څخه د خبر ورکړل شوې توافقي تگلارې د یوې برخې په توګه چې په پام کې ده محرمانه وګڼل شي په ګوته کړي. په دغسې مواردو کې توجیهي دلایل به د غوښتنې له مخې وړاندې شي.

اساس ماده (۳۳)، از جمله گزارشات مربوط به اجرای روش توافقی از قبل اطلاع داده شد.

۴- چگونګی عملکرد دفتر حفاظت زیستې، از جمله گزارشات مربوط به فعالیت های آن توسط گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند در اولین جلسه آن بررسی شده و مورد تصمیم گیری قرار می گیرد و پس از آن مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت.

اطلاعات محرمانه

ماده بیست و یکم:

۱- عضو وارد کننده باید به مرجع ارسالی اجازه دهد اطلاعات تسلیم شده به موجب روش های این پروتوکول یا اطلاعات مورد نیاز عضو وارد کننده به عنوان بخشی از روش توافقی از قبل اطلاع داده شده که قرار است محرمانه تلقی شود، را مشخص کند. دلایل توجیهی در چنین مواردی بر حسب تقاضا ارایه خواهد شد.

۲- عضو وارد کښنده در صورتی که تصمیم بگيرد اطلاعاتی که توسط مرجع ارسال محرمانه تلقی شده، واجد چنین خصوصیتی نیست می بایستی با مرجع ارسال مشورت کند و قبل از هر نوع افشاء مطلب، مرجع ارسال را از تصمیم خود مطلع کند و بر حسب تقاضا دلایل آن را ارایه نماید و نیز فرصتی را جهت مشاوره و مرور داخلی تصمیمات قبل از افشاء سازی در نظر بگیرد.

۳- هر عضو باید اطلاعات محرمانه‌ای که به موجب این پروتوکول دریافت کرده از جمله اطلاعات محرمانه دریافتی در زمینه محتوای روش توافقی از قبل اطلاع داده شده این پروتوکول را حفظ کند. هر عضو می باید تضمین کند که روش های حراست از چنین اطلاعاتی را دارا می باشد و محرمانه بودن چنین اطلاعاتی را حفظ می کند به گونه‌ای که نامساعدتر از رفتار آن با اطلاعات محرمانه در رابطه با موجودات حیة تغییر

۲- واردوونکی غړی په هغه صورت کې چې تصمیم ونیسي هغه اطلاعات چې د استوونکې مرجع په واسطه محرمانه ګڼل شوي، د دغسې خصوصیت د ځانګړتیا لرونکي نه دي ښايي له استوونکې مرجع سره سلا وکړي او د مطلب له هر ډول افشاء څخه د مخه، استوونکې مرجع له خپل تصمیم څخه خبره کړي او د غوښتنې له مخې د هغه دلایل وړاندې کړي او له افشاء کولو څخه د مخه د تصمیمونو د سلا (مشورې) او داخلي کتنې له پاره یو فرصت په پام کې ونیسي.

۳- هر غړی باید هغه محرمانه اطلاعات چې ددې پروتوکول پر موجب یې ترلاسه کړي له جملې ددې پروتوکول له مخکې څخه د خبر ورکړل شوې توافقي تګلارې د محتوي په برخه کې ترلاسه کړي محرمانه وساتي، هر غړی باید تضمین کړي چې له دغه شان اطلاعاتو څخه د ساتنې د تګلارو لرونکي دي او د دغه شان اطلاعاتو محرمانه والی ساتي، په داسې ډول چې د کورنیو تولید شوو بڼه بدلو شوو ژونديو موجوداتو په اړه له

- محرمانه اطلاعاتو سره د هغه له کړنې (رفتار) څخه زیات نامساعد نه وي.
- ۴- واردوونکي غړی نه ښايي له دغه شان اطلاعاتو څخه د سوداگريزو موخو له پاره گټه پورته کړي. خو داچې د استوونکي مرجع ليکلی رضایت ولري.
- ۵- که چېرې استوونکي مرجع له یوې خبرتیا (اطلاعيې) څخه صرف نظر وکړي یا یې کړی وي، واردوونکي غړی باید سوداگريزو او صنعتي اطلاعاتو له جملې څېړنيزو او وده ییزو (توسعوي) اطلاعاتو او هم هغو اطلاعاتو چې غړي او استوونکي مرجع د هغو له محرم والي سره توافق نه لري، محرمانه والی محترم وگڼي.
- ۶- پورته (۵) بند ته له زیان رسېدو پرته، لاندې اطلاعات به محرمانه ونه گڼل شي:
- الف- د استوونکي مرجع نوم او آدرس.
- ب- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود یا موجوداتو کلي توصیف.
- ج- د انسان سلامتۍ ته د خطر د میزان له په پام کې نیولو سره د ژوند د تنوع پر
- شکل یافته تولید شده داخلی نباشد.
- ۴- عضو وارد کننده نباید از چنین اطلاعاتی در جهت اهداف تجاری استفاده کند، مگر اینکه رضایت کتبی مرجع ارسال را داشته باشد.
- ۵- چنانچه مرجع ارسال از اطلاعاتی صرف نظر کند یا کرده باشد، عضو وارد کننده باید محرمانه بودن اطلاعات تجاری و صنعتی از جمله اطلاعات تحقیقی و توسعه‌ای و نیز اطلاعاتی که عضو و مرجع ارسال در محرمانه بودن آن توافق ندارند، را محترم بشمارد.
- ۶- بدون خدشه به بند (۵) فوق، اطلاعات زیر محرمانه تلقی نخواهند شد:
- الف- نام و آدرس مرجع ارسال.
- ب- توصیف کلی از موجود یا موجودات حیه تغییر شکل یافته.
- ج- خلاصه‌ای از ارزیابی خطر اثرات بر حفظ و استفاده

پايدار از تنوع زيستی با در نظر گرفتن
ميزان خطر برای سلامت
انسان، و.

د- تمامی روش ها و طرح ها برای
واکنش اضطراری.

ايجاد ظرفيت

ماده بیست و دوم:

۱- اعضاء می باید در توسعه
و یا تقویت منابع انسانی و قابلیت های
سازمانی زیستی از جمله در زمینه
تکنالوژی زیستی تا حد مورد نیاز
حفاظت زیستی، به منظور اجرای
مؤثر این پروتوکول در کشورهای در
حال توسعه، به خصوص کشورهای
کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره ای
کوچک در حال توسعه و اعضای
که دارای اقتصاد در حال آن انتقال
هستند از طریق مؤسسات و سازمان های
جهانی، منطقه ای و زیر منطقه ای و ملی
موجود و در صورت اقتضاء از طریق
تسهیل مشارکت بخش خصوصی
همکاری نمایند.

۲- از نظر اجرای بند (۱) فوق در

ساتني له هغي خخه پر دوامداري گتي
اخيستني باندې د خطر د اغېزو د ارزوني
لنډيز، او.

د- د اضطراري غبرگون له پاره ټولې
تگلارې او طرحې.

د ظرفيت جوړول

دوه ويشتمه ماده:

۱- غړي ښايي د انساني سرچينو او د
ژوند د سازماني وړتياوو په وده او پياوړتيا
له جملې د ژوند ساتنې تر اړتيا وړ حده
پورې د ژوند د تکنالوژۍ په
برخه کې ددې پروتوکول د اغېزمنې
اجراء په منظور د ودې په حال کې
هېوادونو په خاصه د کمې ودې موندونکو
هېوادونو او د ودې په حال کې کوچنيو
جزيره يي هېوادونو او هغو غړو سره چې
د لېږد په حال کې اقتصاد لرونکي دي د
موجودو نړيوالو، سيمه ييزو، له سيمه ييزو
ښکته او د ملي مؤسسو او سازمانونو له
لارې او د اقتضاء په صورت کې د
خصوصي برخې د ګډون د اسانولو له
لارې مرسته وکړي.

۲- د پورته (۱) بند د اجراء له نظره د

گڏو هڻو په هڪله د ودې په حال کې غړي هېوادونو په خاصه د کمې ودې موندونکي هېوادونو او د ودې په حال کې کوچني جزيره يي هېوادونو اړتياوې دې د مالي سرچينو او تکنالوژۍ او تخنیکي پوهې ته د لاس رسۍ او لېږد له پاره په کنوانسیون پورې د اړوند مفاد مطابق بايد په بشپړه توګه د ژوند ساتنې د ظرفيت په جوړولو کې تر پاملرنې لاندې ونيول شي. د ظرفيت د جوړولو په برخه کې همکاري بايد، د هر غړي د شرايطو، وړتياوو او ډول ډول اړتياوو له جملې د ژوند د تکنالوژۍ په خوندي او مناسب مدیریت کې د تخنیکي او علمي زده کړو او د ژوند ساتنې له پاره د خطر له ارزونې او د خطر له مدیریت څخه د ګټې اخيستنې او د ژوند په ساتنه کې د سازماني وړتياوو او تکنالوژۍ د زیاتولو تابع وي. د لېږد په حال کې اقتصاد لرونکو غړو اړتياوې هم ښايي د ژوند ساتنې د ظرفيت په جوړولو کې په بشپړه توګه په پام کې ونيول شي.

مورد اشتراک مساعی، نیازهای کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره‌یی کوچک در حال توسعه، برای منابع مالی و دستیابی و انتقال تکنالوژی و دانش تخنیکي مطابق با مفاد مربوط کنوانسیون، باید کاملاً در ایجاد ظرفیت حفاظت زیستی مورد توجه قرار گیرد. همکاری در زمینه ایجاد ظرفیت باید تابع شرایط، قابلیت ها و نیازمندی های مختلف هر عضو، از جمله آموزش های تخنیکي و علمی در مدیریت محفوظ و مناسب تکنالوژی زیستی و استفاده از ارزیابی خطر و مدیریت خطر برای حفاظت زیستی و افزایش قابلیت های سازمانی و تکنالوژی در حفاظت زیستی باشد.

نیازهای اعضا دارای اقتصاد در حال انتقال نیز می باید در ایجاد ظرفیت حفاظت زیستی به طور کامل در نظر گرفته شود.

عمومي خبرتيا (آگاهي) او ګډون

درويشتمه ماده:

۱- غړي بايد:

الف- د انسان سلامتۍ ته د خطر د ميزان په پام کې نيولو سره د ژوند د تنوع د ساتنې او له هغې څخه د دوامدارې ګټې اخيستنې په اړه د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د لېږد، ځای پر ځای کولو او خوندي ګټې اخيستنې په برخه کې خبرتيا، زده کړې او ګډون ته ارتقاء ورکړي او اسانه يې کړي. د دغو کارونو په اجراء کې، په مقتضي مواردو کې غړي بايد له نورو هېوادونو او بين المللي بنسټونو سره مرسته وکړي.

ب- ددې له پاره تضمين چې عمومي خبرتيا او زده کړه، د ښه بدلو شوو هغو ژونديو موجوداتو په هکله اطلاعات ته لاس رسي. نغاړي چې ددې پروتوکول مطابق په ګوته شوي دي او ممکنه ده چې وارد شي، هڅه وکړي.

۲- غړي بايد د خپلو اړوندو قوانينو او مقرراتو مطابق، د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو په برخه کې د تصميم نيونې په

آگاهي و مشارکت عمومي

ماده بيست وسوم:

۱- اعضاء بايد:

الف- آگاهي، آموزش و مشارکت عمومي در زمینه انتقال، جابجايي و استفاده محفوظ از موجودات حيه تغيير شکل يافته را در رابطه با حفظ و استفاده پايدار از تنوع زيستی با درنظر گرفتن ميزان خطر برای سلامت انسان ارتقاء داده و تسهيل کنند. درا انجام اين کارها، در موارد مقتضي اعضاء بايد با ساير کشورها و نهادهای بين المللی همکاری کنند.

ب- برای تضمين اين که آگاهي و آموزش عمومي دربردارنده دستيابی به اطلاعاتی در مورد موجودات حيه تغيير شکل يافته ای است که مطابق اين پروتوکول مشخص شده اند و ممکن است وارد شوند، تلاش کنند.

۲- اعضاء بايد مطابق قوانين و مقررات مربوط خود، در عمل تصميم گيری در خصوص موجودات حيه تغيير شکل يافته

با عموم مردم مشورت کنند و نتایج چنین تصمیماتی را در اختیار عموم بگذارند، در عین حال به اطلاعات محرمانه مطابق ماده (۲۱) نیز توجه مبذول دارند.

۳- هر عضو باید درمطلع کردن عمومی مردم در مورد ابزارهای دستیابی عمومی به دفتر حفاظت زیستی تلاش کند.

کشورهای غیر عضو

ماده بیست و چهارم:

۱- انتقال بیرون سرحدی موجودات حیه تغییر شکل یافته بین کشورهای عضو و غیر عضو، می باید منطبق با اهداف این پروتوکول باشد اعضاء می توانند موافقتنامه ها و ترتیبات دوجانبه، منطقه‌یی و چند جانبه در خصوص چنین انتقالات بیرون سرحدی با غیر اعضاء منعقد کنند.

۲- اعضاء باید غیر اعضاء را تشویق کنند که به این پروتوکول پیوندند و در مورد اطلاعات مناسب برای دفتر حفاظت زیستی در خصوص وارد کردن، خارج کردن و آزاد کردن

عمل کی له ټولو خلکو سره سلا وکړي او ددغه شان تصمیمونو پایلې د عموم په واک کې ورکړي. په عین حال کې د (۲۱) مادې مطابق محرمانه اطلاعاتو ته هم پاملرنه وکړي.

۳- هر غړی باید د ژوند ساتنې دفتر ته د عمومي لاس رسی د ابزارو په هکله، د خلکو د عمومي خبرتیا هڅه وکړي.

غیر غړي هېوادونه

خلېریشتمه ماده:

۱- د غړو او غیر غړو هېوادونو تر منځ د بڼه بدلو شوو ژوندیو موجوداتو له پولې بهر لېږد، ښايي ددې پروتوکول له موخو سره منطبق وي، غړي کولای شي له غیر غړو سره د دغه شان له پولې بهر لېږد رالېږد په برخه کې دوه اړخیز، سیمه ییز او څو اړخیز موافقه لیکونه او ترتیبات منعقد کړي.

۲- غړي باید غیر غړي وهڅوي چې له دې پروتوکول سره یو ځای شی او د هغوی د ملي قوانینو په قلمرو کې د بڼه بدلو شوو ژوندیو موجوداتو د واردولو، ایستلو (خارجولو) او ازادولو په برخه کې

د ژوند ساتنې دفتر ته د مناسبو اطلاعاتو په هکله مرسته وکړي.

له پولې څخه بهر ته غیر قانوني لېږد

رالېږد

پنځه ويشتمه ماده:

۱- هر غړی باید د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو له پولې څخه بهر د لېږد رالېږد چې د دې پروتوکول د اجراء له پاره يې د هغه د داخلي اقداماتو پر خلاف صورت موندلی دی د مخنيوي او د اقتضاء په صورت کې د مجازاتو د ټاکلو په موخه مناسب داخلي اقدامات وکړي، نوموړی له پولې څخه بهر ته لېږد رالېږد غیر قانوني گڼل کېږي.

۲- له پولې څخه بهر ته د غیر قانوني لېږد رالېږد په هکله تر اغېزې لاندې راغلی غړی کولای شي له مبداء غړي څخه وغواړي تر څو په خپله بودجه کې د پام وړ ښه بدل شوي ژوندي موجود د اقتضاء په صورت کې د بېرته گړځولو (عودت) یا ويجاړولو له لارې حل او فصل کړي.

۳- هر غړی باید په ځان پورې اړوند له

موجودات حيه تغيير شکل یافته در قلمرو قوانین ملی شان همکاری کنند.

نقل و انتقالات بیرون سرحدی غیر

قانونی

ماده بیست و پنجم:

۱- هر عضو باید اقدامات داخلی مناسبی را با هدف جلوگیری و در صورت اقتضاء تعیین مجازات برای نقل و انتقال بیرون سرحدی موجودات حیه تغییر شکل یافته که برخلاف اقدامات داخلی آن جهت اجرای این پروتوکول صورت گرفته است، اتخاذ کند نقل و انتقالات مذکور، نقل و انتقالات بیرون سرحدی غیر قانونی تلقی می شوند.

۲- در مورد نقل و انتقال بیرون سرحدی غیر قانونی، عضو تحت تأثیر قرار گرفته می تواند از عضو مبدأ بخواهد تا به بودجه خود، موضوع موجود حیه تغییر شکل یافته مورد نظر را در صورت اقتضاء از طریق عودت یا انهدام حل و فصل کند.

۳- هر عضو باید اطلاعات مربوط به

موارد نقل و انتقال بیرون سرحدی غیر قانونی مربوط به خود را در اختیار دفتر حفاظت زیستی قرار دهد.

ملاحظات اجتماعی - اقتصادی

ماده بیست و ششم:

۱- اعضاء در اتخاذ تصمیم در زمینه توريد به موجب این پروتوکول یا به موجب اقدامات داخلی در انجام این پروتوکول می توانند مطابق با تعهدات بین المللی خود، ملاحظات اجتماعی - اقتصادی ناشی از اثر موجودات حیه تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی را به ویژه در خصوص ارزش تنوع زیستی برای اجتماعات بومی و محلی در نظر بگیرند.

۲- اعضاء تشویق می شوند در زمینه تبادل اطلاعات تحقیقاتی در باره تمامی اثرات اجتماعی - اقتصادی موجودات حیه تغییر شکل یافته، به خصوص در جوامع بومی و محلی همکاری کنند.

پولی خخه بهر ته غیر قانونی لېږد رالېږد په مواردو پورې مربوط اطلاعات د ژوند ساتنې د دفتر په واک کې ورکړي.

ټولنيز - اقتصادي ملاحظات

شپږويشتمه ماده:

۱- غړي د دې پروتوکول پر موجب یا د دې پروتوکول په سرته رسولو کې د خپلو داخلي اقداماتو پر موجب کولای شي د واردولو په هکله د تصمیم په نیولو کې د خپلو بین المللي ژمنو مطابق د ژوند د تنوع پر ساتنې او له هغې خخه پر دوامدارې ګټې اخیستنې په خاصه د بومي او محلي (ځایي) ټولنو له پاره د ژوند د تنوع د ارزښت په برخه کې د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو له اغېزې خخه راپیدا شوي ټولنيز - اقتصادي ملاحظات په پام کې ونيسي.

۲- غړي هڅول کېږي د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د ټولنيزو - اقتصادي ټولو اغېزو په باره کې به خاصه په بومي او محلي ټولنو کې د اطلاعاتو د تبادلې په برخه کې همکاري وکړي.

ژمنه او د زیان جبران

اووه ویشتمه ماده:

د غړو راټولېدنه چې د دې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي باید په خپله لومړنۍ غونډه کې، له پولې بهر ته د ښه بدللو شوو ژوندیو موجوداتو د لېږد رالېږد څخه د راپیدا شوو زیانونو د ژمنې او جبران په برخه کې د مناسبو جزئیاتو، قواعدو او بین المللي تګلارو په هکله یوه تګلاره تجزیه او تحلیل کړي او د دغو مطلبونو په باره کې په بین المللي حقوقو کې وده ییزو (توسعوي) پړاوونو ته لازمه پاملرنه وکړي او د دغه پړاو په بشپړولو کې به د څلورو کلونو مودې په ترڅ کې هڅه وکړي.

د مالي سرچینو تخنیکونه

اته ویشتمه ماده:

۱- ددې پروتوکول د اجراء له پاره د مالي سرچینو په څېړنه کې، غړي باید د کنوانسیون د (۲۰) مادې مفاد په پام کې ونیسي.

۲- د کنوانسیون په (۲) ماده کې ټاکل شوی مالي لارښود به، د هغه سازمان د

تعهد و جبران خسارت

ماده بیست وهفتم:

ګردهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند باید در اولین اجلاس خود روشی را در خصوص جزئیات مناسب، قواعد و روش های بین المللی در زمینه تعهد و جبران خسارت ناشی از نقل و انتقالات بیرون سرحدی موجودات حیة تغییر شکل یافته را تجزیه و تحلیل نموده و توجه لازم به مراحل توسعه یی در حقوق بین الملل در خصوص این مطالب اتخاذ کرده و در جهت تکمیل این مرحله در ظرف مدت چهار سال، تلاش خواهد کرد.

تخنيک های منابع مالی

ماده بیست وهشتم:

۱- در بررسی منابع مالی برای اجرای این پروتوکول، اعضاء باید مفاد ماده (۲۰) کنوانسیون را در نظر بگیرند.

۲- رهنمود مالی تعیین شده در ماده (۲۱) کنوانسیون، از طریق ساختار

جوړښت له لارې چې د هغه د اجرا مسؤليت په غاړه لري، ددې پروتوکول مالي لارښود وي.

سازمانی که مسئولیت اجرای آن را به عهده دارد، رهنمود مالی این پروتوکول خواهد بود.

۳- ددې پروتوکول د (۲۲) مادې موضوع د ظرفیت جوړولو په برخه کې، د غړو راټولېدنه چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي د غړو د ټولېدنې په واسطه د څېړنې له پاره د پورته (۲) بند موضوع مالي لارښود په وړاندې کولو کې د ودې په حال کې هېوادونو په خاصه لږ ودې موندونکو هېوادونو او د ودې په حال کې کوچنیو جزیره یي هېوادونو په واسطه مالي سرچینو ته اړتیا دې په پام ونیسي.

۳- در خصوص ایجاد ظرفیت موضوع ماده (۲۲) این پروتوکول گردهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند، در ارایه رهنمود مالی موضوع بند (۲) فوق جهت بررسی توسط گردهمایی اعضاء نیاز به منابع مالی توسط کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره کوچک در حال توسعه را در نظر بگیرد.

۴- د پورته (۱) بند د محتوي مطابق، غړي باید ددې پروتوکول د اجراء په منظور د ظرفیت د جوړولو د الزاماتو د پېژندلو او اجراء له پاره د ودې په حال کې غړو هېوادونو په خاصه لږ ودې موندونکو هېوادونو یا د ودې په حال کې کوچنیو جزیره یي هېوادونو او د کمزوري اقتصاد لرونکو غړو اړتیاوې هم په خپلو هڅو کې په پام کې ونیسي.

۴- طبق محتوای بند (۱) فوق، اعضاء باید نیازهای کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته یا کشورهای جزیره کوچک در حال توسعه و اعضاء دارای اقتصاد ضعیف را نیز در تلاش های خود برای شناسایی و اجرای الزامات ایجاد ظرفیت به منظور اجرای این پروتوکول در نظر بگیرند.

۵- رهنمود مالی کنوانسیون در تصمیم های مربوط گردهمایی اعضا از جمله مواردی که پیش از پذیرش این پروتوکول مورد توافق قرار گرفته با اعمال تغییرات لازم در مورد مفاد این ماده به کار گرفته خواهد شد.

۶- کشورهای عضو توسعه یافته، می توانند منابع تکنالوژی و مالی را برای اجرای مفاد این پروتوکول از طریق مجاری دوجانبه، منطقه‌یی و چند جانبه فراهم کنند و کشورهای عضو در حال توسعه و اعضای دارای اقتصاد در حال انتقال می توانند از منابع مذکور به طریق یاد شده بهره مند سازند.

گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند

ماده بیست ونهم:

۱- گردهمایی اعضا به عنوان اجلاس اعضای این پروتوکول فعالیت خواهد کرد.

۵- کنوانسیون مالی لاربنود به، د غرو په راټولېدنه کې په اړوندو تصمیمونو له جملې په هغو مواردو کې چې ددې پروتوکول له منلو څخه د مخه پرې موافقه شوې، ددې مادې د مفاد په هکله د لازمو بدلونونو په اعمال سره وکارول شي.

۶- پرمختللي غړي هېوادونه، کولای شي د دوه اړخیزو، سیمه ییزو او څو اړخیزو مجاریو له لارې ددې پروتوکول د مفاد د اجراء له پاره تکنالوژي او مالي سرچینې برابرې کړي. او د ودې په حال کې غړي هېوادونه او د لېږد په حال کې اقتصاد لرونکي هېوادونه کولای شي په یادې شوې طریقې سره له نوموړو سرچینو څخه ګټه واخلي.

د غړو ټولېدنه چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي

نهمه ویشتمه ماده:

۱- د غړو ټولېدنه به ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت وکړي.

۲- اعضاء ڪنوانسيون ڪه عضو اين پروتوڪول نمي باشند مي توانند به صورت ناظر در مراحل هر جلسه گردهمائي اعضاء ڪه به عنوان اجلاس اعضاي اين پروتوڪول فعاليت مي کند شرکت نمايند. زماني ڪه گردهمائي اعضاء به عنوان اجلاس اعضاء اين پروتوڪول فعاليت مي کند، اتخاذ تصميمات به موجب اين پروتوڪول بايد فقط به وسيله اعضاء اين پروتوڪول انجام شود.

۳- زماني ڪه گردهمائي اعضاء به عنوان اجلاس اعضاي اين پروتوڪول فعاليت مي کند، هر يک از اعضاء دفتر گردهمائي اعضاء ڪه نماينده يکي از اعضاء ڪنوانسيون است اما در آن زمان عضو اين پروتوڪول نيست بايد با عضوي ڪه از ميان اعضاء اين پروتوڪول به وسيله اعضاء انتخاب مي شود جايزين شود.

۴- گردهمائي اعضاء ڪه به عنوان اجلاس اعضاء اين پروتوڪول فعاليت مي کند، بايد بازيني منظمي براي اجراي

۲- ڪنوانسيون غري چي ددي پروتوڪول غري نه دي ڪولاي شي د ناظر په توگه د غرو د توليدني د هرې غونډې په پراوونو ڪي چي ددي پروتوڪول د غرو د غونډې په توگه فعاليت کوي گډون وکړي. ڪله چي د غرو توليدنه ددي پروتوڪول د غرو د غونډې په توگه فعاليت کوي، ددي پروتوڪول پر موجب تصميمونه بايد يوازې ددي پروتوڪول د غرو په وسيله سرته ورسېږي.

۳- ڪله چي د غرو توليدنه ددي پروتوڪول د غرو د غونډې په توگه فعاليت کوي، د غرو د توليدني د دفتر له غرو څخه هر يو چي د ڪنوانسيون له غرو څخه د يوه استازي دي خو په هغه وخت ڪي، ددي پروتوڪول غري نه دي بايد د هغه غري پر ځاي چي ددي پروتوڪول د غرو له منځ څخه د غرو په وسيله غوره کيږي ځاي پر ځاي شي.

۴- د غرو توليدنه چي ددي پروتوڪول د غرو د غونډې په توگه فعاليت کوي بايد ددي پروتوڪول د اجراء له پاره منظمي

- بيا ڪٽڻي ولري او د خپلو واکونو په حوزه کي د هغه د اغېزمنې اجراء د ترغيب له پاره لازم تصميمونه ونيسي.
- نوموړې ټولېدنه به ځينې دندې چې ددې پروتوکول مطابق ورته سپارل شوې سرته ورسوي او بايد:
- الف- هر هغه مطلب چې ددې پروتوکول د اجراء له پاره اړين دی توصيه کړي.
- ب- هغه فرعي بنسټونه چې ددې پروتوکول د اجراء له پاره اړين ګڼل کېږي، تاسيس کړي.
- ج- د اقتضاء په صورت کې د بين المللي سازمانونو، واک لرونکو دولتي او غير دولتي بنسټونو په واسطه د وړاندو شوو خدمتونو، همکاريو او اطلاعاتو په لټولو لاس پورې کړي او هغه وکاروي.
- د- د هغو اطلاعاتو د لېږد له پاره چې ددې پروتوکول د (۳۳) مادې مطابق وړاندې کېږي ډول او واټنونه و ټاکي او دغه اطلاعات او هم هغه رپوټونه چې د هر فرعي بنسټ په وسيله تسليمېږي تر څېړنې لاندې ونيسي.
- اين پروتوکول داشته باشد و در حوزه اختيارات خود تصميمات لازم را برای ترغيب اجرای مؤثر آن اتخاذ نمايد.
- ګردهمایی مذکور وظایفی را که طبق این پروتوکول به آن محسول شده، انجام خواهد داد و بايد:
- الف- هر مطلبی را که برای اجرای این پروتوکول ضروری است توصیه بنماید.
- ب- نهادهای فرعی را که برای اجرای این پروتوکول ضروری به نظر می رسند تأسیس نماید.
- ج- در صورت اقتضاء به جستجوی خدمات و همکاری ها و اطلاعات ارایه شده توسط سازمان های بین المللی و نهادهای دولتی و غیر دولتی صلاحیت دار پرداخته و آنها را به کار گیرد.
- د- شکل و فواصلی را برای انتقال اطلاعاتی که مطابق ماده (۳۳) این پروتوکول ارایه می شوند تعیین نماید و این اطلاعات و نیز گزارش هایی را که به وسیله هر نهاد فرعی تسلیم می شود مورد بررسی قرار دهد.

هـ - د اړتيا په صورت کې، ددې پروتوکول د هغه د ضميمو او همدارنگه ددې پروتوکول د هر ډول اضافي ضميمو اصلاحات دې چې ددې پروتوکول د اجراء له پاره اړين ګڼل کېږي تر څېړنې لاندې ونيسي او تصويب دې کړي.

و- هر ډول نورې دندې چې ددې پروتوکول د اجراء له پاره لازمي دي سرته ورسوي.

۵- د غړو د ټولېدنې د کار قانون او د کنوانسيون مالي قواعد به ددې پروتوکول پرموجب د لازمو بدلونونو په اعمالولو سره عملي شي، خو دا چې د غړو د ټولېدنې چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعاليت کوي په ټوليز توافق سره بل ډول تصميم ونيول شي.

۶- د غړو لومړۍ ټولېدنه چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعاليت کوي د سکرتریت په واسطه او د غړو له لومړنۍ ټولېدنې سره په تړاو کې چې ددې پروتوکول د لازم الاجراء کېدو له نېټې څخه وروسته په پام کې ده، جوړه شي.

هـ- در صورت نیاز، اصلاحات این پروتوکول، ضمیمه های آن و نیز هر گونه ضمیمه های اضافی این پروتوکول را که برای اجرای این پروتوکول ضروری به نظر می رسند مورد بررسی قرار داده و تصویب نماید.

و- هر نوع وظایف دیگری را که برای اجرای این پروتوکول لازم باشند انجام دهد.

۵- آیین کار گردهمایی اعضای و قواعد مالی کنوانسیون با اعمال تغییرات لازم به موجب این پروتوکول اعمال خواهد شد مگر اینکه با توافق جمعی گردهمایی اعضای که به عنوان اجلاس اعضای این پروتوکول فعالیت می کند، به نحو دیگری تصمیم گیری شود.

۶- اولین گردهمایی اعضای که به عنوان اجلاس اعضای این پروتوکول فعالیت می کند توسط سکرتریت و در ارتباط با اولین گردهمایی اعضای که پس از تاریخ لازم الاجراء شدن این پروتوکول برنامه ریزی شده برگزار خواهد شد. گردهمایی های عادی

د غړو وروستی عادي ټولېدنې به چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي، د غړو له عادي ټولېدنو سره په تړاو کې جوړې شي، خودا چې د غړو ټولېدنه چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي بل ډول تصمیم ونيسي.

۷- د غړو فوق العاده ټولېدنې دې چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي باید د نورو ټولېدنو وخت زمان چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي تشخیص کړي یا له غړو څخه د یوه په لیکلې غوښتنه جوړې شي، په دې شرط چې د سکرتریت په واسطه غړو ته د غوښتنلیک د استولو له نېټې څخه په شپږو میاشتو کې، لږ تر لږه د غړو یو درېیمې له هغه څخه ملاتړ کړي وي.

۸- د ملګرو ملتونو سازمان او د هغه تخصصي آژانسونه او د اتمې انرژۍ بین المللي آژانس او همدارنګه هر غړی یا د هغه ناظر هېواد چې د کنوانسیون غړی نه دی کولای شي د ناظر په توګه د غړو د

بعدي، اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند در ارتباط با گردهمایی های عادی اعضاء برگزار خواهد شد، مگر آن که گردهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند، به نحوی دیگری تصمیم گیری کند.

۷- گردهمایی های فوق العاده اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند باید زمان گردهمایی دیگری را که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند ضروری تشخیص داده یا بنا به درخواست کتبی یکی از اعضاء برگزار شود، مشروط بر اینکه ظرف شش ماه از تاریخ ارسال درخواست به اعضاء توسط سکرتریت حداقل یک سوم اعضاء از آن پشتیبانی کرده باشند.

۸- سازمان ملل متحد و آژانس های تخصصی آن و آژانس بین المللی انرژی اتمی و همچنین هر کشور عضو یا ناظر آن که عضو کنوانسیون نیست می تواند به عنوان ناظر در اجلاس گردهمایی

ټولېدنې په غونډه کې چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي حضور ولري. هر بنسټ یا آژانس که ملي وي یا بین المللي، دولتي یا غیر دولتي چې ددې پروتوکول د موضوعګانو تر پوښښ لاندې، د واک لرونکي تشخیص شوی دی او د غړو په ټولېدنه کې یې چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي، د ناظر په ډول حضور سره سکرتریت ته علاقمندی اعلان کړې وي، کولای شي د منلو وړ وګرځي، خو دا چې لږ تر لږه د حاضر و غړو یوه درېیمه خپل اعتراض اعلام کړي.

له هغو مواردو پرته چې په دې ماده کې بل ډول اټکل شوي دي. د ناظرانو منل او ګډون باید د پورتنۍ (۵) بند د کار د موضوع د کار کړنلارې تابع وي.

فرعي بنسټونه

دېرشمه ماده:

۱- هر فرعي بنسټ چې د کنوانسیون په واسطه یا د کنوانسیون پر موجب جوړ شوی وي، هغه غړي چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي،

اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند حضور داشته باشد. هر نهاد یا آژانس اعم از ملی یا بین المللی، دولتی یا غیر دولتی که در موضوعات تحت پوشش این پروتوکول دارای صلاحیت تشخیص داده شده است و علاقمندی به حضور به عنوان ناظر در گردهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند را به سکرتریت اعلان کرده می تواند مورد پذیرش قرار گیرند مگر اینکه حداقل یک سوم اعضاء حاضر اعتراض خود را اعلان کنند.

جزء در مواردی که به نحوی دیگری در این ماده پیش بینی شده، پذیرش و شرکت ناظران باید تابع آیین کار موضوع بند (۵) فوق باشد.

نهادهای فرعی

ماده سی ام:

۱- هر نهاد فرعی که توسط کنوانسیون یا به موجب کنوانسیون ایجاد شده باشد اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتوکول فعالیت می کند، در موردی

که گردهمایی اعضای مشخص کند چه وظیفه را که سازمان باید انجام دهد، برای به کار رفتن این پروتوکول، اجلاس اعضای مشخص می کند که کدام وظایف پروتوکول را باید اعضای انجام دهند.

۲- اعضای کنوانسیون که عضو پروتوکول نیستند می توانند به عنوان ناظر در جریان برگزاری هر گردهمایی هر نهاد مذکور شرکت کنند. در صورتی که یک نهاد فرعی کنوانسیون به عنوان نهاد فرعی این پروتوکول فعالیت می کند، تصمیمات به موجب این پروتوکول صرفاً توسط اعضای پروتوکول اتخاذ می شود.

۳- در صورتی که یک نهاد فرعی کنوانسیون وظایف خود را در خصوص موضوعات مربوط به این پروتوکول انجام دهد، هر یک از اعضای دفتر آن نهادی فرعی که به عنوان عضو کنوانسیون محسوب می شود ولی در آن زمان عضو پروتوکول نمی باشد باید با عضوی که از میان اعضای این

به هغه مورد کي چي د غړو ټولېدنه يې په گوته کړي څه دنده چي د سازمان يې بايد سرته ورسوي، ددې پروتوکول د کارونې له پاره، د غړو غونډه مشخصوي چي د پروتوکول کومې دندې بايد غړي سرته ورسوي.

۲- د کنوانسیون غړي چي د پروتوکول غړي نه دي، کولای شي د نوموړي هر بنسټ د هرې ټولېدنې په بهير کي د ناظر په ډول گډون وکړي په هغه صورت کي چي د کنوانسیون يو فرعي بنسټ، ددې پروتوکول د فرعي بنسټ په توگه فعالیت کوي، ددې پروتوکول پر موجب تصميمونه يوازې د پروتوکول د غړو په واسطه نيول کېږي.

۳- په هغه صورت کي چي د کنوانسیون يو فرعي بنسټ، په دې پروتوکول پورې د اړوندو موضوعگانو په برخه کي خپلې دندې سرته ورسوي دهغه فرعي بنسټ د دفتر له غړو څخه هر يو چي د کنوانسیون د غړي په توگه گڼل کېږي خو په هغه وخت کي د پروتوکول غړي نه دي بايد د هغه غړي پر ځای چي ددې پروتوکول

پروتوکول و به وسیلهٔ اعضاء انتخاب می شود، جایگزین شود.

سکرتريت

مادهٔ سی و یکم:

۱- سکرتريتي که بر اساس مادهٔ (۲۴) کنوانسيون تأسيس شده است به عنوان سکرتريت اين پروتوکول انجام وظیفه خواهد کرد.

۲- بند (۱) مادهٔ (۲۴) کنوانسيون در مورد وظائف سکرتريت با اعمال تغييرات لازم در مورد اين پروتوکول اعمال خواهد شد.

۳- هزینه های خدمات سکرتريتي اين پروتوکول تا حدی که مشخص است، توسط اعضاء تأمین خواهد شد. گردهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء اين پروتوکول فعالیت می کند در اولين گردهمایی خود در مورد ترتيبات تأمین بودجه مورد نظر نیز تصميم گيری خواهد نمود.

ارتباط با کنوانسيون

مادهٔ سی و دوم:

مفاد اين کنوانسيون در رابطه با

د غرو له منځ څخه د غرو په وسيله غوره کېږي، ځای نيوونکی شي.

سکرتريت

يودېرشمه ماده:

۱- سکرتريت چې د کنوانسيون د (۲۴) مادې پر بنسټ جوړ شوی دی، ددې پروتوکول د سکرتريت په توګه دنده سرته ورسوي.

۲- د سکرتريت د دندو په هکله د کنوانسيون د (۲۴) مادې (۱) بند، ددې پروتوکول په هکله د لازمو بدلونونو په اعمالولو سره عملي شي.

۳- ددې پروتوکول د سکرتريتي خدمتونو لګښتونه به تر هغه حده پورې چې مشخص دي د غرو په واسطه تأمین شي، د غرو ټولېدنه به چې ددې پروتوکول د غرو د غونډې په توګه فعالیت کوي په خپله لومړنۍ ټولېدنه کې پر پام کې بودجې د ترتيباتو په هکله هم تصميم ونيسي.

له کنوانسيون سره اړيکي

دوه دېرشمه ماده:

ددې کنوانسيون مفاد به د هغه له

پروتوکولونو سره په رابطه کې، ددې پروتوکول په هکله وکارول شي، خو دا چې په دې پروتوکول کې بل ډول اټکل شوي وي.

څارنه او رپوټ ورکول

دري دېرشمه ماده:

هر غړی باید ددې پروتوکول پر موجب د خپلو ژمنو د اجراء څارنه وکړي او په ټاکلو شوو وټنونو کې د غړو د ټولېدنې په وسیله چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي، د هغو اقداماتو په هکله چې ددې پروتوکول د اجراء له پاره یې سرته رسولې دي، پورته یادې شوې ټولېدنې ته رپوټ ورکړي.

رعایت (قبلول، منل او سرته رسول)

څلوردېرشمه ماده:

د غړو ټولېدنه چې ددې پروتوکول د غړو د غونډې په توګه فعالیت کوي، باید په خپله لومړنۍ ټولېدنه کې ددې پروتوکول د مفاد د منلو د رواجولو په منظور د همکارۍ او سازمانې تخنیکونو پروسه تر خپرنې لاندې ونيسي او تصویب یې کړي او د نه رعایتولو موارد په ګوته کړي. په

پروتوکول های آن درمورد این پروتوکول به کار گرفته خواهد شد مگر اینکه به نحو دیگری در این پروتوکول پیش بینی شده باشد.

نظارت و گزارش

ماده سی و سوم:

هر عضو باید بر اجرای تعهدات خود به موجب این پروتوکول نظارت کند، و در فواصل تعیین شده به وسیله گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتوکول فعالیت می کند، در مورد اقداماتی که برای اجرای این پروتوکول انجام داده است به گردهمایی فوق الذکر گزارش دهد.

رعایت (قبول، اجابت و برآوردن)

ماده سی و چهارم:

گردهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند، باید در اولین گردهمایی خود پروسه همکاری و تخنیک های سازمانی را به منظور ترویج قبول کردن مفاد این پروتوکول مورد بررسی قرار داده و تصویب نماید و

موارد عدم رعایت را عنوان نماید. این پروسه ها و تخنیک ها در صورت اقتضاء شامل مفادی در خصوص ارایه مشورت یا همکاری خواهد بود. این پروسه و تخنیک ها بدون خدشه به پروسه و تخنیک های حل و فصل اختلافات که در ماده (۲۷) کنوانسیون مقرر شده و مجزاء از آنها می باشد.

ارزیابی و بازنگری

ماده سی و پنجم:

گردهمایی اعضای که به عنوان اجلاس اعضا این پروتوکول فعالیت می کند مؤظف است پنج سال، پس از لازم الاجراء شدن این پروتوکول و حداقل هر پنج سال پس از آن، ارزیابی در مورد کارایی پروتوکول، از جمله ارزیابی و ضمیمه های آن را بررسی کند.

امضاء

ماده سی و ششم:

این پروتوکول از تاریخ ۱۵ تا ۲۶ ماه می سال ۲۰۰۰ (مطابق با ۲۶ ثور تا ۶ جوزا سال ۱۳۷۹) برای امضاء کشورهای و سازمان های وحدت

دغو پروسو او تخنیکونو کې به د اقتضاء په صورت کې د مشوري یا همکاری د وړاندې کولو په برخه کې مفاد شامل وي. دغه پروسه او تخنیکونه به د اختلافونو د حل او فصل پروسې او تخنیکونو ته چې د کنوانسیون په (۲۷) ماده کې مقرر شوي دي او له هغو څخه مجزاء دي د زیان له رسېدو پرته وي.

ارزونه او بیا کتنه

پنځه دېرشمه ماده:

د غړو ټولېدنه چې ددې پروتوکول د غونډې په توګه فعالیت کوي موظفه ده، ددې پروتوکول له لازم الاجراء کېدو څخه وروسته په پنځو کلونو کې او لږ تر لږه له هغه وروسته هر پنځه کاله، د پروتوکول د کارونې په هکله له جملې د هغه ارزونه او ضمیمې وڅېړي.

لاسلیک

شپږ دېرشمه ماده:

دغه پروتوکول د (۲۰۰۰) کال د می د میاشتې له (۱۵ څخه تر ۲۶) نېټې د (۱۳۷۹) کال د غويي له ۲۶ د غبرګولي تر ۶ پورې مطابق په نایروبي کې د

اقتصادی منطقہ‌یی در دفتر سازمان ملل متحد در نایروبی و از تاریخ (۵ جون سال ۲۰۰۰ تا ۴ جون سال ۲۰۰۱) مطابق با ۱۶ جوزا سال ۱۳۷۹ تا ۱۴ جوزا سال ۱۳۸۰) در مقر سازمان ملل متحد در نیویارک آماده، برای امضاء مفتوح می باشد.

لازم الاجراء شدن

ماده سی و هفتم:

۱- این پروتوکول از روز نوزدهم بعد از تاریخ سپردن پانزدهمین سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق توسط کشورها یا سازمان های وحدت اقتصادی منطقه یی که عضو کنوانسیون هستند، لازم الاجراء می گردد.

۲- این پروتوکول برای کشور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقہ‌یی که این پروتوکول را پس از لازم الاجراء شدن به موجب بند (۱) فوق تنفیذ کرده، می پذیرد یا تصویب می کند یا به آن ملحق می شود. از روز نوزدهم بعد از تاریخی که کشور مذکور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقہ‌یی سند تنفیذ،

ملگرو ملتونو د سازمان په دفتر کې او د ۲۰۰۰ کال د جون له ۵ نېټې څخه د ۲۰۰۱ کال د جون تر ۴ پورې (۱۳۷۹ کال د غبرگولي له ۱۶ څخه ۱۳۸۰ کال د غبرگولي تر ۱۴ پورې مطابق، به د ملگرو ملتونو د سازمان په مقر نیویارک کې د لاسلیک له پاره پرانستی دي.

لازم الاجراء کېدل

اووه دېرشمه ماده:

۱- دغه پروتوکول د سیمه ییز اقتصادي یووالي د هېوادونو یا سازمانونو چې د کنوانسیون غړي دي په واسطه د تنفیذ، منلو، تصویب یا الحاق د پنځلسم سند د سپارلو له نېټې وروسته له نولسمې ورځې څخه لازم الاجراء کېږي.

۲- دغه پروتوکول به د هېواد یا د اقتصادي سیمه ییز یووالي یا سازمان له پاره چې له لازم الاجراء کېدو وروسته د پورتنې (۱) بند پر موجب تنفیذ منلي یا تصویب کړي دی، مني یا تصویبوي یا له هغه سره ملحق کېږي. له هغې نېټې وروسته چې نوموړی هېواد یا د سیمه ییز اقتصادي یووالي

پذيرش، تصويب يا الحاق خود را مي سپارد، يا در تاريخي كه كنوانسيون براي آن كشور يا سازمان وحدت اقتصادي منطقه‌يي لازم الاجراء مي شود، هر کدام دير تر باشد لازم الاجراء مي شود.

۳- از نظر بندهاي (۱ و ۲) فوق، هر سندی كه به وسيله سازمان وحدت اقتصادي منطقه‌يي سپرده شود به عنوان سندی اضافه بر اسناد سپرده شده به وسيله كشورهاي عضو به حساب نخواهد آمد.

حق شرط

ماده سي و هشتم:

هيچ حق شرط را نمي توان براي اين پروتوكول قايل شد.

كناره گيري

ماده سي ونهم:

۱- يك عضو مي تواند در هر زمان پس از دو سال از تاريخ لازم الاجراء شدن اين پروتوكول براي آن عضو، با ارايه اطلاعاتي كتبي به مركزي كه اسناد را نگهداري مي كند از پروتوكول كناره

سازمان د تنفيذ، منلو، تصويب يا خپل الحاق سند سپاري له نولسمې ورځې څخه يا په هغه نېټه چې كنوانسيون د هغه هېواد يا د سيمه ييز اقتصادي يووالي د سازمان له پاره لازم الاجراء كېږي هر يو چې وروسته وي لازم الاجراء كېږي.

۳- د پورته (۱ او ۲) بند له نظره هر هغه سند چې د سيمه ييز اقتصادي يووالي په وسيله و سپارل شي د غړو هېوادونو په واسطه پر سپارل شوو سندونو اضافه و نه گڼل شي.

د شرط حق

اته دېرشمه ماده:

ددې پروتوكول له پاره نه شي كېدای د شرط هېڅ حق ومنل شي.

وتل (څنگ ته كېدل)

نه دېرشمه ماده:

۱- يو غړی کولای شي هغه ته ددې پروتوکول له لازم الاجراء کېدو دوه کاله وروسته هر وخت هغه مرکز ته چې سندونه ساتي د لیکلې خبرتیا په وړاندې کولو سره له پروتوکول څخه

ووځي.

گیری نماید.

۲- دغه شان وتني به د هغه مرکز په وسیله چې سندونه ساتي د هغو د ترلاسه کولو له نېټې څخه د یوه کال په تېرېدو سره یا په وروسته نېټه چې ښايي د وتلو په خبرتیا کې مشخصه شي، سرته ورسېږي.

۲- چنن کناره گیری هایی با گذشت یک سال از تاریخ دریافت آن به وسیله مرکزی که اسناد را نگهداری می کند یا درتاریخ دیرتری که ممکن است در اطلاعیه کناره گیری مشخص شود، انجام خواهد شد.

معتبر متنونه

متون معتبر

خلوېښتمه ماده:

ماده چهلیم:

ددې پروتوکول اصلي نسخه به چې د هغې عربي، چينايي، انگليسي، فرانسوي، روسي او هسپانيايي متنونه له يو شان اعتبار څخه برخمن دي، د ملګرو ملتونو سازمان سرمنشي ته وسپارل شي. د پورته مراتبو په تأييد کې لاندې لاسليک کوونکي چې په دې منظور يې په مقتضي توګه واک موندلی، دغه پروتوکول لاسليک کړی دی.

نسخه اصلی این پروتوکول که متون، عربي، چينايي، انگليسي، فرانسوي روسی و هسپانيایی آن از اعتبار یکسان برخوردار می باشد به دبیر کل سازمان ملل سپرده خواهد شد. در تائید مراتب فوق، امضاء کنندگان زیر که بدین منظور به طور مقتضی اختیار یافته اند این پروتوکول را امضاء کرده اند.

دغه پروتوکول د ۲۰۰۰ میلادي کال د جنوري په نهه وېشتمه ورځ د (۱۳۷۸ هجري شمسي د سلواغې میاشتې له نهمې سره برابره) په مونتريال کې تنظيم شو.

این پروتوکول در روز بیست ونهم جنوری سال ۲۰۰۰ میلادی (برابر با نهم ماه دلو ۱۳۷۸ هجری شمسی) در مونتريال تنظيم شد.

(۱) ضميمه

د (۸ ، ۱۰ او ۱۳) مادې پر
موجب په خبرتياوو کې د اړتيا وړ
خبرتياوې

الف- د صادروونکي نوم، نېټه او د
تماس جزئيات.
ب- د واردوونکي نوم، نېټه او د تماس
جزئيات.

ج- د ښه بدل شوي ژوندي موجود نوم
او هويت او هم د بومي طبقه بندي او د
موجوديت په صورت کې په صادروونکي
هېواد کې د ښه بدل شوي ژوندي موجود
د ژوندانه سطح.

د- د مشخصوالي په صورت کې، له پولې
بهرته د لېږد رالېږد د ټاکلې نېټه يا
نېټې.

ه- د اخيستونکي موجود يا مرتبطو
والدو (زېږدوونکو) موجوداتو د وضعيت
طبقه بندي، عمومي نوم، د راټولولو يا
اکتساب د ارتباط نقطه او مرکز او
ځانگړتياوې.

و- د اخيستونکي موجود او يا د اصلي

(۱) ضميمه

اطلاعات مورد نیاز در
اطلاعیه ها به موجب مواد
(۸، ۱۰ و ۱۳)

الف- نام، نشانی و جزئیات تماس صادر
کننده.

ب- نام، نشانی و جزئیات تماس وارد
کننده.

ج- نام و هویت موجود حیة تغییر شکل
یافته و نیز طبقه بندی بومی و در صورت
وجود، سطح زیستی موجود
حیة تغییر شکل یافته در کشور صادر
کننده.

د- تاریخ یا تاریخ های معین نقل و
انتقال بیرون سرحدی، در صورت
مشخص بودن.

ه- وضعیت طبقه بندی، نام عمومی،
نقطه و مرکز ارتباط جمع آوری یا
اکتساب و ویژگی های
موجود گیرنده یا موجودات
والد مرتبط.

و- مراکز اصلی و مراکز تنوع ژنتیکی

ځايونو د توصيف دوالدو موجوداتو چې موجودات کولای شي مقاومت وکړي يا تکثير شي، اصلي او د ژنتيکي تنوع مرکزونه (په داسې حال کې چې مشخص وي).

ز- د ورکونکي موجود يا مربوطو موجوداتو د وضعيت طبقه بندي، عمومي نوم، د راټولولو يا اکتساب د ارتباط مرکز او ځانگړتياوې.

ح- د نوکليتيک اسيد توصيف يا وړاندې شوی بدلون او په بڼه بدل شوي ژوندي موجود کې کارول شوي فنونه او رامنځته شوې ځانگړتياوې.

ط- له بڼه بدل شوي ژوندي موجود يا د هغه نه له لاس ته راغلو محصولاتو څخه په پام کې کټه اخيستنې، يعنې هغه پروسس شوي مواد چې له بڼه بدل شوي ژوندي اصل موجود څخه رامنځته شوي او د ژنتيکي موادو د پېژندنې وړ نوي ترکيبات پکې شامل دي چې د ژوند له نوې تکنالوژۍ څخه په کټې اخيستنې سره لاس ته راغلي وي.

ی- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود چې

(د صورت مشخص بودن) موجود گیرنده و يا موجودات والد توصيف محل های اصلی که موجودات می توانند مقاومت کرده يا تکثير شوند.

ز- وضعيت طبقه بندي، نام عمومي، مرکز ارتباط جمع آوری يا اکتساب و ويژگي های موجود دهنده يا موجودات مرتبط.

ح- توصيف نوکليتيک اسيد يا تغيير ارايه شده، فنون به کار رفته و ويژگي های ايجاد شده در موجود حيۀ تغيير شکل يافته.

ط- استفاده مورد نظر از موجود حيۀ تغيير شکل يافته يا محصولات ناشی از آن، يعنی مواد پروسس شده که ناشی از اصل موجود حيۀ تغيير شکل يافته هستند و شامل ترکيبات جديد قابل شناخت مواد ژنتيکي می باشند که با استفاده از تکنالوژي زیستی جديد به دست آمده است.

ی- مقدار يا حجم موجود حيۀ تغيير

- لېږدول کېږي مقدار يا حجم.
- ک- د دمخني رپوټ او د (۳) ضميمې مطابق، د خطر ارزونه.
- ل- د اقتضاء په صورت کې د ځای پر ځای کولو، زېرمې، لېږد رالېږد او خوندي استعمالولو، له جملې بڼه بندۍ، لېبل، د سندونو او مدارکو د وړاندې کولو، ويجاړولو او پرېښودلو د تگلارو له پاره وړاندیز شوې کړنلارې.
- م- په صادروونکي هېواد کې پر بڼه بدل شوي ژوندي موجود باندې د کنترول او څارنې وضعیت (د مثال په توګه آيا په صادروونکي هېواد کې ممنوع (بند) دی او آيا نور محدودیتونه وجود لري او آيا د عمومي ازاډولو له پاره تصویب شوی دی) او که چېرې بڼه بدل شوی ژوندي موجود په صادروونکي هېواد کې بند دی، د بندېدو دلیل يا دلیلونه.
- ن- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود په هکله چې ښايي لېږد رالېږد شي، نورو هېوادونو ته د صادروونکي د هر ډول خبرتيا پایله او موخه.
- ق- ددې اعلان چې پورته یاد شوي شکل یافته که انتقال می یابد.
- ک- گزارش قبلی و ارزیابی خطر طبق ضمیمه (۳).
- ل- روش های پیشنهادی برای جابجایی، ذخیره، حمل و نقل و استعمال محفوظ از جمله بسته بندی، لیبل ارایه اسناد و مدارک، روش های انهدامی و واگذاری، در صورت اقتضاء.
- م- وضعیت کنترول و نظارت بر موجود حیه تغییر شکل یافته در کشور صادر کننده (برای مثال، آیا در کشور صادر کننده، ممنوع است و آیا محدودیت های دیگری وجود دارد و آیا برای آزاد کردن عمومی تصویب شده است) و اگر موجود حیه تغییر شکل یافته در کشور صادر کننده ممنوعیت دارد، دلیل یا دلایل ممنوعیت.
- ن- نتیجه و هدف هر نوع اطلاعاتیه صادر کننده به سایر کشورها در مورد موجود حیه تغییر شکل یافته که قرار است حمل و نقل شود.
- ق- اعلان این که اطلاعات فوق الذکر

اطلاعات بشپړ صحت (سموالی) لري. صحت کامل دارد.

(۲) ضمیمه

ضمیمه (۲)

د (۱۱) مادې پر موجب د غذا
يا اهلي حيواناتو د غذا يا پروسس
په نوم د مستقيمي گټې اخيستنې
له پاره د ښه بدلون شوو ژونديو
موجوداتو په هکله د اړتيا وړ

اطلاعات

الف- د کورنۍ گټې اخيستنې له پاره د
تصميم نيونې په خاطر، د متقاضي نوم او
د تماس جزئيات.

ب- د تصميم نيونې له پاره د مسئول
مقام نوم او د تماس جزئيات.

ج- د ښه بدل شوي ژوندي موجود نوم
او هويت.

د- د جين د بدلون، د گټې اخيستنې د
موادو د فنونو (تخنیک) او په ښه بدل
شوي ژوندي موجود کې د رامنځته شوو
ځانگړتياوو، د ښه بدل شوي ژوندي
موجود، په فرد پورې منحصر هر ډول
هويت تشریح.

اطلاعات مورد نیاز درمورد
موجودات حیة تغییر شکل
یافته جهت استفاده
مستقیم به عنوان غذا یا غذای
حيوانات اهلی، یا پروسس
به موجب ماده (۱۱)

الف- نام و جزئیات تماس متقاضی
جهت تصمیم گیری برای استفاده
داخلی.

ب- نام و جزئیات تماس مقام مسئول
جهت تصمیم گیری.

ج- نام و هويت موجود حیة تغییر شکل
یافته.

د- تشریح تغییر جین، فنون
مواد استفاده و ویژگی های
ناشی در موجود حیة تغییر
شکل یافته هرگونه هويت منحصر
به فرد موجود حیة تغییر شکل
یافته.

و- د اخیستونکي موجود یا مرتبطو والدو موجوداتو (د مشخص والي په صورت کې) د طبقه بندۍ وضعیت، عمومي نوم، د راټولولو یا اکتساب د ارتباط مرکز او ځانګړتیاوې.

ز- د اخیستونکي موجود او یا والدو موجوداتو (د مشخص والي په صورت کې) اصلي مرکزونه، د ژنتیکي تنوع مرکزونه او اصلي ځایونه چې موجودات کولای مقاومت وکړي یا تکثیر شي.

ح- د ورکوونکي موجود یا مرتبط موجوداتو د طبقه بندۍ وضعیت، عمومي نوم، د راټولولو یا اکتساب د ارتباط مرکز او ځانګړتیاوې.

ط- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود تصویب شوی استعمال.

ی- د (۳) ضمیمې مطابق د خطر د ارزونې رپوټ.

ک- د اقتضاء په صورت کې د ځای بر ځای کولو، زېرمې، لېږد رالېږد او خوندي کارونې، له جملې بڼه بندۍ، لیبل، د سندونو او مدارکو وړاندې کول، د ویجاړولو او پرېښودلو د تګلارو له پاره،

و- وضعیت طبقه بندۍ، نام عمومي، مرکز ارتباط جمع آوری یا اکتساب و ویژگی های موجود گیرنده یا موجودات والد مرتبط.

ز- مراکز اصلی مراکز تنوع ژنتیکی (در صورت مشخص بودن) موجود گیرنده و یا موجودات والد توصیف محل های اصلی که موجودات می توانند مقاومت کرده یا تکثیر شوند.

ح- وضعیت طبقه بندی نام عمومی، مرکز ارتباط جمع آوری یا اکتساب و ویژگی های موجود دهنده یا موجودات مرتبط.

ط- استعمال تصویب شده موجود حیة تغییر شکل یافته.

ی- گزارش ارزیابی خطر طبق ضمیمه (۳).

ک- روش های پیشنهادی برای جابجایی، ذخیره، حمل و نقل و کاربرد محفوظ از جمله بسته بندی، لیبل، رایه اسناد و مدارک، روش های انهدامی و واگذاری، در صورت

وړاندیز شوې کړنلارې.

اقتضاء.

(۳) ضمیمه

د خطر ارزونه

موخه:

۱- ددې پروتوکول پر موجب د خطر د ارزونې موخه د انسان سلامتۍ ته د هغو خطرونو له په پام کې نیولو سره، د بالقوه مساعد لاس ته راوړونکي د ژوند په چاپېریال کې د ژوند د تنوع پر ساتنې او له هغې څخه د دوامدارې ګټې اخیستنې باندې د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو د زیانونکو بالقوه اغېزو پیژندل او ارزونه ده.

د خطر له ارزونې څخه ګټه اخیستنه:

۲- د ښه بدلو شوو ژونديو موجوداتو په هکله د خبر ورکړل شوو تصمیمونو د نیولو له پاره د ملي واکمنو مقاماتو په وسیله د خطر ارزونه کارول کېږي.

کلي اصول:

۳- د خطر ارزونه باید په علمي صحیحې او رڼې تګلارې سره سرته ورسېږي او کېدای شي د کارپېژاندو توصیې او د

(۳) ضمیمه

ارزیابی خطر

هدف:

۱- هدف از ارزیابی خطر به موجب این پروتوکول، شناسایی و ارزیابی تأثیرات بالقوه زیانبار موجودات حیة تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد با توجه به خطرات آن برای سلامت انسان می باشد.

استفاده از ارزیابی خطر:

۲- ارزیابی خطر به وسیله مقامات با صلاحیت ملی برای اتخاذ تصمیمات اطلاع داده شده در مورد موجودات حیة تغییر شکل یافته به کار گرفته می شود.

اصول کلی:

۳- ارزیابی خطر باید به روش علمی صحیح و شفاف انجام گیرد و می تواند توصیه های کارشناسان و رهنمودهای

ارايه شده از سوی سازمان های بین المللی مربوط را مورد توجه قرار داد.

۴- عدم دانش علمی یا توافق علمی نباید لزوماً به عنوان شاخص خطر، فقدان خطر یا خطر قابل پذیرش تفسیر گردد.

۵- خطرات مرتبط با موجود حیه تغییر شکل یافته و یا محصولات ناشی از آن، یعنی مواد پروسس شده که ناشی از اصل موجود حیه تغییر شکل یافته هستند از جمله ترکیبات جدید قابل شناسایی مواد ژنتیکی قابل تکثیر که با استفاده از تکنالوژی زیستی جدید به دست آمده، باید در زمینه خطرات مطرح شده به گیرندگان موجودات تغییر شکل نیافته یا والد در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد، مورد توجه قرار گیرند.

۶- ارزیابی خطر باید بر مبنای مورد به مورد انجام پذیرد. اطلاعات مورد نیاز می تواند در ماهیت و سطح

اړوندو بین المللی سازمانونو له خوا وړاندې شوي لارښودونه په پام کې ونیول شي.

۴- د علمي پوهې نه شتون یا علمي توافق نه ښايي لزوماً د خطر د شاخص، د خطر د نه شتون یا د منلو وړ خطر په توګه تفسیر شي.

۵- له ښه بدل شوي ژوندي موجود یا له هغه څخه له رامنځته شوو محصولاتو سره اړوند خطرونه، يعني هغه پروسس شوي مواد چې له ښه بدل شوي اصل موجود څخه لاس ته راغلي، له جملې د پېژندنې وړ نوي ترکیبات، د تکثیر وړ ژنتیکي مواد چې د ژوندانه له نوې تکنالوژۍ څخه په ګټې اخیستنې سره ترلاسه شوي، باید د ښې نه بدلو شوو ژونديو موجوداتو اخیستونکو یا د ژوند په چاپېریال کې د بالقوه مساعد ترلاسه کوونکي والد ته د مطرح شوو خطرونو په برخه کې تر پاملرنې لاندې ونیول شي.

۶- د خطر ارزونه باید د مورد پر مورد پر بنسټ ترسره شي، د اړتیاوړ اطلاعات کولای شي د ښه بدل شوي ژوندي

جزئیات از موردی به موردی بسته موجود حیه تغییر شکل یافته، استعمال مورد نظر آن و محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد، تفاوت نماید.

روش شناسی:

۷- ارزیابی خطر می تواند از یک سو موجب طرح نیاز به اطلاعات بیشتر در خصوص موضوعات خاص گردد که ممکن است در طول ارزیابی مشخص و درخواست شود، حال آن که از سوی دیگر اطلاعات پیرامون سایر موضوعات ممکن است در برخی موارد و شرایط مرتبط نباشد.

۸- ارزیابی خطر برای نیل به هدف خود در صورت اقتضاء شامل مراحل زیر می باشد:

الف- شناسایی ویژگی های نوین فتوتایپ و جنوتایپ موجود حیه تغییر شکل یافته که ممکن است تأثیرات زیانباری بر تنوع زیستی، محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد داشته باشد با توجه به خطرات تهدید کننده بر صحت

موجود د بستې د جزئیاتو په ماهیت او سطح، د هغه په پام کې استعمال او د بالقوه مساعد ترلاسه کوونکي د ژوند په چاپیریال کې له یوه مورد څخه بل ته توپیر وکړي.

تگلاره پېژندنه:

۷- د خطر ارزونه کولای شي له یوې خوا د ځانگړو موضوعگانو په برخه کې زیاتو اطلاعاتو ته د اړتیا د طرح موجب شي چې ممکنه ده د ارزونې په بهیر کې په گوته او وغوښتل شي، په داسې حال کې چې له بلې خوا د نورو موضوعگانو په هکله اطلاعات ممکنه ده په ځینو مواردو او شرایطو کې مرتبط نه وي.

۸- د غوښتنې په صورت کې لاندې پړاوونه خپلې موخې ته د رسېدو له پاره د خطر په ارزونه کې شامل دي:

الف- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود د فتوتایپ او جنوتایپ د نوو ځانگړتیاوو پېژندنه، چې ممکنه ده د انسان پر روغتیا گواښوونکو خطرونو ته په پام سره د ژوند پر تنوع، د بالقوه مساعد ترلاسه کوونکي د ژوند پر

چاپريال زيانوونکي اغېزې ولري.

انسانی.

ب- د بڼه بدل شوی ژوندي موجود د بالقوه مساعد ترلاسه کوونکي د ژوند چاپريال ته د وړاندې کولو ډول ته په پام سره د دغو محققو شوو زيانوونکو اغېزو احتمالي ارزونه.

ب- ارزيايي احتمالي اين تاثيرات زيانبار محقق شده با توجه به نوع ارايه شدن به محيط زيست دريافت کننده بالقوه مساعد موجود حيه تغيير شکل يافته.

ج- د پايلو ارزونه، په هغه صورت کې چې زيانوونکي اغېزې محققې شي.

ج- ارزيايي نتايج در صورتي که تاثيرات زيانبار محقق شود.

د- د احتمالي ارزونې او هغو زيانوونکو اغېزو چې محققې شوې دي، د پايلو پر بنسټ، د بڼه بدل شوي ژوندي موجود په وسيله د منځته راغلي خطر کلي برآورد.

د- برآورد کلي خطر به وجود آمده به وسيله موجود حيه تغيير يافته بر اساس ارزيايي احتمالي و نتايج اثرات زيانباري که محقق شده است.

ه- دې برخه کې توصيه چې آيا خطرونه د منلو يا مدیریت وړ دي يا نه، د اړتيا په صورت کې، ددغو خطرونو د مدیریت له پاره مختلفې لارې چارې، او.

ه- توصيه در مورد اين که آيا خطرات قابل قبول يا قابل مدیریت است يا خير در صورت ضرورت شناسايی طرق مختلف برای مدیریت اين خطرات، و.

و- په هغه صورت کې چې د خطر د سطحې په نسبت نه باور وجود ولري، د پام د مناسبو مختلفو لارو چارو د اجراء او يا د ترلاسه کوونکي د ژوند په چاپريال کې پر بڼه بدل شوي ژوندي موجود باندې د څارنې په برخه کې د زياتو اطلاعاتو د غوښتنې له لارې، کېدای

و- در صورتي که عدم يقين نسبت به سطح خطر وجود داشته باشد، از طريق درخواست اطلاعات بیشتر در خصوص موارد خاص مورد نظر يا اجرای طرق مختلف مناسب مدیریت خطر و يا نظارت بر موجود حيه تغيير شکل يافته در محيط زيست دريافت کننده می توان

شي موضوع وڅېړل شي.

به موضوع پرداخت.

د پام وړ ټکي:

نکات قابل توجه:

۹- د خطر ارزونه، اړوندو علمي او تخنيکي جزئياتو ته په کتو سره، د لاندې مطالبو مشخصات په پام کې نيسي:

۹- ارزيايي خطر، با توجه به جزئيات علمي و تخنيکي مربوط در خصوص مطالب زیر را مورد توجه قرار می دهد:

الف- اخیستونکي موجودات (والد موجودات): د طبقه بندۍ په هکله اطلاعات، عمومي (محلي) نوم، اصل، د مشخص والي په صورت کې اصلي مرکزونه او د ژنتيکي تنوع مرکزونه او د هغو اصلي ځايونو توصيف چې موجودات کولای شي مقاومت وکړي او تکثير شي، د اخیستونکو موجوداتو يا والدو موجوداتو د ژوندانه به خصوصياتو کې شامل دي.

الف- موجودات گیرنده (موجودات والد) خصوصيات زیستی موجودات گیرنده یا موجودات والد شامل اطلاعات راجع به طبقه بندی، نام عمومی (محلی)، اصل، مراکز اصلی و مراکز تنوع ژنتیکی، در صورت مشخص بودن و توصیف محل های اصلی که موجودات می توانند مقاومت کنند و تکثیر شوند.

ب- ورکونکي موجودات: د طبقه بندۍ وضعیت، عمومي نوم، سرچينه او په ورکونکو موجوداتو پورې اړوند د ژوند ځانگړتياوې.

ب- موجودات دهنده: وضعیت طبقه بندی، نام عمومی، منبع و خصوصيات زیستی مرتبط با موجودات دهنده.

ج- حامل: د هغه هويت د وجود په صورت کې سرچينه يا منشأ او د هغه د کوربه پراخوالی.

ج- حامل: خصوصيات حامل، شامل هويت آن، در صورت وجود منبع یا منشأ و وسعت میزبان آن.

- د- اضافه شوی مورد یا موارد او یا د بڼه بدل شوي ځانگړتیاوې: د ژنتیکي نوکلئیک ځانگړتیاوې او هغه فعالیت چې مشخصوي د موجود د ځانگړتیاوو بڼه بدله شوه.
- ه- بڼه بدل شوی ژوندی موجود: د بڼه بدل شوي ژوندي موجود هویت او د بڼه بدل شوي ژوندي موجود او اخیستونکي موجود یا نوموړو والدو موجوداتو د ژوند د ځانگړتیاوو تر منځ اختلافونه.
- و- د بڼه بدل شوي ژوندي موجود کشف او پېژندنه: د هغو د کشف او پېژندنې وړاندیز شوي تگلارې او د هغو ځانگړتیاوې، حساسیت او د ډاډ وړتیا.
- ز- له په پام کې استعمال سره اړوند اطلاعات: له اخیستونکي موجود یا والدو موجوداتو سره په مقایسه کې په بڼه بدل شوي ژوندي موجود پورې اړوند اطلاعات.
- ح- د ترلاسه کوونکي د ژوند چاپیریال: د بالقوه مساعد ترلاسه کوونکي د ژوند
- د- مورد یا موارد اضافه شده و یا خصوصیات تغییر شکل یافته: خصوصیات ژنتیکي نوکلئیک اسید و فعالیتي که مشخص می کند خصوصیات موجود تغییر شکل یافت.
- ه- موجود حیة تغییر شکل یافته: هویت موجود حیة تغییر شکل یافته و اختلافات بین خصوصیات زیستی موجود حیة تغییر شکل یافته و موجود گیرنده یا موجودات والد مذکور.
- و- کشف و شناسایی موجود حیة تغییر شکل یافته: روش های کشف و شناسایی پیشنهاد شده و ویژگی ها، حساسیت و قابلیت اطمینان آنها.
- ز- اطلاعات مرتبط با استعمال مورد نظر: اطلاعات مربوط به استعمال موجود حیة تغییر شکل یافته در مقایسه با موجود گیرنده یا موجودات والد.
- ح- محیط زیست دریافت کننده: اطلاعات در مورد محل، خصوصیات

په چاپېريال کې د ژوند د تنوع او اصلي مرکزونو په هکله اړوند اطلاعات د ځای، جغرافيايي ځانګړتياوو، اوبو او هوا او بوم پېژندنې په هکله په اطلاعاتو کې شامل دي.

جغرافيايي، آب و هوايي و بوم شناسي، شامل اطلاعات مربوط در مورد تنوع زیستی و مراکز اصلی در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد.

پروتوکول کارتاجينا

نام مکمل	پروتوکول کارتاجينا در مورد تحفظ مصنویت حیات حیوانات و نباتات
نام انگلیسی	Cartagena parole on biosafety to the convenient on diver sir Nairobi ۲۰۰۰
تاریخ انعقاد	۲۲-۲۱ فبروری ۱۹۹۹ کارتاجينا کولمبیا و ۲۴-۲۸ جنوری ۲۰۰۰ مونتریا کاناډا
تاریخ انفاذ	۱۶ دسامبر ۲۰۰۳
امضا و الحاق افغانستان	افغانستان تا کنون عضویت این پروتوکول را حاصل نکرده است اما کنوانسیون تنوع بیولوژیکی را که این پروتوکول جز آن می باشد به تاریخ ۱۲ جون ۱۹۹۲ امضا و عضویت آن کنوانسیون را به تاریخ ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۱ حاصل نموده است.
هدف پروتوکول	این پروتوکول تنوع بیولوژیکی را از خطرات احتمالی ای که توسط بیو تکنالوژی معاصر صورت می گیرد محافظت می نماید.
مشکلات محیط زیستی ای که این پروتوکول به آن رسیدگی می کند.	تکنالوژی پیشرفته معاصر، ارگانیزم های زنده به هدف استعمال منفعت های تغییر شکل داده می شوند پروتوکول تحفظ مصنویت حیات زنده جان ها biosafety واضح می سازد، که محصولات تکنالوژی جدید باید به روی اساسات و تدابیر محتاطانه علمی استوار باشد و برای ملل در حال رشد فرصت آنرا میسر سازد تا بتواند در برابر منفعت های اقتصادی کشور های پیشرفته مجهز یا چنین تکنالوژی، توازن صحت و سلامت افراد جامعه خود را مدنظر داشته باشند. به این صورت، کشورهای در حال رشد می توانند از وارد شدن چنین محصولات، محصولات زیان بار در صورتی که شواهد کافی علمی موجود نباشد به کشور خود امتناع ورزند مانند واردات دانه پنبه دانه و جواری به کشور های شان.
نظر وزارت مالیه	الحاق افغانستان به پروتوکول کارتاجينا هیچ گونه ضرری نداشته، بلکه دارا مزایای اقتصادی - اجتماعی ذیل نیز می باشد: ۱- با امضای این پروتوکول، از حقوق بین الملل برای حفظ تنوع محیط زیستی مستفید شده و از تجارت غیر قانونی آنها جلوگیری به عمل می آید. ۲- ما می توانیم از منابع جینیکی (Genetic sources) به حیث وسیله تجارتی استفاده کنیم و برای رشد تجارت آنرا به خارج نیز صادر نمائیم. ۳- با وجودیکه باید در مقابل اصول و مواد پروتوکول کارتاجينا محتاطانه و مسئولانه برخورد نموده، به اساس این پروتوکول می توانیم تنوع حیات افغانستان را منحصی یک سرمایه ملی حفظ کنیم و در صنعت توریزم و برای رشد عواید نیز استفاده های لازم نمائیم.

د افغانستان اسلامي جمهوريت	فرمان
اود اندونيزيا جمهوريت د حكومتونو	رئيس جمهوري اسلامي افغانستان
ترمنځ دهمكاري او	در مورد توشيخ، موافقتنامه
دوستي د موافقه ليك د توشيخ په	دوستي و همكاري ميان
هكله د افغانستان	حكومت جمهوري اسلامي
داسلامي جمهوريت د رئيس	افغانستان و حكومت جمهوري
فرمان	اندونيزيا
گڼه: (۱۲۵)	شماره: (۱۲۵)
نېټه: ۱۳۹۲ / ۱۱ / ۱۴	تاريخ: ۱۳۹۲ / ۱۱ / ۱۴
لومړۍ ماده:	ماده اول:
دافغانستان د اساسي قانون د (۶۴) مادې د (۱۶) فقرې د حكم له مخې، د افغانستان اسلامي جمهوريت او د اندونيزيا د حكومتونو ترمنځ موافقه ليك چې د ملي شوري دولسي جرگې د ۸ / ۸ / ۱۳۹۲ نېټې (۱۰۴) گڼې او د مشرانو جرگې ۳ / ۱۰ / ۱۳۹۲ نېټې (۱۰۰) گڼې پرېكړې پربنسټ په (۱) سريزه او (۳) برخوكې تصديق شوي دي، توشيخ كوم.	به تاسي از حكم فقره (۱۶) ماده (۶۴) قانون اساسي افغانستان، موافقتنامه دوستي و همكاري ميان حكومت جمهوري اسلامي افغانستان و حكومت اندونيزيا را كه بر اساس فيصله شماره (۱۰۴) مؤرخ ۸ / ۸ / ۱۳۹۲ ولسي جرگه و شماره (۱۰۰) مؤرخ ۳ / ۱۰ / ۱۳۹۲ مشرانو جرگه شوراي ملي بداخل (۱) مقدمه و (۳) بخش تصديق گرديده است، توشيخ ميدارم.

رسمي جريده

مسلل نمبر (۱۱۶۴)

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

ماده دوم:

اين فرمان از تاريخ توشيح نافذ و همراه
با موافقتنامه ومصوبات
شورای ملی در جريده رسمی نشر
گردد.

حامد کرزی

رئيس جمهوری اسلامی افغانستان

دوه يمه ماده:

دغه فرمان دتوشيح له نېټې څخه نافذ
اودموافقه ليک او دملې شوري دمصوبو
سره يوځای دې، په رسمي جريده کې
خپور شي.

حامد کرزی

دافغانستان داسلامي جمهوريت رئيس

دولت جمهوري اسلامي افغانستان

شورای ملي

ولسي جرگه

موافقتنامه میان حکومت جمهوري

اسلامي افغانستان و حکومت

جمهوري اندونيزيا در مورد دوستي

و همکاري

شماره: (۱۰۴)

تاريخ: ۱۳۹۲/۸/۸

ولسي جرگه به تاسي از حکم
مندرج ماده نودم قانون
اساسي افغانستان، در جلسه
۱۳۹۲/۸/۸ موافقتنامه میان حکومت
جمهوري اسلامي افغانستان و
حکومت جمهوري اندونيزيا را در مورد
دوستي و همکاري در یک مقدمه
وسه بخش تصديق نمود.

عبدالرووف "ابراهيمی"

رئيس ولسي جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

ولسي جرگه

د افغانستان د اسلامي جمهوريت او

داندونيزيا جمهوريت دحکومتونو

ترمنځ د همکاري او دوستي

موافقه ليک په اړه

گڼه: (۱۰۴)

نېټه: ۱۳۹۲/۸/۸

ولسي جرگې د افغانستان د اساسي قانون
دنوي يمې مادې له درج شوي حکم سره
سم، ۱۳۹۲/۸/۸ نېټې په عمومي
غونډه کې دافغانستان د اسلامي
جمهوريت او داندونيزيا جمهوريت
دحکومتونو ترمنځ د همکاري او دوستي
موافقه ليک په اړه، په يوه سريزه او درې
برخو کې تصديق کړ.

عبدالرووف "ابراهيمی"

دولسي جرگې رئيس

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

مشرانو جرگه

تصديق مشرانو جرگه در مورد

موافقتنامه دوستی و همکاری میان

حکومت جمهوری

اسلامی افغانستان و حکومت

جمهوری اندونیزیا

شماره: (۱۰۰)

تاریخ: ۱۳۹۲/۱۰/۳

مشرانو جرگه به تأسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، موافقتنامه دوستی و همکاری میان حکومت جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت جمهوری اندونیزیا را در جلسه عمومی روز سه شنبه مؤرخ ۱۳۹۲/۱۰/۳ در یک مقدمه و سه بخش به اکثریت آراء تصدیق نمود.

فضل هادی مسلمیار

رئیس مشرانو جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

مشرانو جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوريت اود

اندونيزيا جمهوريت د حکومتونو

ترمنځ د همکاری او دوستی د

موافقه لیک په اړه د مشرانو جرگې

تصديق

گڼه: (۱۰۰)

نېټه: ۱۳۹۲/۱۰/۳

مشرانو جرگې د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمې مادې له حکم سره سم، د ۱۳۹۲/۱۰/۳ نېټې د سه شنبې ورځې په عمومي غونډه کې د افغانستان د اسلامي جمهوريت او د اندونيزيا جمهوريت د حکومتونو ترمنځ د همکاری او دوستی موافقه لیک په يوه سريزه اودريو برخو کې د رأيو په اکثریت سره تصدیق کړ.

فضل هادي مسلميار

د مشرانو جرگې رئیس

د افغانستان د اسلامي جمهوريت

او د اندونيزيا

د جمهوريت

د حکومتونو ترمنځ د همکارۍ او

دوستۍ په هکله موافقه لیک

د افغانستان اسلامي جمهوري حکومت او

د اندونيزيا جمهوري حکومت چې له دې

وروسته د "خواوو" په نامه یادېږي.

د دواړو هېوادونو د حکومتونو او خلکو

د دايمي ګټو او د معاصرې نړۍ د

غوښتنو له اړتیا سره.

په سیمه او نړۍ کې د سولې او امنیت

څخه د ډاډ د ترلاسه کولو د اړتیا،

د تروریزم، افراط پالنې، نشه یي

توکو، بېوزلۍ، وروسته پاتې والي

پروړاندې په مناسبه توګه مبارزه، او د

انساني او اسلامي لوړو ارزښتونو د پرمخ

بیولو له پاره.

د سیاسي او امنیتي همکارۍ د ټینګښت،

د پرمختیايي او اقتصادي همکاريو د

ژوروالي، د ټولنیزو فرهنګي همکاريو

پرمختیا او د غیر حکومتي راکړو ورکړو

موافقتنامه

میان حکومت جمهوري اسلامي

افغانستان

و حکومت جمهوري اندونيزيا

د در مورد دوستي و همکاري

حکومت جمهوري اسلامي افغانستان و

حکومت جمهوري اندونيزيا که ازين

بعد بنام "طرفين" یاد می شوند.

با درک منافع همیشګي حکومت

و مردم هردو کشور و با درک مقتضیات

جهان معاصر.

با درک ضرورت تأمین صلح

و امنیت در منطقه و جهان،

مبارزات مناسب بر ضد تروریزم،

افراط ګرایي، مواد مخدر،

فقر، عقب ماندګي وبخاطر پیشبرد

ارزش های والای انسانی و

اسلامي.

با توجه به تحکیم همکارۍ سیاسي و

امنیتی، تعمیق همکارۍ های

انکشافی و اقتصادی توسعه همکارۍ

های اجتماعی، فرهنګي و

پراختيا ته په پام سره.

گسترش مبادلات غير حكومتی.

د اندونيزيا د جمهوريت او د افغانستان د (پخواني) شاهي هېواد ترمنځ په ۲۴ اپريل ۱۹۹۵ کي منعقد شوې د دوستۍ د معاهدې (د امن ليک) په يادولو سره.

با يادآوري از معاهده دوستي میان جمهوری اندونيزيا و کشور شاهي (سابق) افغانستان منعقد شده ۲۴ اپريل ۱۹۵۵.

دملگرو ملتونو منشور ته په پاملرنې سره، هغه معاهدې او کنوانسيونونه چې د دواړو هېوادونو له خوا تاييد شوي دي.

با در نظر داشت منشور ملل متحد، معاهدات و کنوانسيون های که هر دو کشور آنرا تائيد نموده اند.

په دواړو هېوادونو کي له نافذو قوانينو او مقرراتو په پيروي، د دوه اړخيزو او دوستانه همکاريو د پراختيا په موخه، دواړو خواوو په لاندې ډول موافقه کړې ده:

با پيروي از قوانين ومقررات نافذ در هر دو کشور، به هدف تحکيم همکاری های دو جانبه و دوستانه، طرفين بالای موارد ذيل توافق نمودند:

۱- د همکارۍ برخې:

۱- عرصه های همکاری:

الف- سياسي همکارۍ:

الف- همکارۍ سياسي:

۱- د دوه اړخيز سلا او مشورې د يو ميکانيزم له لارې د تماسونو او اړيکو زياتوالي او همدا راز د سيمه ييزو او بين المللي کلو ګټو او اندېښنو د موضوعاتو په اړه خبرو اترو ته پراختيا ورکول.

۱- بهبود تماس ها، ارتباطات و همچنان توسعه گفتگو در مورد موضوعات منطقه ای و بين المللی مورد علاقه مشترک، با ايجاد یک ميکانيزم مشورتی دو جانبه.

۲- د خواوو ترمنځ په دوامداره توګه تفاهم، خپلواکۍ، حاکميت او ځمکنۍ

۲- ايجاد تفاهم دوامدار و حمايت از اصول احترام متقابل به استقلال،

- بشپړتيا ته د دوه اړخيز درناوۍ له اصولوسره سم ملاتړ رامنځته کول.
- ۳- د امنيت او سيمه ييزو همکاريو پراختيا ، دخلکو او سيمې د حکومتونو ترمنځ دوه اړخيز تفاهم او پيوستون غښتلي کول.
- ۴- د شخړو د مخنيوي او د تروريزم او افراط پالنې او بېلتون غوښتنې په له منځه وړلو کې په فعاله توګه ونډه اخيستل.
- ۵- په ملګرو ملتونو، او نورو بين المللي سازمانونو او ملګرو هېوادونو د علاقې(خوښې) وړسازمانونو کې د خواوو د استازو ترمنځ د نږدې او فعالې همکارۍ ساتل.
- ۶- د دموکراسۍ او د بشر د حقوقو اصولو ته په درناوۍ د دواړو هېوادونو د خلکو له پاره د سولې، امنيت د دوامدارې پراختيا تامينول.
- ب- اقتصادي او سوداګريزې همکارۍ:
- ۱- د برابرۍ، دوه اړخيزو ګټو د متمرکټ او تنوع پر بنا د خواوو ترمنځ دوه اړخيزو اقتصادي او سوداګريزو حاکميت و تماميت ارضي طرفين.
- ۳- تحکيم امنيت و همکارۍ منطقوي، بهبود بخشيدن تفاهم دو جانبه و همبستګي ميان مردم و حکومت منطقه.
- ۴- سهم ګيري فعال در جلوګيري از بروز نزاع ورېشه کن ساختن تروريزم، افراط ګرايي و تجزيه طلبی.
- ۵- تداوم همکارۍ نزديک و فعال ميان نمايندگان طرفين در سازمان ملل متحد وسایر سازمان های بين المللی و کشورهای عضو سازمان های مورد علاقه.
- ۶- تأمین صلح، امنيت وتوسعه پايدار برای مردمان دو کشور با احترام به اصول ديموکراسی و حقوق بشر.
- ب- همکارۍ اقتصادي و تجارتي:
- ۱- تحکيم همکارۍ های جدی و پايدار در عرصه مناسبات دو جانبه تجارتي و اقتصادي ميان طرفين بر مبنای

- اړېکو په برخه کې او د ټينګې همکاريو زياتول.
- ۲- د اقتصادي او تخنیکي همکاريو په هکله د یو موافقه لیک د انعقاد له پاره هڅه کول.
- ۳- د خواوو ترمنځ د سیمې په واسطه او بین المللي اقتصادي او مالي همکارو سازمانونو کې د همکارۍ زیاتول او همداراز د خواوو ترمنځ د سوداګریزې او صنعتي راکړې ورکړې غښتلي کول.
- ج- علمي او کلتوري همکاري:
- ۱- د پوهنې او روزنې، څېړنې او دېشري حقونو د پرمختیا او دعدالت او برابری پر بنسټ د بنسټیزو آزادیو په برخو کې په ګاهه سره مرسته (تشریک مساعی) کول.
- ۲- د دیني زده کړو، لوړو زده کړو، حرفوي زده کړو، ظرفیت جوړونې د علومو او تکنالوژۍ د پرمختګ په برخو کې د همکارۍ غښتلي کول.
- ۳- د ادبیاتو، فنونو، توریزم او انسان پېژندنې په ګډون، د دواړو هېوادونو کلتور او ژبې پېژندګلوی د سیمه ییزو او دوه اړخیزو علمي او کلتوري پروګرامونو مساوات، منافع متقابل متمدنیت وتنوع.
- ۲- بذل مساعی در جهت انعقاد یک موافقت نامه در مورد همکاریهای اقتصادی و تخنیکي.
- ۳- تحکیم همکاری میان طرفین از طریق سازمانهای همکاری مالی واقتصادی به سطح منطقه و بین المللی و همچنان تقویۀ معاملات تجارتي و صنعتی میان طرفین.
- ج- همکاری های علمی و فرهنگی:
- ۱- تشریک مساعی در ساحات تعلیم و تربیه، تحقیقات، انکشاف حقوق بشر و آزادی های اساسی بر مبنای عدالت و مساوات.
- ۲- تقویه همکاری در عرصۀ تعلیمات مذهبی، تحصیلات عالی، تعلیمات حرفوی، بلند بردن استعدادها ظرفیتها وتوسعۀ علوم و تکنالوژی.
- ۳- تشویق بر فهم ودرک فرهنگ وزبان هردو کشور بشمول ادبیات، هنر، جهان گردی وانسان شناسی از طریق برنامه های منطقه ای ودو جانبه در عرصه های

له لارې هڅول.

فرهنگي وعلمي.

۴- د تاريخي اثارو بيارغونې او نوې جوړونې په برخو کې د همکارۍ پياوړي کول او همدا راز د ملګرو ملتونو فرهنگي، علمي او ښوونيز سازمان سره د (UNESCO) او د اسلامي فرهنگي، علمي او روزنيز سازمان سره (IESCO) همکاري کول.

۴- تحکيم همکارۍ در عرصه های احیاء ونوسازی اثار تاریخی وهمچنان همکارۍ با سازمان فرهنگی علمی وتعلیمی (UNESCO) ملل متحد و سازمان فرهنگی وعلمی وتربیتی اسلامی (IESCO).

د سمون او اجراء میکانیزم

میکانیزم انسجام واجراء

دغه موافقه لیک د حکومتي د یوګاډ کمېسیون پواسطه پلي کېږي. دغه ګاډ کمېسیون په کلنۍ توګه په یو له اړوندو هېوادونو کې ناسته جوړه وي.

این موافقتنامه توسط یک کمیسیون مشترک حکومتی تطبیق می شود. این کمیسیون مشترک بطور سالانه در یکی از کشورهای مربوطه نشستی را برگزار می کند

وروستني حکمونه

احکام نهایی

۱- ددغه موافقه لیک د ژباړې او تفسیر څخه د هرډول اختلاف د رامنځته کېدو په صورت کې، موضوع به د خواوو ترمنځ په دوستانه چاپېریال کې د خبرو اترو له لارې حل او فصل او یا د دیپلوماتیکو لارو چارو حل او فصل کېږي.

۱- در صورت بروز اختلاف در مورد ترجمه وتفسیر این موافقت نامه، موضوع بصورت مسالمت آمیز از طریق گفتگو میان طرفین و یا از مجاری دیپلماتیک حل وفصل می گردد.

۲- دغه موافقه لیک په لیکلې بڼه د

۲- این موافقتنامه با موافقت کتبی

طرفین تعدیل شده می تواند، این اصلاح و تعدیل با دریافت آخرین نامه مبنی بر قبول تعدیل از طرف مقابل قابل اجراء می باشد.

۳- این موافقت نامه بعد از امضاء و طی مراحل قانونی در کشورهای طرفین نافذ گردیده و برای پنج سال مدار اعتبار بوده و با موافقه طرفین برای پنج سال دیگر تمدید شده می تواند.

۴- هریک از طرفین می توانند هر وقتی که خواسته باشند این موافقتنامه را پایان دهند ولی باید ۹۰ روز قبل طرف مقابل را بصورت کتبی در جریان گذاشته و قصد خود را مبنی بر ختم موافقتنامه اعلام دارد.

باتصدیق موارد فوق، امضاء کننده گان این موافقتنامه را امضاء نموده اند.

این موافقتنامه در دو نسخه اصلی به زبان های پشتو، دری، اندونیزیایی و انگلیسی به تاریخ نهم ماه نوامبر سال ۲۰۱۲ که مصادف است با

خواوو د خوښې له لارې تعدیلېدای شي، دغه اصلاح او تعدیل د تعدیل د منلو په اړه د وروستي لیک په ترلاسه کولو سره د بل خوا له لوري د اجراء وړ دی.

۳- دغه موافقه لیک د خواوو له اړخه د لاسلیک کېدو او د قانوني پراوونو تر طی کولو وروسته په هېوادونو کې نافذېږي او د پنځو کلونو تر مودې د اعتبار وړ وي او د خواوو په موافقه د نورو پنځو کلونو له پاره و غځېږي.

۴- د خواوو څخه هره خوا کولای شي هر وخت چې غوښتې یې وي دغه موافقه لیک پای ته ورسوي، خو بله خوا دې ۹۰ ورځې د مخه د موافقه لیک د پای ته رسېدو په اړه له خپل نیت څخه خبره کړي.

دغه موافقه لیک د یاد شوو مواردو په تصدیق سره، لاسلیک کوونکو لاسلیک کړې ده.

دغه موافقه لیک په د و و اصلي نسخو کې په پښتو، دری، اندونیزیایی او انگلیسي ژبو، د ۲۰۱۲ کال د نوامبر میاشتې په نهمه چې د ۱۹ / ۸ / ۱۳۹۱

رسمي جريده

مسلسل نمبر (۱۱۶۴)

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

نېټې سره سمون لري په بالي کې ترتيب شوې ده، هره نسخه د مساوي اعتبار لرونکې ده. ددې موافقه ليک په ترجمه کې د اختلاف د رامنځته کېدو په صورت کې انگليسي متن ته لومړيتوب ورکول کېږي.

هر نسخه دارای اعتبار مساوی می باشند. در صورت بروز اختلاف در ترجمه این موافقتنامه به متن انگلیسی آن ترجیح داده می شود.

از جانب جمهوری اسلامی

افغانستان

دوکتور زلمی رسول

وزیر امور خارجه

د افغانستان اسلامي جمهوریت له

خوا

دوکتور زلمی رسول

د بهرنیو چارو وزیر

از جانب جمهوری اندونیزیا

داکتر مارتی مولیان نتالیگاوا

وزیر امور خارجه

د اندونیزیا جمهوریت له خوا

داکتر مارتی مولیان نتالیگاوا

د بهرنیو چارو وزیر

د افغانستان داسلامي جمهوريت او د
سعودي عربستان د شاهي حكومت
ترمنځ د هر اړخيزو همكاريو د
موافقه ليك د توشېح په هكله، د
افغانستان د اسلامي جمهوريت د
رئيس فرمان

گڼه: (۱۲۹)

نېټه: ۱۳۹۲/۱۱/۲۱

لومړۍ ماده:

د افغانستان د اساسي قانون د (۶۴) مادې
د (۱۶) فقرې د حكم له مخې، د
افغانستان اسلامي جمهوريت او د سعودي
عربستان د شاهي حكومت ترمنځ د هر
اړخيزو همكاريو موافقه ليك
چې د ملي شورې دولسې جرگې د
۱۳۹۲/۱۰/۱۶ نېټې (۱۰۸) گڼې او
دمشرانو جرگې د ۱۳۹۲/۱۰/۲۹
نېټې (۱۰۵) گڼې پريكړې پربنسټ
په (۱) سريزه او (۹) مادو كې تصديق
شوی دی توشېح كوم.

فرمان

رئيس جمهوري اسلامي افغانستان
در مورد توشېح، موافقتنامه همكاري
های همه جانبه میان جمهوري
اسلامي افغانستان و حكومت شاهي
عربستان سعودي

شماره: (۱۲۹)

تاريخ: ۱۳۹۲/۱۱/۲۱

ماده اول:

به تاسی از حكم فقره (۱۶) ماده (۶۴)
قانون اساسی افغانستان، موافقتنامه
همكاري های همه جانبه میان جمهوري
اسلامي افغانستان و حكومت شاهي
عربستان سعودي را كه بر اساس
فیصله شماره (۱۰۸) مؤرخ
۱۳۹۲/۱۰/۱۶ ولسی جرگه و شماره
(۱۰۵) مؤرخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۹ مشرانو
جرگه شورای ملی بداخل (۱) مقدمه و
(۹) ماده تصديق گردیده است،
توشېح می دارم.

رسمي جریده

مسلل نمبر (۱۱۶۴)

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و همراه با موافقتنامه و مصوبات شورای ملی در جریده رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ اوله موافقه لیک او د ملي شوري له مصوبوسره یو ځای دې، په رسمي جریده کې خپور شي.

حامد کرزی

د افغانستان د اسلامي جمهوریت رئیس

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

ولسی جرگه

موافقتنامه همکاری های همه جانبه

میان جمهوری اسلامی افغانستان و

حکومت شاهی

عربستان سعودی

شماره مسلسل: (۱۰۸)

تاریخ تصدیق: ۱۳۹۲ / ۱۰ / ۱۶

به تاسی از حکم مندرج ماده نودم قانون

اساسی افغانستان، ولسی جرگه در

جلسه عمومی روز دوشنبه

مؤرخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ خویش موافقتنامه

همکاری های همه جانبه میان جمهوری

اسلامی افغانستان و جمهوری شاهی

عربستان سعودی را در یک مقدمه و

(۹) ماده تصدیق نمود.

الحاج عبدالرووف ابراهیمی

رئیس ولسی جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

ولسي جرگه

د افغانستان د اسلامي جمهوريت او

د سعودي عربستان د شاهي حکومت

ترمنځ دهر اړخيزو همکاريو

موافقه ليک

پرله پسې ګڼه: (۱۰۸)

د تصديق نېټه: ۱۳۹۲ / ۱۰ / ۱۶

ولسي جرگې دافغانستان د اساسي قانون

د نوي يمې مادې له درج شوي حکم سره

سم، د خپلې ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ نېټې د

دوشنبې ورځې په عمومي غونډه کې د

افغانستان د اسلامي جمهوريت او د

سعودي عربستان د شاهي حکومت ترمنځ

د هر اړخيزو همکاريو موافقه ليک په يوه

سريزه او (۹) مادو کې تصديق کړ.

الحاج عبدالرووف ابراهيمي

د ولسي جرگې رئيس

دولت جمهوري اسلامي افغانستان

شورای ملي

مشرانو جرگه

تصديق مشرانو جرگه

در مورد موافقتنامه همکاری های

همه جانبه میان جمهوری اسلامی

افغانستان و حکومت شاهی

عربستان سعودی

شماره: (۱۰۵)

تاریخ: ۱۳۹۲ / ۱۰ / ۲۹

مشرانو جرگه به تأسی از حکم ماده نودم قانون اساسی افغانستان، موافقتنامه همکاری های همه جانبه میان جمهوری اسلامی افغانستان و حکومت شاهی عربستان سعودی را در جلسه عمومی روز یک شنبه مؤرخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۹ در یک مقدمه و (۹) ماده به اتفاق آراء تصدیق نمود.

فصل هادی مسلمیار

رئیس مشرانو جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت

ملي شوري

مشرانو جرگه

د افغانستان اسلامي جمهوريت او د

سعودي عربستان د شاهي حکومت

ترمنځ د هر اړخيزو همکاريو د

موافقه ليک په اړه،

د مشرانو جرگې تصديق

گڼه: (۱۰۵)

نېټه: ۱۳۹۲ / ۱۰ / ۲۹

مشرانو جرگې د افغانستان د اساسي قانون د نوي يمې مادې له حکم سره سم، د یکشنبې ورځې د ۱۳۹۲/۱۰/۲۹ نېټې په عمومي غونډه کې د افغانستان اسلامي جمهوريت او د سعودي عربستان د شاهي حکومت ترمنځ د هر اړخيزو همکاريو موافقه ليک په يوه سريزه او (۹) مادو کې د رأيو په اتفاق تصديق کړ.

فصل هادي مسلميار

د مشرانو جرگې رئيس

موافقتنامه همکاري های همه
جانبه ميان جمهوري اسلامي
افغانستان و حکومت شاهي
عربستان سعودي

جمهوري اسلامي افغانستان و
حکومت شاهي عربستان سعودي که
منبعده به نام (طرفين متعاقدين) ياد مي
شوند، بر اساس علاقمندی دوجانبه
جهت تحکيم روابط دوستانه موجود
ميان دوطرف، تقويت پيوند های
تاريخي ملت های دو کشور، رشد و
گسترش همکاري های دوجانبه و
پشتياني از اين همکاري هادر بخش
های، اقتصادي، تجارتي، سرمايه
گذاري، تعليمي، علمي، فني،
فرهنگي، مطبوعاتي، سياحت، جوانان
و ورزش با توجه به منافع و مصلحت
هاييکه درنتيجه تقويت همکاري های
دوجانبه در مطابقت به قوانين ولوايح
نافذه دو کشور، بدست مي آيد، به

د افغانستان اسلامي جمهوريت
اود سعودي عربستان د شاهي
حکومت ترمنځ د هر اړخيزو
همکاريو موافقه ليک

د افغانستان اسلامي جمهوريت او د
سعودي عربستان شاهي حکومت چې
لدي وروسته (دمتعاقدينواړخونو) په نوم
يادېږي، د دواړو اړخونو
ترمنځ د دوستانه اړيکو د ټينګښت، د
دواړو هېوادونو د ملتونو د تاريخي
پيوندونو د ځنډلې کولو، د دوه اړخيزو
همکاريو د ودې او پراختيا، د دوه اړخيزې
علاقمندۍ او په اقتصادي، سوداګريزو،
پانګې اچونې، ښوونيزو، علمي، فني،
فرهنگي، مطبوعاتي، سياحت، ځوانانو او
د ورزش په برخو کې لدې همکاريو څخه
د ملاتړ پر بنسټ او هغو ګټو او مصلحتونو
ته په پام سره چې د دواړو هېوادونو
نافذه قوانينو او لايحوپه مطابقت کې د دوه
اړخيزو همکاريو په پايله کې لاسته راځي،

په لاندې مواردو کې سره موافقه وکړل:

لومړۍ ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو، د دولتونو او د دواړو هېوادونو د اتباعو ترمنځ د اقتصادي سوداگريزو، پانگې اچونې او فني همکاريو د هڅونې په برخه کې چې د حقيقي او حقوقي شخصيت د صفاتو لرونکي دي، کارکوي لاندې موارد د غير محدود مثال په توگه په دغو همکاريو کې شاملېږي:

۱- په اقتصادي ټولنيزو برخو کې لکه صنعتي، نفتي، کاني (معدني)، پتروشيمي، کرنې، مالدارۍ، روغتيا او د سياحت په پروژو کې همکاري کول.

۲- د همکارۍ د ټاکل شوو برنامو لپاره د معلوماتو او تخنيکي لازمو تجربو تبادلې هڅول.

دوه يمه ماده:

۱- دواړو متعاقدينو اړخونو، د ډول ډول اړيکو او دوه اړخيزو سوداگريزو علاکو د پراختيا په برخو کې کار کوي او هڅوي

موارد ذيل موافقت نمودند:

ماده اول:

طرفين متعاقدين در راستای تشويق همکاري های اقتصادي، تجارتي، سرمايه گذاري و فني درمیان دولت ها و اتباع هر دو کشور که حایز صفات شخصيت حقيقي و حقوقي می باشند، کار می کنند. این همکاري ها به عنوان مثال غير محدود شامل موارد ذيل می گردد:

۱- همکاري درکليه زمينه های اقتصادي، منجمله پروژه های صنعتي، نفتي، معدني، پتروشيمي، زراعت، مالداري، صحت و سياحت .

۲- تشويق تبادل معلومات و تجارب لازم تخنيکي برای برنامه های همکاري تعيين شده.

ماده دوم:

۱- طرفين متعاقدين در راستای توسعه و تنوع روابط و علايق تجارتي دوجانبه کار نموده آنرا تشويق می

يې او د پلي کېدو لپاره يې د دواړو هېوادونو په سوداگريزو تعاملاتو کې له ملگري هېواد سره د پام وړ معاملي اصل، د نړيوالې سوداگرۍ د نظام په محدوده کې، تطبيقي.

۲- د پام وړ ملگري هېواد سره د معاملي اصل او هغه امتيازونه چې دواړو متعاقدينو اړخونو د اتباعو او يا د ثالث هېواد د شرکتونو لپاره د آزادې سوداگرۍ يا گمرکي اتحاديو، گډبازار، لږ پراختيا موندونکو هېوادونو ته دورکړل شوو امتيازونو په سيمه کې د هغو د ونلې اخیستلو او مشارکت يا په يو ډول نه يو ډول اقتصادي او سيمه ييزو همکاريو په پايله کې ورکوي، نه شاملېږي.

درېيمه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو، دلاندې چارو د ترسره کولو لپاره لاس پورې کوي:

۱- دواړو هېوادونو په ټولو برخو کې د پانگې اچونې لپاره خپل اتباع، له هغو مواردو پرته

نمايند، و برای تحقق بخشیدن آن در تعاملات تجارتي، دو کشور اصل معامله با کشور دوست در خور توجه را در محدوده نظام تجارت بين المللی، تطبيق می نمایند.

۲- اصل معامله با کشور دوست درخور توجه، امتیازاتی را که طرفین متعاقدين برای اتباع و یا شرکت های کشور ثالث در نتیجه سهمگیری و مشارکت آنان در منطقه تجارت آزاد یا اتحادیه گمرکی، بازار مشترک، امتیازات اعطا شده به کشور های کم توسعه یافته، یا به شکلی از اشکال دیگر همکاری های اقتصادی و منطقه ای می دهند، شامل نمی شود.

ماده سوم:

طرفین متعاقدين برای انجام امور آتی اقدام می نمایند:

۱- هر دو کشور اتباع خویش را برای سرمایه گذاری در تمامی عرصه ها بجز مواردی که بر اساس

چې د دواړو هېوادونو د داخلي قوانينو پر بنسټ مستثنې كړي دي، ترغيب او هڅوي او ورته ټولې لازمي اسانتياوې برابروي.

۲- د دواړو هېوادونو ترمنځ د مالونو او كالپو د لېږدولو د آزادۍ تضمين، له هر ډول اجراتو څخه چې د پانگې د مالكيت له اصل څخه د پانگې اچوونكي د محرومېدو او يا په ټوليز يا جزيي ډول د هغه د گټې او د هغه د (پانگې) د لېږد ممانعت لامل كېږي، ډډه كوي او كه چېرې پانگې اچوونكي په ياد شوو مواردو كې د گډوډۍ په پايله كې زيانمن كېږي، د زيان د جبرانولو لپاره عادلانه او بېرته اقسامي اقدامات صورت مومي.

۳- په دواړو هېوادونو كې د معمولو پانگې اچونو د قوانينو او مقرراتو مطابق، د پانگې اچونې د پروژو د اجراء كولو هڅول او ترغيبول.

قوانين داخلي هر دو کشور مستثنی ساخته است، ترغیب و تشویق نموده و کلیه تسهیلات لازم را فراهم می آورند.

۲- تضمین آزادی انتقال اموال و کالاها بین دو کشور از هر نوع اجراتی که باعث محروم شدن سرمایه گذاری از اصل مالکیت سرمایه و یا منفعت آن بشکل کلی و یا جزئی و ممانعت از انتقال آن (سرمایه) می شود، اجتناب می ورزند. و هرگاه سرمایه گذار در نتیجه اخلاف در موارد ذکر شده خساره مند می گردد برای جبران خساره اقدامات عادلانه و عاجل صورت می گیرد.

۳- تشویق و ترغیب به اجرای پروژه های سرمایه گذاری مطابق قوانین و مقررات سرمایه گذاری معمول در هر دو کشور.

خلورمه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو د لاندې مواردو د تر سره کولو لپاره کار کوي:

۱ - اړخونو، د يو بل هېوادونو ته د علاقې وړ برخو د ليدلو لپاره د اقتصادي، سوداگريزو او تکنالوژيک داستازو او هيئت د استولو او تبادلې، څه په دولتي برخه کې وي يا څه په خصوصي برخه کې وي، هڅوي.

۲ - اړخونو، په سوداگريزو نندارتونونو کې گډون کول چې په دواړو هېوادونو کې جوړېږي، هڅوي او پدې برخه کې لازمي اسانتياوې برابرېږي.

پنځمه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو د لاندې مواردو په تر سره کولو لاس پورې کوي:

۱ - د گډې علاقې وړ موضوعگانو په برخو کې د معلوماتو د تبادلې له لارې د ښوونې او روزنې، علمي، ساينس او تکنالوژۍ د تحليلونو (شننو) په برخو کې د همکارۍ تر غيول او هڅول او

ماده چهارم:

طرفين متعاقدین برای انجام موارد ذیل کار می کنند:

۱- طرفين، اعزام و تبادل نماينده ها و هيئت، اقتصادي، تجارتي و تکنالوژيک چه بخش دولتي و چه بخش خصوصي را جهت بازديد از بخش های مورد علاقه به کشور های یک ديگر تشويق می نمايند.

۲- طرفين، اشتراک در نمايشگاه های تجارتي را که د ردو کشور برگزار می گردد، ترغيب نموده و سهولت های لازم را در زمينه، فراهم می سازد.

ماده پنجم:

طرفين متعاقدین در اجرای موارد آتی مبادرت می ورزند:

۱- ترغيب و تشويق به همکارۍ در عرصه های تعليم و تربيه، پژوهش های علمي، ساينس و تکنالوژۍ از طريق تبادل معلومات در زمينه موضوعات مورد علاقه مشترک

همدارنگه د علمي او تکنالوژۍ د تحليلونو د اړوندو اطلاعاتو تبادلې او د تحليلگرانو (شنونکو) او متخصصانو، تکنيسينانو ترمنځ د سفرونو، د شنونکو او د تکنيسينانو د مرستيالانو زده کړې او د دواړو اړخونو د علاقې وړ علمي سيمينارونو او کنفرانسونو کې ګډون کول.

۲- د متقابلو ليدنو کتنو، فرهنگي مؤسسو د ليدنو کتنو د تبادلې او د برنامې ريزۍ او تکنالوژۍ په برخو کې د غړيزو او انځوريزو او چاپي موادو د تبادلې او د دواړو هېوادونو د علاقې وړ نندارتونو او مراسمو کې د ګډون له لارې په فرهنگي او غړيزو او انځوريزو او چاپي رسنيو په برخو کې د همکارۍ هڅول.

۳- په نړيوالو محفلونو کې د مواضع همغږۍ، د ورزشي فدراسيونونو او ځوانانو ترمنځ د برنامو د تبادلې له لارې د ځوانانو او ورزش په اړوندو چارو کې د

و هېچنان تبادلې اطلاعات مربوط به پښوېش های علمي و تکنالوژي و سفر های متقابل میان پژوهشگران و متخصصان و تکنيسين ها، آموزش پژوهشگران و معاونين تکنيسين ها و مشارکت در سيمينار ها و کنفرانس های علمي مورد علاقه دو طرف.

۲- تشويق همکارۍ در زمينه های فرهنگي و رسانه های سمعي، بصري و چاپي، از طريق ديدار های متقابل، تبادل بازدید ها و تجارب بين مؤسسات فرهنگي و اطلاعات عمومي و خصوصي در بخش های برنامه ريزي و تکنالوژي، تبادل مواد سمعي و بصري و چاپي و مشارکت در نمايشگاه ها و جشنواره های مورد علاقه دو کشور.

۳- ترغيب همکارۍ در امور مربوط به جوانان و ورزش از طريق هماهنگي مواضع در محافل بين المللي، تبادل برنامه ها میان فدراسيون های ورزشي

و جوانان و همچنان تبادل بازديد ها و تجارب بين مسئولين امور جوانان و ورزش، دو کشور.

۴ - هماهنگی میان اطراف ذي ربط بخش توريزم در دو کشور، به منظور تبادل معلومات و ارائه آمار مربوط به سياحت و آثار باستانی.

ماده ششم:

طرفين متعاقدين، انعقاد قرار داد های مستقل را در زمينه های تعيين شده مورد علاقه مشترک و يا برنامه های همکاری اجرائیوی مشترک در هر بخشی از عرصه های مندرج اين موافقتنامه، در صورتی که به آن ضرورت احساس شود، تشويق می نماید.

ماده هفتم:

طرفين متعاقدين، در صورت ضرورت، کمیسیون مشترکی را به

همکاری- هڅول او همدارنگه د دواړو هېوادونو د ځوانانو او ورزش د چارو د مسئولينو ترمنځ د ليدنو او کتنو او تجربو تبديلول.

۴ - د معلوماتو د تبادلې اوسياحت او د پخوانيو آثارو د اړوندو شمېرو (آمارو) د وړاندې کولو په منظور، په دواړو هېوادونو کې د توريزم د برخې د اړوندو اړخونو ترمنځ هم غږي.

شپږمه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو، په ګډو علاقې وړ ټاکل شوو برخو کې د خپلواکو قراردادونو او يا پدې موافقه ليک کې د درج شوو برخو د ګډو اجرائیوي همکاریو برنامې، په هغه صورت کې چې د هغو د اړتيا احساس کېږي، عقد بدل يی هڅوي.

اوومه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو، د اړتيا په صورت کې، ددې موافقه ليک داجرائي

تعقيبولو په منظور، گډ کمپسيون جوړوي.

اتمه ماده:

دواړو متعاقدينو اړخونو هڅه کوي ترڅو هغه معلومات او اطلاعات چې يو بل ته يې تبادله کړي دي، له هغو موخو پرته چې پر هغو توافق کوي، نه کاروي او دواړو اړخونو ژمنه کوي چې تبادله شوي معلومات د لاسليک کوونکي اړخ له لیکلې موافقې پرته درېيم اړخ ته چې ياد شوی معلومات يې وړاندې کړی دی، نه لېږدوي.

نهمه ماده:

۱ - دغه موافقه ليک يو بل ته آخرنی خبرتيا له نېټې وروسته، له هغو ديپلوماتيکو لارو څخه چې د هغې په لړ کې د تاييدي پروسې بشپړېدل د دواړو هېوادونو د قانوني بنسټونو لخوا ډاډ ورکول کېږي، داجراء وړ دی.

۲ - ددې موافقه ليک اعتبار دهغه داجراء له نېټې څخه د پنځو کلونو مودې پورې

منظور پيگيری اجرائی شدن این موافقتنامه تشکیل می دهند.

ماده هشتم:

طرفین متعاقدين تلاش می ورزند تا معلومات و اطلاعاتی را که به یکدیگر تبادله نموده اند، بجز در اهدافی که بر آن توافق می نمایند، بکار نمی برند و هر دو جانب تعهد می کنند که معلومات تبادله شده را به طرف سوم بدون موافقت کتبی طرف امضاء کننده ای که معلومات ذکر شده را ارائه نموده است، انتقال نمی دهند.

ماده نهم:

۱ - این موافقتنامه بعد از آخرین تاریخ اطلاع دهی به یک دیگر از طریق مجاری دیپلوماتیک که طی آن از تکمیلی پروسه تائیدی آن ازسوی نهادهای قانونی دو کشور اطمینان داده می شود، قابل اجراء می باشد.

۲ - اعتبار این موافقتنامه به مدت پنج سال از تاریخ اجرای آن می باشد. در

دی، په هغه صورت کې چې یو له اړخونو څخه ددې موافقه لیک د پای ته رسولو لپاره خپله علاقه مندي، د پای ته رسېدو له نېټې څخه یې شپږ میاشتې د مخه، مقابل اړخ ته په لیکلې ډول نه وي ابلاغ کړی، په اتومات ډول یو بل پسې په یوځل یاڅو ځله د یو کال لپاره تمدیدېږي.

۳- د دغه موافقه لیک د پای ته رسولو په صورت کې، دهغو برنامو او پروژو او قراردادونو په اړه چې وارد مخه دهغو په رڼا کې ترسره شوي او یا هغه شمېر قراردادونه او ژمنې چې تراوسه د هغو کار ددې موافقه لیک د پام ته رسېدو تر نېټې پورې ترسره شوي نه دي یا هغه حقوق چې ددې موافقه لیک په سبب منځته راغلي، خو په هغو کې د درج شوو مقرراتو مطابق تر اوسه نه دي تصفیه شوي، مرعي الاجراء دي. همدارنګه په حکومت او یا د اعتبار لرونکو حقیقي او حقوقي اشخاصو پورې اړوند حسابونه او جاري مالي غوښتنې د تصفیې په برخو

صورتی که یکی از جانبین علاقمندی خویش را برای پایان بخشیدن به این موافقتنامه، شش ماه قبل از تاریخ پایان آن، به جانب مقابل طور کتبی ابلاغ ننموده باشد، خود بخود یکبار و یا چندین بار پی در پی برای هر یکسال، تمدید می گردد.

۳- در صورت پایان بخشیدن به این موافقتنامه، احکام آن در رابطه با برنامه ها و پروژه ها و قرارداد هایی که قبلاً در روشنایی آن صورت گرفته و یا آنده قرار داد ها و تعهداتی که تا هنوز کار آن الی تاریخ انتهای این موافقتنامه به انجام نرسیده است، یا حقوقی که به سبب این موافقتنامه بوجود آمده ولی مطابق با مقررات مندرج آن تا کنون تصفیه نشده است، مرعی الاجراء می باشد. همچنین در خصوص تصفیه حسابات و خواسته های مالی جاری متعلق به حکومت ها و یا اشخاص حقیقی و حقوقی دارای

اعتبار، قبل از پایان دادن به این موافقتنامه، قابل اجراء می باشد.

این موافقتنامه در شهر الماتا روز جمعه مؤرخ ۶/ثور/۱۳۹۲ مطابق با ۲۶/۴/۲۰۱۳ به دو نسخه اصلی به زبان های عربی، دری و انگلیسی تحریر شده است. متون سه گانه مذکور از اعتبار قانونی یکسان برخوردار بوده. در صورت اختلاف نظر پیرامون تفسیر و توضیح (یکی از مواد مندرج این موافقتنامه) به متن انگلیسی ترجیح داده می شود.

از طرف جمهوری اسلامی افغانستان

دوکتور زلمی رسول

وزیر امور خارجه

از طرف کشور شاهی

عربستان سعودی

عبد العزیز بن عبدالله بن عبدالعزيز نایب

وزیر امور خارجه

کې، ددغه موافقه لیک له پای ته رسولو څخه د مخه، د اجراء وړ دي.

دغه موافقه لیک د الماتا په ښارکې د جمعي په ورځ ۶د/غويي/۱۳۹۲ چې له ۲۶/۴/۲۰۱۳ نېټې سره سمون خوري په دوواصلي نسخوکې په عربي، دري او انگليسي ژبو لیکل شوی دی، یاد شوي درې واړه متنونه له یو شان قانوني اعتبار څخه برخمن دي، (پدې موافقه لیک کې ددرج شویو د موادو) د تفسیر او توضیح په هکله د نظر داخلاف په صورت کې، انگليسي متن ته یې ترجیح ورکول کېږي.

د افغانستان د اسلامي جمهوریت لخوا

دکتور زلمی رسول

د بهرنیو چارو وزیر

د سعودي عربستان د شاهی

هېواد لخوا

عبدالعزیز بن عبدالله بن عبد العزيز

د بهرنیو چارو نایب وزیر

اشتراک سالانه:

در مرکز و ولایات : (۹۰۰) افغانی
برای مامورین دولت: با ۲۵ فیصد تخفیف
برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت
برای کتاب فروشی ها با ۱۰ فیصد تخفیف از قیمت روی جلد
خارج از کشور: (۲۰۰) دالر امریکائی

**ISLAMIC REPUBLIC
OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

- **Environment Protection Protocol
(Cartagena) Nairobi 2000 Coincident With
1379 Solar Year**
- **Agreement Between Islamic Republic of
Afghanistan and Republic of Indonesia
on Friendship and Cooperation**
- **Comprehensive Cooperation Agreement
Between Islamic Republic of Afghanistan
and the Royal Saudi Arabia**

Date: 1th March.2015

ISSUE NO :(1164)